

Хоза Кхарь

Ийсас бена, Лукийс дІаязбай

ISBN 5-93943-083-X

© Библена таржам ду институт, Москва, 2005

Хъамсара дешархой!

Шоана хъалхашка Инжил яха книжка да. Товратана, Забураца цхъана Инжил ший аргІах укх дунен тІа эггара хъалхара а дукхача адамашта дешаш а долча Библие доакъош да.

«Инжил», «Евангелие» яхача деша маіан «Хоза кхарь» яхалга да. Иштта айннад Ший хъехамах Ийса Пайхамаро. Инжило хъагойт Ийсай вахар, Цо Далла ду гІулакх, Цо ду хъехамаш, Цунна карагІдоалаш хинна тамашийна хІамаш, Из вийна а юха дийнвенна а хиларах, Из сигала хъалвальнна хиларах.

Инжила тІа яздеш дола хІамаш хиннад вай дунен тІа эзаршере цхъоалагІча Палестине. Цу хана Палестине доалдеш хиннаб Рима кулгалхой. Бакъда цигача баҳа жугтий шоай ди лелабеш хиннаб, цунна корта хиннаб Муса пайхамарата Голла Дала царна денна Товрат. Мусайна тІехъя хиннача дукхача пайхамарашта ховш хиннад, нах Іаъдалах а къийнойх а, Іоажалах а мукъабоахаргбола Дала лаърхІа вайта Къоабалваър воагІаргволга. Иштта вайв вай дахача Байтлахаме вай дукхача шерашка хийжа Ийса – Даъла лаърхІа вайта Къоабалваър. Адамаш кІалхара дахара вайтача Пайхамарах бола хоам миччахъя мара из ца вахарах, моллагІа мотт ховш мара ца хиларах из хІара сага бола хоам ба.

Инжил массехк дақъах латташ да. ХІанз цунна бе доаллар дукхача хана денз Ийсай никъ дІахо хьош хиннача Лукас яздаш да. Из эггара бакъахъя а бІарчча а дола Ийсай вувцар лоархІаш да. Кхувш воагІаш Лукас лорал дийша хиннад, лор хиннав из. Ийсас а Цун вахар а дайнача наха хъалхагІа яздаш хиннараш а

юкъе лаца хъежав со – яхаш язду Лукас ший Хоза Кхаь
Дадолалуш.

Инжил яздах хиннад Греки меттал, бакъда из яздачул
тIехъагIа 20 бIашерашка дунен тIа дахача къами бIашерашка
меттел таржам дав а хиннад. XIанз из арадоал гIалгIай
меттала.

Даъла Йоазонаш дара йола институто баркал оал
Лукас яздачча Хозача кхаъя таржам деча редакторашта,
а таржамхощта а, иштта из гIалгIай метталла дакхара
новкъостал мел дарьашта а.

Тхона дика хетт из книжка шоай наъна метталла
гIалгIай деша таро йолаш.

Библиена таржам ду институт

Хоза Кхаь

Іийсас бена, Лукийс дIаязбай

1 ЛоархIаш вола Теапил,
XIанза дукха нах язде ГIийртаб тхона юкъе хиннача
дика довзачох лаъца.

2. Эггара хъалха денз тхона а цу хIамах лаъца ма
даггара дийцар, бIаргадайнча а Даъла Дош адамашта
юкъе дIа-хъя доаржадеча а наха.

3. Из хезар деррига ларьхIа тахка а тахка, хъога
циунах лаъца мадарра яздергда айнна соцам бар са,
4. Иайха Йомадаър хъона белгала бакъдий хайтара.

Яхъя дунен чу варгхиларах бола хоам

5. ЯхIуд-мехка XIарон паччахъ волча хана Авади цIи
йолча тоабах а волаш, Закре цIи йолаш цхъя Iалама
саг вар. Элисат цIи йолаш цIен нана яр цун, XIарона
тIехъенах хъаяньна.

6. Уж шиъ Везача Аълано тIадилла гIулакх ларьхIа
кхоаашдеш а Далла хъалхашка цIена а дар.

7. Цар бераш дацар, Элисат бераш ца хилар баҳъян
долаш, шаккхе а ханна доккха а дар уж.

8. Далла гIулакх дара йола аргIа кхаъчар Закре юкъе а
волаш йолча Iалама наъха тоабанга цкъя.

9. Iалама наъха IаъдалагIа доагIача бесса, Закречун
кхадж бера Везача Аълан цIагIа хоза хъадж йоагIа хIама
йоагае, айнна.

10. Цу хана цу цIенна хъалхашка дукха адам гулденнадар,
мадарра цхъана ламаз дар духъя.

КОРТА 1

---

11. Закре волча Везача Айлан малейк дерэ цу хана. Хоза хъадж йоагIа хIама йоагаяльчоа айтта оагIорахья дIаэттар из.

12. Из Бларгадайна Закре чюогIа кхеравелар.

13. Малейко айлар цунга:

«Кхера ма лелахь, Закре! Хья дуIан духъал жоп деннад хъона: хъа сесага Элисата кIайнк вергва хъона. Иа цунах Яхъя, айнна цIи а тулларгъя.

14. Цунах чюогIа воакхий а хургва хъо. Дукхача наха хозахетар хургда из дунен чу валарах,

15. хIана айлча из Везача Айлано везвав вайтав, цо чхъагIар а кхыдола корта бохабеш дола малар а мергдац. Найна керахъ волча хана денз Даыла Деза Са хургда цунца.

16. Дукха израилхой Везача Айлана, цар Даалла тIаберзоргба цо.

17. Везача Айлана хъалха воагIаш хургва, ЭлияхIа пайхамара Iалашо кхоачашъяя Яхъя, дай а берий а дегаш шоайла вIаши хъерчаргдолаш, харцбайннааш нийсача наькъ тIа бахара, амалдара».

18. Закрес хъиттар малейкага: «Со мишта теша веза Iа яхачох? Со къяна а ва, са цIен нана а ха яйнна я».

19. Малейко жоп делар:

«Хъога из хоза кхарь бахъаш дайта Даалла гарга дола Джабраил-малейк да со.

20. ХIанз денз хъа мотт соцаргба хъо са дешаех ца тешар бахъан долаш, хIайта аз дийцар ший ханнахъа белгалдаргда».

21. Адамаш ара Закрега хъежаш дар из Везача Айлан цIагIа хьеваларах цец а дувлаш.

22. Закре араваьлча йист хулалуш вацар, цудухъа кулга оамалца дувца дийзар цун. Масса вар а кхийтар цунна Даыла цIагIа сурт этта хиларах.

23. Даалла Гулакх деш дола ший денош чакхдаьлча Закре цIавийрзар.

КОРТА 1

---

24. Дукха ха ялалехъа цун цIен нана Элисат дезалхочох кхийра. Пхе бетта наах лежкъаш лийлар из.

25. Цо оалаш хиннад:

«Ер Даылагара да! Даала къаҳетам а бай са юхъ кIай яй Цо наха хъалхашка».

Иийса дунен чу варгхиларах бола хоам

26. Элисат берах кхийна ялхлагIа бутт болча хана Даала Джабраил-малейк дахийтар Галилай-мехкара Назарет цIи йолча шахъаре,

27. Марем цIи йола йоI саг йолча. Дауд-паччахъа тIехъенах волча Ювсанага майре яха кийчъеннаар Марем.

28. Из йолча а дена малейка айлар:

«Моаршал да хъога Даала хъайх къаҳетамбарь. Веза Айла хъоца ва! Кхалнаха юкъера даькъальяя я хъо!»

29. Марема цун дешаех эхъ хийтта ше фу дича бакъахъа да ца ховш уйла йора, фу маIан долаш да хъогI из моаршал яхаш.

30. Малейко йоахар: «Ма кхера, Марем. Даала хъо даькъальяй.

31. Хъо Берах кхувргъя, КIайнк вергва, Цунах Iа Иийса айнна цIи а тулларгъя.

32. Из сийлахъ воккха Саг хургва Цунах Веза-Воакхачун BoI аргда. Везача Айлано, Даала Цунна, Цун даьна Дауда паччахъал лургда.

33. Из Йоакъапа ерригача тIехъенна тIехъ кулгадеш хургва. Цунгар паччахъал цАккха а кхоачалургдац».

34. «Из мишта хургда, — хъиттар Марема, — со хIанз а йоI саг ма йий?»

35. Малейко жоп делар: «Хъона чу Даыла Са доссаргда, Веза-Вокхачун низ хургба хъона чухъ, цудухъа хъа хургдола Деза Бер а Даыла BoI айнна цIи йоккхаш хургда.

36. ХIана айлча, хъа гаргара йолча Элисата а кIайнк вергва, ше ханна йоккха яле а. Цунах, из дезалхо

КОРТА 1

хулаш яц яхаш дувцар, бакъда из ялхлагІа бутт болаш дезалхочох я.

37. Дала Ше айнна хІара дош а khoачашдергда».

38. «Со Даыла лай я, – аылар Марема, – Ia мел яхар хилда соца». Юха малейк діадахар из йолчара.

Марем Элисат йолча хъоашалгІа йода

39. Цул тІехъагІа Марем сиха лоамарча ЯхІуд-мехка цхъан городе яхар.

40. Закречун цІагІа чу а яйнна Элисатага моаршал хаттар цо.

41. Марема моаршал хъахоззашех а Элисата керара бер тохаделар. Цу ханна Элисата чудессар Даыла Са.

42. Цо аылар чІоагІа: «Кхалнаха юкъе даыкъала я хъо! Хъа керара Бер а да даыкъала!

43. Со йолча мичара енай са Аылан нана?

44. Хъа моаршал хъахезача, са керара бер хоза хийтта тохаделар.

45. Даыкъала я Даылах тешар, хІана аылча Дала цунга айннар khoачашхургда!»

Марема Далла хоастам бар.

46. ТІакхха Марема аылар: «Са дего даыкъалву Веза Аыла,

47. са дог Паддахад се КІалхъарайоккхачунна, цох доккхал а ду аз,

48. хІана аылча, Дала селлара белгалйоалаш йоаца со теркал яый. ХІанз масса йолча тІехъенаша Даыла лай йолча сох даыкъальяр аргда.

49. ХІана аылча, Низболчо сона из доккха дақъа даларах. Из Веза ва!

50. Цун къахьетам тІехъенашкара тІехъенашка, Ше мел долча адамга khoачаргба, из мел лоархІачунга.

51. Ший низ болча кулгашца Цо дІа-юха баяхаб дагахъ курал яраш,

52. паччахъаш шоай гландаш тІара боссабаъб, мискача наыха хъал айдаьд.

КОРТА 1

---

53. Цо меча бараш дикача кхачах бузабаъб, хъалдарап теркал ца беш а битаб.

54. Цо новкъостал ду Ший Израила мехка, Цун дагахъ да,

55. Ше ИбрахІима а цун тІехъенна а геттар къахетаме массаза а хургхилар, вай даышка Цо ма-аллара».

56. Марем, кхай бетта гаргга Элисат йолча хъоашалха а хинна щАера.

Яхъя дунен чу валар

57. Ха тІакхъяча, Элисата кІаынк вир.

58. Лоалахой а, гаргара бараш а Везача Аылано цунна из дика болх барах Элисатага цхъана хозахеташ, боккхийбеш бар.

59. БархІагІча дийнахъя кІаынк суматве баяхкарап цох, ший дай санна, Закре айнна цІи тилла дагахъ бар.

60. Бакъда, нанас аылар: «ХІа-хІа! Цунах Яхъя аргда».

61. Цунга аылар: «Из цІи йолаш шун гаргара цхъаккха а мичав!»

62. Цар кулга оамалца даыга хайттар кІаынках цІи малагІа тилла лов хъона.

63. Закрес цхъя зІамига улг а дийха, масса вар цецвоаккха јздир: «Цун цІи Яхъя я».

64. Цу сахьате цун мотт паргІата а баянна, цунга Даыла хестош хабар дувцадалар.

65. Лоалахой цецбаыннча латтийсар. Цунах лайца дувциаш дар массайолча ЯхІуд-мехка лоамашка.

66. Массавар – из дІа мел хезар, шоай дагахъ лоаттадеш а вІаши хетташ а бар: «Воккха хилча мала хургва-хъогІ из кІаынк?» – яхаш. ХІайта Яхъяйца из вайча дийнахъя денз Везача Аылан низ бир.

Закрес Далла хоастам бар

67. Яхъяй да Закре Даыла Са чудесса Даылера хоам бе волавелар:

КОРТА 2

---

68. «Даькъала хилва Аьла, Израила-халкъа Даьла, ва а вена, Ший халкъ паргIатадаьккха.
69. Шийна мутIахъа волча Дауда тIехъенах вола турпал саг вайтав Цо вай КIалхара даха,
70. Ший безача пайхамарашка яъххача бесса.
71. Цо КIалхардоахаргда вай воай моастагIех а вай ца дезарий кулгех а.
72. Цо вай даых а къаҳетам бергба, Цунна дага да
73. вай даына ИбрахIима Ше денна,
74. вай моастагIех КIалхардоахаргда айнна, цхъаннек а ца кхераш, вайга Шийна Гулакх дайтара,
75. дунен чу йоккха ха Цунна хъалха цIена а дика а яккхийтара Ший деза васкет.
76. ХIаъта хьох, са бер, Веза Воккхачун пайхамар аргда, хIана аylча, хьо Аьлана хъалха воагIаш хургва, Цунна никъ кечбеш.
77. Цун халкъага уж КIалхарабовлар, къеношта гештдар ДIаҳойташ.
78. Даьлера безам а къаҳетам а бахъан Цо лаърхIа къоабалварь вай долча хъалкхета малх санна, воагIаргва.
79. Иоажала боадоне болчарна сердал а лургъя, вай машара новкъа а доахаргда».
80. ЗIамига бер доккха хулаш, дегIа низ чюагIлуш а дар. Из эрий ара адам доацача моттиге Iеш дар, Израила-халкъа Гулакх дара йола ший ха хъакхачарга хъежаш.

Иийса дунен чу валар

- 2** Цу деношкА Август цIи йолча паччахъа амар арадаьлар, Рим-паччахъалхене мел дола адам дIаязде айнна.
2. Сири-областа Куйриос доал деча юкъа адамаш юххъанца дIаяздеш дар цу хана.
  3. Цудухъа хIаравар ше вайннача шахъаре вахар дIаязвала.
  4. Ювсал а вахар Галилай мехкара, Назарет-шахъарера ЯхIуд-мехка Дауд-паччахъ вайча Байтлахам шахъаре, хIана аylча из Дауда цIийх вайнна вар.

КОРТА 2

---

5. Из шийна йийха ягIаш йолча, хIаъта берах йолча Маремаца дIаязвала водаш вар.
6. Уж Байтлахаме болаш дезалхо дунен чу валара йола ха тIакхъячар.
7. Марема КIаънк вир, ший хъалхара Дезалхо. Цо Из дIа а хъоарчаваь шоаш чуболча доахан хъай чу виллар, хIана аylча, царна цIагIа моттиг кхъяча яцар.

Іүй а малейкаш а

8. Цу мехка ара шоай доахан лорадеш бийсана Іүй бар.
9. Щаъхха царна духъал Дауда малейк дессар, Везача Аьлангара долча нурца уж сийрда боахаш. ЧюагIа кхерабелар Іүй.
10. Малейко аylар царга:
«Кхера малелаш! Со шуга деррига адам доккхий деш бола хоза кхъа бахъаш денад!
11. Тахан Дауда шахъаре вайв шо КIалхардоахаргдар, Дала лаърхIа белгалварь вола Аьла.
12. Из шоана вовзаргва укх белгалонах: дIа а хъоарчадаь бер корадергда шоана хъай чу».
13. Щаъхха малейка уллув сиглара дукха малейкаш Йодессар. Цар Далла хоастам а беш йоахар:
14. «СигаленашкА Далла хоастам ба, Дунен чу Дауда рязы волча адамашта машар ба!»
15. Малейкаш сигал хъалдаьлча, Іуша шоайла аylар:
«Байтлахъаме а даха, цига фу хиннад хъажа деза вай, вайга Дала байтар фу хоам ба».
16. Уж цига сихонца бахар. Царна корайир Марем а, Ювсал а, хъайна уллув уллаш Бер а.
17. Бер бIаргадайча цар дийшар, Цунах шоашка бена хиннача хоамах лаъца.
18. Массавар а ладувГIаш мел хиннар цецвайннавар Іуша дувцаочо.
19. Бакъда, Марема шийна мел хезар ший дагахъа лоаттадора.

КОРТА 2

---

20. Иуй юха бийрзар, Далла хоастам а беш, хана айлча, царна хезар а дайнар а малейко айннача бесса хилар.

Ийса Далла хъалхашка оттар

21. БархIагIча дийнахъя КIаинк суматве везаш вар. Цох ци Ийса тиллар. Из ци Цох малейко Из кхы а наьна керчу волча хана тилляяр.

22. Дезалхо хинначул тIехъагIа, массехк ди даялча бер дарах цIенлуш йола Iадатан ха хъакхачар. Муса-пайхамара ма хъеххара, Марем а, Ювсап а Ийса ийца Иерусалиме Из Везача Далла хъалхашка оттаве бахар,

23. Хана айлча, Везача Дала Товрата тIа ма яздарра, моллагIа дола духьашха дай маIа бер Везача Аылана ларьхIа хила дезар.

24. Цул совгIа, цар е маIа е кхал шиъ е кхокхан къоригаш ийина кхокха ций даккхар Далла хъалхашка Везача Аыло Товрата тIа ма яздарра.

25. Цу хана Иерусалиме ШамIа ци йолаш цхъя саг вар. Из чоагIа Даьлах кхераш а дика лелаш а, Израила халкъя новкъостал дарга сатувсаш а вар. Даьла Са а дар цунца.

26. Цунга Даьла Сино хоам байбар, Дала ларьхIа везвяз вайта Къоабалваьр цунна бIаргаволлица цун валар хургдац айнна.

27. Даьла Сино воалавир из Даьла цIен коа. Мареми Ювсапи Замига Ийса а воалаве цига байхкар Ийсайна Везача Аыло Товрата тIа ма-яздарра из Гулакх де ларьхIа.

28. ШамIас, Ийса кулгашка хъя а ийца, Далла хоастам а беш, аьлар:

29. «ХIанз, Iайха ма-аллара, садалар атта долаш, Хъайна мутIахъя вола со Iаеца Iа, Аыла.

30. Са бIаргашта вайра Iа масса дола адам кIалхардаккха вайтар.

31. Iа массадолча адамашта кийчдарь.

КОРТА 2

---

32. Цо лургъя дерригача халкъашта Даьла тешарах йола сердало, Хъя Израила халкъя сий а лургда».

33. Ювсупи КIаинка нанеи чоагIа цецдаьлар шоай КIаинках ларьца ШамIас дийцаочох.

34. ШамIас Даьлагара дийхар уж къоабалбе айнна. Бера наьнага Маремага цо аьлар:

«Из Бер бахъян долаш Израила-мехка цхъаболча наха юкъе дукха бараш из цавезарах дина духъале лелаергъя, дукхабараш Даьла тIаберзаргба, ди чоагIбергба. Из бахъян долаш наха юкъе къовсамаш а хургда.

35. Уж къовсамаш бахъян долаш дукхача адамий дег чу хиннар гучадаргда, тур чакхдаьккхача санна лазаш хургда балех хъя дог».

36. Укхаза яр Ашера цIийх йола, Даьла дакъя денна йола Фануила йоI Анна. Из чоагIа къаеннайр. Мараца ворхI шу мара даккхадацар цо.

37. Даьло йола ха жерал ягIаш яккхаяр цо. ХIанз цун дезткъеи дий шу даьннадар. Из Даьла цIен коара да ца йоалаш, марха кхобаш, дуIаш деш, дийнахъ а бийсан а Даьла Гулакх деш яр.

38. Цу хана царна тIаена, Даьла хоастам а беш, Иерусалим паргIата яккхарга сатувсача нахага цу Берах ларьца дийцар цо.

Назарете юхаверзар

39. Ювсап а Марем а Везача Аылано Товрата тIа дилла Гулакх дай а байнна шоай Галилай-мехкара Назарет-шахъаре юха бийрзар.

40. ХIальта, Бер денгара ди мелдоал дегIа низ чоагIлуш а хъаькъял тIакхеташ а доагIар, Даьла из везаш вар.

Замига Ийса Иерусалиме

41. ХIара шера Цун да-нана Даьла къаҳетам байча дезача дийнахъя Пасахъ Иерусалиме додар.

КОРТА 3

---

42. Иштта, Къянка шийтта шу кхачача а дезача дийнахъя Иерусалиме хъалбайлар уж, шоай ЙаьдалагІа ма-хиллара.

43. Деза ди чакхдаьлча, уж цАбоагІаш Йийса Иерусалиме висар. Даьнеи наннеи из ханзар.

44. Из кхычарца цАбоагІаш ма вий яхаш бар уж. Сарахъ из шоай гаргара нах болча а бовзаш нах болча а леха байлар уж.

45. Из кхы кора а цавоагІаш Иерусалиме юха баяхкар уж, Из лоахаш.

46. Кхо ди даьлча, коравир царна Из Даьла цІен коа. Іалама наха юкъе Іеш вар Из, царга ла а дувгІаш, хаттараш а деш.

47. Ладувхаш мелвар цецвулар цун хъякъалах, кхетамах, Цо жоп юха даларах.

48. Да-нана цецдаьлар из бIаргавайча. Нанас хайттар Цунга: «BoI, ер фуд Іа тхона деш дар? Хъя да а со а цIoагІа саготдеш Хъю лоахаш ма лийннадий!»

49. «Оаш хIана лех Со? – хайттар Цо. – Шоана хашарий Со Сай Даькоа хила везалга?»

50. Бакъда, уж кхийттанзар Цо яхачох.

51. Из царца Назарете хъавера. Цар яхар деш, царна мутIахъя вар Из. Бакъда, нанас мел нийсденнар, шемелдар ший дагахъя лоаттадора.

52. Йийса воккха хулаш а хъякъали кхетаами совбоалаш а вар. Цунна Даьла а нах а раяза бар.

Яхъяс хъехам бар

3 Тибар паччахъ вола пхийтталагІа шу долча хана Понтий Пилат ЯхIуд-областе кулгалдеш, XIарон Галилайе диълагІа доал кхоачаш паччахъ волаш, цун воша Пилап из санна Итурее а Тирахоне а иштта диълагІа доал кхоачаш волаш, хIальта Лусой Абали цИйолча моттиге диълагІа доал кхоачаш паччахъ хиннав.

КОРТА 3

---

2. Дина керте латтараш бар Хъанас а Каib а. Цу шера яссача ара Закречун къянка, Яхъяйна Даьлера хоам хезар.

3. Цудухъя Яхъя, Иордана-хин йисте мехка гIолла чакхваьлар. Цо кхайкарал дора нахага: «Леладаьчох дехке а даьле, Даьла тIа а дийрзе сога шоаш хих чакхдахийита, тIаккха Даьла шун къиношта гешт дергда», – яхаш.

4. Яздай ма дий ЯсаI пайхамара:

«Яссача аара хеза оаз:

„Везача Аьлан никъ кийчбе!

Нийсбе Цунна хъалхара никъ

5. XIара тIа моттиг хъалнийслургъя,
хIара лоам а гув а ЙотоЙаргба.

Голаш етта наькъаш нийслургда,
дехараши шаьрлургда

6. XIаранена гургда Даьла ше кIалхарвоаккхаргволга!»

7. Хих чакхбахийта баяхкача нахага Яхъяс йоахар: «Говза цхъаогалаш! Хъан айннад шуга Даьла таIазарах довла айнна?

8. Шоаш леладаьчох дехкедовлар гойта. XIальта тха да ИбрахIим пайхамар ва, тоам ма бе. Аз ях шуга Даьла таро я кхыметтел укх кхартIолгех а ИбрахIима бераш де.

9. Гарьна овлах тохара диг уллув уллаш да, хIара сом ца луш йола га хъя а яьккхе цIерал кхосса».

10. «Оаха фу дергда?» – айнна хайттар наха.

11. Яхъяс жоп делар: «Шийга ши коч йолчо йоацачуна дIале, XIальта яя хIама йолчо а из де», – айнна.

12. Йоал йоаккхаш бараш а боагІар шоаш хих чакхбахийта, «Устаз! – хайттар цар, – оаха фу де деза?»

13. «Нахагара ца йоагІа йоал ма яккха», – аylар цо царга.

14. ТIемахоша а хайттар цунга: «Оаха фу де деза?» Яхъяс жоп делар: «НизагІа нахагара хIамаш ма яха, бехке воацар бехке ма ве, шоай алапех кхоачам бе».

15. Адам цхъан хIаманга сатувсаш Iара, массане а дага дар: «Дала лаьрхIар вий теш Яхъя?»

КОРТА 3

16. Яхъяс айннад царга: «Аз шо хих чакх мара дахац, бакъда сол НизболашагІвар воагІа шоана, со Цун маъче бахтараш діадехка а пайдана вац. Цо Даъла Сица, щерата цендергда шо.

17. Цун бел Цун бе йоал, Цо нувхаш діа-юха яыха хъагулдергда щена ялат, Ше чулестача моттиге, хъята йиса нувхаш йоагаергъя віалла а йовргийоацача щерал».

18. Кхы а дукха дараш дувцар цо наха, царна хъехам луш наха Хоза Кхъа діалуш.

19. Яхъя раъза воацаш вар XIарона воча гІулакхашта, цу юкъе ший дийна волча веший сесаг XIарона шийна йоалалярах.

20. XIяльта, XIарона ше мелдачунна тІатехар Яхъя чуволлар.

Ийса хих чакхвакхар

21. Хъавенар массавар а Яхъяс хих чакхвоаккхаш Ийса а вайкхар цо. Цул тІехъагІа Ийсас дуІан ши кулг хъалхъоккхашех а сигле еллаелар.

22. Ийсайна кхокхан сибате Даъла Са ЙотІадессар. Сигалара оаз хезар: «Хъо Са ВоИ ва! Сона Хъо чІоагІа дукха веза! Хъоца ба Са лоІам!»

Ийсай дай

23. Ийсай ткъяй итт шу гарга дар из Даълах лъьца хъехамаш де волалуча хана. Из массанена хеташ хиннача бесса Ювсанпа ВоИ вар, хъяльта Ювсан Элий бар Цун дай а дай дай а:

24. Маттат, Леви, Малки, Яннай, Ювсан,
25. Маттитья, Амоц, Наум, Хесли, Наггай,
26. Махат, Маттитья, Шимми, Иосех, Иода,
27. Иоханан, Реса, Зеруббавель, Шеальтиэль, Нери,
28. Малки, Адди, Къоасам, Эльмадам, Эр,
29. Иошура, Элиезер, Иорим, Маттат, Леви,
30. ШамІа, Иуда, Ювсан, Ионам, Эльяким,
31. Малья, Минна, Маттата, Натан, Дауд,

КОРТА 4

32. Ишай, Овед, Боаз, Салман, Нахшон,
33. Амминадав, Админ, Арни, Хецрон, Перец, Иуда,
34. Иаков, Исаак, Авраам, Терах, Нахор,
35. Серуг, Рей, Пелег, Эвер, Шелах,
36. Кеинан, Арпахшад, Сим, Ной, Ламех,
37. Метушелах, Ханох, Иеред, Махалалэль, Кеинан,
38. Энош, Сет, Адам Дала хъакхеллав.

Иблисо Ийса зер

4 Даъла Синах визза вера Ийса Иордан-хи тІара. Даъла низаца Из яссача ара діа а кхъячар.

2. Цо шовзткъа диибийсеи даяккхар цу метте. Цу шовзткъа дийнахъеи-бийсанеи из волча цо фу ду хъожаш Цунах къа лотаде тІерташ, фу доал хъожаш иблис дар. Из еррига ха йоаккхаш Ийсас хъама а йиаяцар, юххера а мецевелар Из.

3. Иблисо айлар Цунга: «Хъе Даъла ВоИ vale укх кхерага маъкх хила алал».

4. Ийсас жоп делар: «Духхъал маъкхах, ялатах латташ дац сага вахар», – айнна, яздаьд.

5. Юха лакхе хъал а вайкха БарганогІар тохача юкъа дунен тІара паччахъалкхенаш гойтар Цунга иблисо.

6. ТІаккха иблисо айлар: «Деррига дунен тІара рузкъа, сий аз Хъона діалургда. Ер деррига а Дала сайна даларах, сайна ловчунна ер діадала йиш я са.

7. Из деррига хъя хургда, нагахъя санна Іа сона корта тохе».

8. Бакъда Ийсас айлар: «Яздаьд хъе хъакхеллача цхъа Даъла воацачунна корта ма бетта, Цунна мара гІулакх ма де», – айнна.

9. Иблисо Ийса Иерусалиме а вига, Даъла щен биххье Йоваикхар. «Хъе Даъла ВоИ vale, – айлар иблисо, – укх тІера чукхоссале.

10. XIана айлча, яздаь да: „Дала Ший малейкашка аргда, хъо лаърхІа лораве,

11. кхергийх длацакхетийташ, хъалыце длахьо“, – айнна».
12. Бакъда Ийисас айлар цунга: «Даъла карадар фуд ха, цун низ бовза ма геरта, айнна яздаьд».
13. Ийиса зийна а даынна, иблис длацахар, юха ший альтув баллалца.

Ийиса Галилае хъехамаш де волалу

14. Ийиса Даъла Син низ Шийца болаш, Галилай мехка юха вера. Цунах лъяца берригача мехка дувцаш дар.
15. Из гуллума Ѣеношка хъехамаш де волалу. Массане а хеставора Из.
16. Ше кхийнча Назарете вера Ийиса. Массаза санна Дала ларьчача шоаттадийнахъа гуллама цлагла чувера Из Даъла йоазонаш деша.
17. Из хъалгеттар йоазонаш деша. Цунна хъаделар ЯсаI-пайхамара яздаь, хъоарчадаь йоазув. Из хъа а дъяста, эша моттиг хъа леха, дладийшар цо:
18. «Везача Аылан Са дегца да Са. Дала къоабалвав Со мискача наха хоза кхъа кхайкабе вайтав, чубохкараш паргIата баха, бIарга са дейначарна сердало хургъя ала, Йазапах бараш мукъя баха,
19. Дала Ше наха къаҳетам беш йола ха хъакхъячалга длахайта».
20. Из дийша а вайнна, йоазув дла а хъоарчадаь цлагла чу гулакх деш волча сагага дла а денна, Ийиса Йохайра. Чухъ мел хиннар, ше вар Укханга хъожаш вар.
21. Ийисас айлар: «Тахан оаш ладувхача юкъя кхоачаш хилар укх тIа яздаь пайхамараша мел яхар».
22. Масса вар Укхо дувзачох цецвайнна Укханга хъожаш вар. Наха шоайла хеттар: «Ювсапа воI веций Из?» – яхаш.
23. ТIакхха Ийисас айлар: «Оаш аргда оалаш ма-хиллара: „Лор, йайха хъайнна дарба де“. Тхона хезад Капернауме йа гойта тамашийна хIамаш. Из де деза йа хъай махка а».
24. «Нийиса яхий Аз, – айлар длахо Ийисас, – мадарра бакъда ший мехка пайхамар тIаэцаш ца хилар.

25. Боккъала ях шуга: Илез-пайхамара замагла кхъ шераи ялх беттай догла ца делхаш, геттара чоагла берригача мехка моцал эттача хана моарош боацаш биса дукха кхалнах бар.
26. ХIаъта цу кхалнаха цхъяннена а Дала тIавайтацар Илез, Сидон-мехка уллувча Соарапте йисача мар воацача цхъяннена мара.
27. Дукха хала цюка доха лазараш долаш нах бар Израиле Элашал-пайхамар волча хана. Бакъда, кхъяча къаман цхъа Сирера НАIаман воацачунна дарба данзар цо».
28. Уж дешаш хезача, цу цлагла мел вар эгIазваха хъалъуралийлхар.
29. Цар шахъарера араваукхар Ийиса. Из шахъар тIалаттача лоам йисте хъа а воалавав чукхосса геरташ бар уж.
30. Бакъда Ийиса цу наха юкъера хъа а вайнна, ший наькъя тIа длаахар

Жинаш кхеставеч вола саг

31. Галилай мехкарча Капернаум ци йолча шахъаре вера Ийиса. Дала ларьчача шоаттадийнахъа гуллама цлагла наха хъехам бора Цо.
32. Масса вар а цецвавле, Цо деча къамаълага ладувхаш хулар, хIана альча, шийтайпара низ болаш дар Цун къамаъль.
33. Гуллама цлагла жино телхавав цхъа саг вар. Ийиса бIарга вайча цу саго цюгла хъакхар:
34. «ХIана геерт Хъо тха гулакхашта юкъе Назаретера Ийиса? Хъо хIана венав укхаза? Тхо хIалакде венавий Хъо? Сона хов Хъо малав-Далла Везар!» – яхаш.
35. Ийисас из саг кхеставече жинага амар дир: «Дласаца! Цунна чура арадала!» – айнна. Цига хиннча наха юкъе из саг Io а тека, цунна чура жин арадаълар, цу сага зе а ца деш.
36. Из деррига дейнараш цецбаялар, лоацабелча санна латтийсар уж. Цар вIаши хеттар: «Из фуд да а? Из ма тамашийна хIама да! Жинаш Цун амарга ла а дийгIе, сага

чура ара мадовлий. Царна тIехъя доалде низ дIакхоач Цун», — яхаш.

37. Ийсайх дола хабараш дувца даялар гонахъарча моттигашка.

Ийсас дукха адам тоаду

38. Ийса гуллама цIагIара ара а вайнна, ШамIа волча цун цIагIа вахар. ШамIий уст-нана чюогIа Йовхал йолаш яр. Ийсайга дийхар цунна дарба де айнна.

39. Цу кхалсага тIа а этта, Йовхалга дегIах дIакъаста, айнна амар дир Цо. Йовхал а лазар а дIадаылар из кхалсаг хъал а гIетта хъашашта ноанал де эттар.

40. Сарахъа малх чубузача хана наха цамогаш дола дукха адам доаладир Ийсайна тIа. Царна хIаранена кулгаш тIа а дохкаш дарба дир Цо.

41. Дукхача адамех жинаш дIакъоастадир: «Хьо Даыла ВоI ва», — яхаш цIогIарч деттар жинаша, хIальта Ийсас царга Ше Дала ларьхIа вола къоабалваыр волга царна холга алийтацар.

Ийсас ЯхIуд-мехка хъехамаш ду

42. ШоллагIча дийнахъя, Йурийна адам доацача яссача метте вахар Из. Бакъда, дукха нах из лаха баҳар. Из кораваьчул тIехъагIа дIа ма гIо яхаш дехардора цар Из соцаве гIерташ.

43. Бакъда Ийсас аylар: «Даыла Дуненах ларьца хоза кхъа боаржабеш кхыча моттигашка кхача веза Са, хIана аылча, Со цу балха вайтав».

44. ЯхIуд-мехка а тайп-тайпарча моттигашка гуллама ценошкa хъехамаш дора Цо.

Ийсайна духъалара мурдаш

5 Цкъа Геннисарет яхача Iама йисте латташ вар Ийса. Дукха адам дар Цунна гонахъя гулденна, Даылера долча дешашка ладувхар духъя Цунна улув гIерташ.

2. Ийсайна берда йисте латташ зIамига ши хи кема дайра. Цу чура Io а байнна чкъаьрий лувциараш шоай цхаралаш цIендеш бар.

3. ТIаккха цхъан хин кеман чу а ваха, даяга — из вар ШамIа — Ше берда йистера кемаца кIезига дIавига аylар Цо. Цу кема тIа а хайна наха хъехам бе волавелар Из.

4. Ший къамаыл чакхдаылча Цо ШамIийга аylар: «Хий клоаргагIа долчахъя дIадаихита кема! Цига шоай цхаралаш чутовса хъай новкъосташа!»

5. ШамIас жоп делар: «Сийдола Устаз! Сийсара сахаллалца болх байб оаха, бакъда хIама-м ларьцац. Дале а, Iа из алараIа цхарал хи чу-м тоссаргба аз».

6. Цхаралаш чу а тайса, цар IаIальмате дукха чIаьрий лийцар, сов дукха уж хиларагIа цхаралаш дохача кхъядадар.

7. Шоай новкъосташка дIа а кхайка, уж шоашта новкъостала оарцагIа а бийха шинна кема тIа хъалтIадаыхар цар чкъаьрий. Уж сов дукха хиларагIа кемаш дозало хи чу Iочуувзар.

8. Из бIаргадайна ШамIа-Кипас* Ийсай когашка а вежа, дехар дир: «Аыла! ДIагIовалар Хьо сона юхера, къинош доля саг ва со, айнна».

9. XIана аylча, уж ларьца чкъаьрий бIаргадайна ШамIа а цун новкъостий а чюогIа цец-амабаиннабар.

10. Иштта, цецбаинна бар Завуддина ши воI Йоакъапи Яхъяи — ШамIий новкъостий. Ийсас аylар ШамIийга: «Кхера везац хъона! XIанз денз дIа адамий дегашка фуд ховш хургва хьо».

11. Кемаш берда йисте хъал а даяха, ШамIеи цун новкъостий шедар цига, дита Ийсайна тIехъя этта дIабахар.

* 5:8 *Kipa* — из кхартIо ба, иштта ци енна хиннай Ийсас ШамIийна.

Цека лазар дола саг тоавар

12. Цкъя цхъан шахъаре вар Йийса. Цу шахъаре вар цхъа саг, Цека лазар дар цун, Йийса шийна вейча, Цунна хъалхашка бартал а вежа дийхар цу саго: «Аыла! Хъайна лейча тоавергвар Іа», – айнна.

13. Йийсас цунах кулг а Іетта аылар: «Сона лов хъо тоавалар, ценвалар». Цу сахьате цу сага дегІ тоаденна дәэттар.

14. Юха Йийсас аылар цунга: «Укхох лаьце цхъаннена а хама ма дувцалахь. Иалама саг волча а гой, хье цунна бIаргавайта, хье тоаваларах цхъа сагІа даккха, Муса-пайхамара тадилла хилара тарра из массанена а гургдолаш, тАккха наха ховргда хъона хъо тоавенналга».

15. Бакъда, Йийсайх лаьца хабараш дувцаш да ди тIехъа дукхагІча наха, Цунна тIа дукха адам доаgІар Цунга ладувгІа а дарбаш дайта а.

16. ХIаъта, Йийса ше каст-каста адам доацача дIа а вахе Далла дуIаш деш хулар.

17. Цкъя Йийса наха хъехаш волча хана, царех цхъабараш парушхой оалаш бар, вожаш Иалама нах бар, уж бехкабар Галилаера, ЯхIуд-мехкара, Иерусалимера – массайолча шахъарера, иштта Йийсайца Везача Даъла низ бар, цунца наха дарбаш дора Цо.

18. ДегІа маъженаш лела а ца луш, матта уллаш вола унахо воалавеш цхъа нах быхкар. Из Йийсайна хъалхашка а вилла цунна дарба дайта ловш бар уж.

19. Бакъда, Йийса чуволча цен вIалла дIатIакхоачалга дацар, совдукха адам гулдаларагІа, цудухъа шоай унахо а ийца шорттига цен тхов тIа хъалтIа а байнна, массехк тховнах Іочубалара моттиг мукъаякхха, тховнах гIолла Іочу а кховдаваь, Йийсайна хъалхашка Іовиллар цар из унахо.

20. Йийсайна гуш дар уж шийх мел тешаш ба, тАккха Цо цу сагага аылар: «ДоттагІа! Хъона къиношта гештдаьд».

21. ТАккха парушхой а Илманхой а дувцаш бар: «Цу Саго Даъла эгIазкхувл, хIана аылча, Дала Ше мара нахха къиношта гешт дергдац», – яхаш.

22. Бакъда, Йийсас цар дагардар-уйла ховш аылар: «Иштта уйлаш хIана ю оаш?

23. Фуд атtagІа? Хъа къиношта гештдаьд оалаш, хъа а гIатте дIагIо хъо лелалуш ва оалачул?

24. ХIаъта Сона лов шоана дIахайта, Адама ВоIа дунен тIа цунна къинош дита цун кара да», – айнна, цамогаш волча сагага Цо аылар: «Аз хъога ях хъалгIатта, хъаэца хье тIайлла хъай мотт, волле цIа гIо!»

25. Цу сахьате цамогаш вар, царна хъалхашка хъал а гIатта, ший мотт а ийца, цIавахар, Далла хоастам а беш.

26. Шемелвар чоагІа цецвайннавар, Даълера болча низах дегаш диза цар йоахар: «Вайна тахан дайнар тамашийна хIама да!»

Леви хъакхейкар

27. Џул тIехъагІа ара а вайнна, хъавоагІаш йоал йоаккхаш вола Леви цIи йола цхъа саг вайра Йийсайна, Леви ши йоал гульчча моттиге хайнан вагIар, тАккха Йийсас цунга аылар: «Сона тIехъа хъавола!»

28. Леви деррига Io а тесса Йийсайна тIехъа дIавахар.

29. Левес ший цIагІа Йийса лаърхIа доккха той оттадир. Дукха адам дар цига. Йоал йоаккхаш баращ а кхы нах а бар царца дика хъегаш.

30. Парушхона а Илманхона а Йийсай мурдашта ръзыва боацаш йохар: «Йоал йоаккхаш болчарца а кхыболча къинош тIадолчарца а цхъана молаш, дуаш хIанад шо?»

31. Царна жоп луш Йийсас аылар: «Могаш болча наха эшац, цамогача наха эш лор.

32. Даъкъала болчарга ала венавац Со, къинош летачарга леладаьчох дехкедаьле Далла тIадерза ала венав Со».

Марха кхабарах лаъца

33. Парушхоша а Илманхоша а наха юха аылар Йийсайга: «Яхъяй мурдаш каст-кастта марха кхобаш, ламаз деш ба, иштта ба парушхой мурдаш а, бакъда хъа мурдаш цу хана хIама юаш а молаш а ба».

34. Йийсас царна жоп делар: «Масала, саг йоалаяль моттиг хилча, из саг йоалаяльчун новкъостий из шоашта юкъе мел вагIа хургбий марха долаш?

35. ХIальта ха йоагIаргъя саг йоалаяль царна юкъевоацаш, цу хана кхобаргда цар марха а».

36. Юха Йийсас царна цхъа хъякъал долаш дувцар доаладир: «Цхъанне цIенача барцъях чегилг йоаккхаргъяц, из цIеначох дIа а хоттаргъяц, хIана аылча цIена барзкъа а толхадергда цо, е къянача барзкъа тилла керда зиг а товш хургдац.

37-38. Цхъанне а доттаргдац керда чхъагIар тишача цIока тIормига чу, хIана аылча кердака чхъагIаро тиша тIормиг буаргба, тIаккха чхъагIар ЙогIоргда.

39. Цхъанне а ширадаънна чхъагIар менначул тIехъагIа кхы кердадар маргдац, хIана аылча цо аргда: „Ширдаъннар дикагIа да“.

Йийса а Дала лаърхIа шоатта ди а

6 Цкъа шоатта дийнахъа кIа дIадийнача ара гIолла хъавоагIаш вар Йийса. Цун мурдаш кIина канаш хъа а доааш, хъекха а деш буртилгаш дуаш бар.

2. Из дайнача цхъаболча парушхоша аылар: «Из фуд оаш дер? Дала лаърхIа шоатта дийнахъа де мегаш мичад из гIулакх».

3. Йийсас царна жоп делар: «Оаш дийша деций Дауда ше а ший новкъостий а мецбалча дайчох лаъца?

4. Из гIурба деча чайтар чу а вена, Дала Ше къоабалдай ялат хъа а ийца диад, шийца хиннача новкъосташта а деннад. Бакъда из ялат Іалама наха мара даа мегаш хиннадац.

5. Адама ВоI Дала лаърхIа шоаттаден а Аыла ва», – белгалдир Йийсас.

Кулга лазар дола саг

6. Кхыча шоатта дийнахъа гуллама цIагIа чу а вена, наха Даыла хъехамаш деш вар Йийса. Цига айтта кулг докъаденна цхъа саг вар.

7. Парушхой а Илманхой а чIоагIа Йийсайга бIарг локхаш бар, шоатта ди хиларга хъежа доацаш, цо дарба ду е дац хъожаш юха из бехке вар духъя.

8. Йийсайна ховш дар цар дагардар. Цо аылар кулг докъаденнача сагага: «Хъал а гIатте массанена юкъе дIаотта». Вож хъалхашка вайнна дIаэттар.

9. ТIаккха Йийсас аылар Шийна тIехъа хъежаш хиннарашка: «Аз хетт шуга: фу де ииш я Дала лаърхIа шоаттадийнахъа: дика е во, сага вахар кIалхардаккха е из хIалакде?»

10. ТIаккха массанена Бара а хъежа, Цо аылар кулг докъаденнача сагага: «Хъакховдаде хъай кулг!» Вокхо дIакховдадир – из цу сахьате тоадалар.

11. Парушхой а дина Іалама нах а сов эгIаз бахарагIа духхъала кхехкаш шоайла къамаълаш деш бар, Йийсайна фу дергда ца ховш.

Шийтта викал харжар

12. Иштта цхъан дийнахъа Далла дуIа де айнна лоам тIа вавлар Йийса. Еррига бийса яккхар Цо Далла дуIаш деш.

13. ШоллагIа ди хъахилча Цо Ший мурдаш хъа а бийха царна юкъера шийтта харжар. Царех Цо викалаш аылар. Уж бар:

14. ШамIа, тIехъагIа Йийсас Кипа айнна цIи тиллар, цун воша Іандар, Йоакъяп, Яхъя, Филипп, Варфоломей,

15. Матвей, Фома, Алфей – Йоакъяпа воI, ШамIа-зелот*,

* 6:15 Зелотхой – уж бар Иудейски дина доакъашхой Рим паччахъалкхенна чIоагIа духхъала болаш, хIальта ШамIа а царех хиннав Йийсай мурдашта юкъе валлалца.

16. Иакова воI Иуда, иштта тIехъагIа Иийса вехка Искархо яха Иуда.

Иийсас дукхача наха хъехам бар а дарбаш дар а

17. Иийса Ший викалашца лоам тIера кIалвоалаш нийсача моттиге сецар. Цига укхан мурдаш а дукха нах а бар Яхуд-мекара, Иерусалимера, фордан йистерча Цори а Цадане а цIи йолча шахъарашкара.

18. Уж Ийсага ладувгIа а шоашта дарбаш дайта а баяхкабар. Цо иштта харц жинаша кхестабеш болча наха дарбаш дора.

19. XIаравар Ийсайх кулг тоха гIерташ вар хIана аылча укхон хъбоалаача низо царна дарбаш дора.

Къоабал дар а балаши кхайкадар а

20. Ший мурдашка а хъажа Иийсас аылар: «Ираз долаш да шо, къедарашиб, хIана аылча, Даъла Дуне да шуца.

21. Ираз долаш да шо хIанз меса дарашиб, хIана аылча, дIахо йодача хана Даала диза хулийтартгда шо. Ираз долаш да шо хIанз делхаш дарашиб, хIана аылча, дIахо йодача хана делаш леларгда шо.

22. Ираз долаш шо наха гоама долча хана, цар шо лелхадеча хана, футтардеча хана, шун цIи блехье гIертача хана, шо Адама ВоIах тийша а тийша дIаоттарах из хилар бахъан долаш.

23. Из ди хъатIакхъячча дог гIоздаккха, хIана аылча, йоккха йоал хургъя шоана сигаленашкахь, хъалха пайхамарашиба иштта харцо лелаеш вай лакхехъя бувцача наха дай а хиннаб.

24. Бакъда къа да шун хъалдарашиб, хIана аылча, хIанз-м самукъядынна вахар да шун.

25. Къа да шун хIанз дизарашиб, хIана аылча, дIахо йодача хана меса хургда шо. Къа да шун хIанз долаш дарашиб, хIана аылча, дIахо йодача хана шо меса хургда. Къа да шун хIанз деларашиб, хIана аылча, тIехъя тIайоагIача хана шун бIаргех хи тIадамаш легаргда.

26. Къа да шун масса наха шох ларьца дика дар дувцаргдолча хана, хIана аылча, иштта харц-пайхамарашиб а хестабашиб цу наха дайша.

Шоай моастагIий беза

27. Шуга Сайга ледкъачарга ях Аз: шоай моастагIий беза, шоаш гоамадарашиб дикадар де.

28. Шоашта наIалт кхайкадашиб Даълагара беха. Шийна халахетар дечох ларьце дуIаш де.

29. Хъайна цхъан басилгах тIоара тохе, вож басилг къала оттае. Нагахъ санна цхъанне хъайна тIадувха кхоллар Йодаккхар дехе, юхейиса коч а дIале.

30. XIара дехаш волчунна цо дехар дIале. Нагахъ санна хъай доалахъардар саго дIайца леладой из юха ма деха.

31. Нахаца уж шоашца хилча дика хетаргдолча бесса хила.

32. Нагахъ санна шо дезаш барашиб шоана безаш хуле, из Даълагара йоал йоагIаш хIама дац, кхыметтел, къинош летарашиба а беза шоаш безарашиб.

33. Нагахъ санна шоашта новкъостал дерашта мара оаш новкъостал ца дой, из Даълагара йоал йоагIаш хIама дац кхыметтел, къинош летарашиба а ду из.

34. Нагахъ санна шоашта юхалургдолчунна мара оаш дийхар ца лой, из даълагара йоал йоагIаш хIама дац кхыметтел, къинош летарашиба а лу из, къинош летарашиба тIехъагIа царгара юха хъаэцаргдолаш.

35. Бакъда шоай моастагIий безаш хила, царна новкъостал деш, дийхар луш хила, цар юха дергдолча гIулакхага сатувсаш ма хила. ТIаккха шоана еш йола йоал еза хургъя: шо Веза-Воаккхача Даъла бераш хургда, хIана аылча, Даъла Ше а къахетаме ва ше дайча дикан хам бече а из ца бече а нахаца.

36. Къахетаме хила, шоай Да къахетаме волча бесса.

37. Цхъанне а кхел ма е, тIаккха Даала шун кхел а ергъяц. Цхъаккха а бехке ма ве, Даала шо а бехке дергдац. КъинтIера довла наха, Даала шоана гештдергда.

38. Шоашка долкох доаачунца декъаш хила. Оаш далуш баккха къоаг төхбохкийтаргба шоана Дала, юхаметтаоттадергда, шо нахаца камаърша хуле, Даъла а комаърша хургва шуца.

39. Ийисас цхъа хъякъаляе дувцар доаладир царна: Баргаш дайначунна Баргаш дайнар длавугалургвий, уж шаккхе а ор чу вожаргвеций?

40. Мурд ший аылал лакхагІа хургвац, дийша вальча дәнийслургва из ший устазата.

41. Хай веший Барга чу йоалла нувх хъона хіана гу, хай Барга чу боалла хи ца гуш?

42. Мишта аргда Іа цунга: воша хай Баргара нувх дәяккхийта сога, нагахь санна хъона хай Баргара хи гуш ца хилча? Ши духъа дувцар! Цкъа хъалхагІа хай Баргара нувх дла а яккхе, хай Барга са тоаделча, тлаккха веший Баргара нувх мишта яккха еза ховргда хъона.

43. Дикача гайно во сомаш лургбац, воча гайно дика сомаш а лургбац иштта.

44. Гайнаш ший сомашка хъежжа йовз. Массанена а хов къархала гайн тара сомаш гуллургбоацилга, иштта мара дитта гайн тара комсаш а гуллургъяц.

45. Дикача сага дег чура дикадар доагІа, воча сага дег чура водар доагІа. Сага дагардар цун метта йиххье хул.

46. Сох „Аыла! Аыла!“ ма яхий оаш, Аз яхарде раъза хіана дац шо?

47. Хіара Со волча воаргаш вар, Са дешашка ладувхаш вар, уж кхоачашдеш вар – Аз гойтаргва шоана из хъанна тара ва.

48. Из цла деча сага тара ва. Цу саго клоаргга аыхка а аыхка тлои чудийтта лард чоагІъяй. Хий хъалтІа а дынна цу ценна чухъийдача, из цла меттахъа доаккхаденнадац, хіана аылча лард чоагІа йолаш лерптІа хъалдаьд из.

49. Хіальта Сога ла а дийгІа, Аз яхар ца дарь – из лард йоаашац цла даъхоч тара ва, хий хъалтІадынна, из чухъийдача, из деха дыннад, цунах боккха боарз мара буссаргбац».

Тлемахой хъакима чулатта саг тоавалар

7 Ший нахага ала мелдезар діаънначул төхъагІа Ийса Къапарнаум яхача шахъаре кхачар.

2. Цига цхъа римхой кулгалхо вар вахаш. Цу хъакима дукха везаш вар цунна чулатташ вола саг, из геттара чоагІа цамогаш а хинна, вала воаллаш уллаш вар.

3. Ийсайх дар шийна хезача, из волча жугтий боккхий нах баҳийтар цо дехарца, шийна чулатта саг кіалхар воаккхавалар, айнна.

4. Боккхий нах Ийса волча а баяхка, Цунга геттара чоагІа деха айттар: «Из хъаким Іа гло де мегаргволаш саг ва, – аылар цар.

5. – Цунна деза вай къам, цо вай гуллама цаде новкъостал дайд».

6. Ийса царца хъаким вахаш волча вахар. Ценна ераш гарга кхачача хъакимо ший новкъостий духъал баҳийтар Ийсайга діаала айнна: «Аыла хъайна хало ма е! Со иштта башха саг вац хъо са тхов кіала валлала.

7. Со се цудухъа лоархіаванзар Хъона духъала ва. Бакъда, Іа цхъа дош аылча са унахочунна гойле хургъяр.

8. Со а сай лоіаме вац сона а цхъанне декхар тіадулл. Са кулга кіала а тлемахой ба. Аз цхъаннега діагло аылча из діавода, вокханга укхаза хъавола аылча из хъавоагІа. Аз сайна чулаттачунга: „Ер гулакх де аылча, цо из ду“.

9. Цу дешашка ла а дийгІа, чоагІа цецвайннана Ийисас Шийна төхъа боагІача нахага аылар: «Аз ях шуга, кхыметтел израилхощта юкъе а вайнавац Сона, из саг санна Сай низах тешаш вола саг».

10. Біна кулгалхочо баҳийта нах цабаъхача, хъакима чулатта саг тоавенна вайра царна.

Жерал йисача кхалсага воI дийнвалар

11. Цул тIехъагIа дукха ха ялалехъа Иийса Наин цИйолча шахъаре вахар. Цун мурдаш а кхы дукха нах а бар Цунца цига.

12. Цу шахъарен коанаIарашка Ер кхаччача хана, Укхана духъал нах кхийтар. Уж шахъарера венна зламига саг вахъаш боагIар. Из веннар жерал ягIача кхалсага цаI мара воаца воI вар. Цу кхалсага тIехъа хъадоагIаш дукха адам дар.

13. Из кхалсаг шийна бIаргаяйча, цунах чIоагIа къахийтар Аылан. Цо альар цунга: «Ма елха!»

14. ТIа а ваха из веннар дIахъош, из тIауллача улгах кулг техар Цо. Веннар вахъаш боагIа нах сайцар. Иийлас альар: «КIайнk, хъога ях Аз: хъагIатта!»

15. Веннар дийн а венна, ура а хайна, йист хилар. Иийлас из наьнага дIавелар.

16. Массавар а йист ца хулаш цец-амагIбайнна латтийсар, уж Далла хоастамбе айттар. Цхъаболчар йохар: «Сийдола пайхамар венав вайна юкье, – вокхар йохар: Даьла венав ше къоабалдаьча халкъа оарцагIа».

17. Уж къамьлаш дар Иийсайна гонахъа берригача ЯхIуд-мекка а цунна гонахъа а дувцаш.

Яхъяс боккхий нах башийтар

18. Яхъай мурдаша дийцар цунна Иийлас даьчох ларьца

19. Яхъяс царех шиль хъа а вийха, Аыла волча вахийтар. Цунга хатта: «Хъо вий ва везаш вар, е кхычунга хъежаргда тхо?» – аьнна.

20. Вахийтача шинне Иийса волча а вена альар: «Нах хих чакхбоахача Яхъяс дахкийтад тхо Хъога хатта: BoagIаргва аьннар Хъо ва е кхычунга хъежа деза тхо? – аьнна».

21. Цу хана Иийлас дукха нах тоабир халача лазарах, воча жинех, дукхача бIарга са дайнарашта бIарга са хилийттар Цо.

22. Вайтача шиннега Цо альар: «ДIа а гIой, Яхъяина дувца укхаза шоашта дайнар а хезар а. Барга са доацарапта бIарга са лу Аз, астагIа бараш нийса дIалелийт Аз, хала цIека лазараш хиннараш берзабу Аз, къорачарна хIама хойзит, байнараш дийнболийт, къечарга Хоза Кхъа кхейкабу.

23. Ираз долаш ва Сох шеквоацар».

24. Яхъяс башийта нах дIабахача, Иийлас Шийна гонахъарча нахага Яхъайх ларьца дийцар: «Сенга хъажа дахадар шо яьссача ара? Мух хъаккхачахъа уйла йолча сагага хъажа-м дахадацар шо?

25. ХIаьта сенга хъажа дахадар шо? КIаьда дувхар тIадувхача сагага хъажа-м дахадац шо? Бакъда, таро йолаш деза дувхар тIадувхача нах паччахъа гIалашка ба.

26. ХIаьта, хъанга хъажа дахадар шо? Пайхамарга хъажа дахадецирий шо? Юха а ях Аз шуга: Яхъя пайхамар хинна а Iац.

27. Цунах яздайд: „Аз Хъона хъалха Сай саг вайт. Цо Хъона нийса никъ булларгба“.

28. Юха а ях Аз шуга: дерригача дунен адамашта юкье Яхъайла лакхагIа саг вац. Бакъда, Даьла Дунен тIа зламагIчул зламагIвэр а цул лакхагIа хургва».

29. Иийсайга ладувхаш хинна нах, йоал йоаккхаш бараш а тIехъ, Даьла лоIам тIа а ийца, из къоабал а варь, Яхъайга хих чакхбахийта баяхкар.

30. ХIаьта, парушхой а Иилманхой а Даьла лоIам тIа ца эцаш хих чакх ца боалаш биссар.

31. «Хъанца нийсбе мегаргба цу моча тIехъен нах, хъанна тара ба уж? – Аьло альар.

32. – Аз дувцаргда шоана уж хъанна тара ба. Уж базар тIа ловзаш лелача берашта тара ба, цар шоайла йоах: „Оха шоана зурма локхар, бакъда шо халха даланзар. Оха шоана гIайгIане ашараш лекхар шо дийлханзар“.

33. ХIана альча, хих нах чакхбоахаш вола Яхъя вера, цо кхача а баацар е чIагIар а малацар. Оаш цунах оалар: „Цунна чухь во жин да“.

34. Щул тIехъагIа Адама BoI вера. Цо сискал юь, малар а мол, тIаккха оаш оал Цунах: „Из яара а малара а тIакхувш ва, йоал йоаккхачар а кхыболча къинош летарий а доттагI ва“.

35. ХIаъта, Даъла бакъдар тIаийцачо, ший гIулакхашца из бакъдолга хъагойт».

Ший къиношта гешт дайта кхалсаг

36. Цхъан парушхочо шеволча шутIа хъийхар Ийса. Ийса из парушхо волча а ваха, цун шунах кхийттар.

37. Цу шахъаре во цIи йоаккхаш цхъа кхалсаг яр, дукха къинош долаш я из йоахар цар цунах. Ийса парушхо волча хъоашалха ва айнна хеза цига ера из, кхабалга чу дегIа хъокхаш дола хоза хъаж йоагIа дайтта а дахъаш.

38. Ийсай когашка дIа а аэйтта елхаш бIаргашкара хи тIадамаш цун когашка IотIаушийташ, юха ший мосашца уж бокъабеш. Царна барташ доахаш, цар тIа хоза хъаж йоагIа дайтта хъекхаш йоаллар.

39. Из бIарга дайна, Ийса хъоашалха вийхача парушхочо ший дагахъа уйла йир: «Нагахъа санна, из Саг пайхамар валаре, цунна ха дезаш да из кхалсаг фу саг я а цун малагIа къинош да а».

40. Юха Ийсас аylар цунга: «ШамIа, хъога цхъа хIама ала ловра Сона». Вокхо жоп делар: «Алал хъай, Устаз!» – айнна.

41. Цхъан йоалах ахча телача сага декхарийла волаш хиннав ши саг ЦаI пхи бIай дото эппаз, шоллогIавар, шовзткъеи итт эппаз.

42. Бакъда, царга дIадала из ца хилар бахъан долаш шиннена а дитад цо из. Хъанна везаргва из дукхагIа?

43. «ДукхагIа декхар дайлачоа везаргва-кх», – жоп делар ШамIас. «Іа нийса ларьхIар», – аylар Ийсас.

44. ХIаъта, кхалсагагахъ дIа а вийрза аylар Цо ШамIийга: «БIаргагой хъона ер кхалсаг? Со хъа цIагIа венавар, Іа сона хий даланзар когаш била. ХIаъта, цо ший бIаргех Йоухача хица била а била ший

45. мосашца бокъабир уж. Іа со вIайха тIаэнзар, хIаъта из Со укхаза мелав Са когашта барташ доахаш я.

46. Іа са кертах дайтта хъакханзар, цо хоза хъаж йоагIа дайтта хъекхар Са когашта.

47. Аз аргда хъога хIанз: цунна дукха къинош дитад, цудухъа иштта боккха ба цун безам. КIезигагIа къинош дитачунна кIезигагIа веза».

48. ТIаккха аylар цунга Ийсас: «Хъона къинош дитад».

49. Юхебисача хъашашта хийтар: «Малав Из кхыметтел къинош а дуташ?»

50. Бакъда, Ийсас кхалсагага аylар: «Хъо хье тешаш хиларо кIалхарянькхай хъо, маърша дIагIо».

Ийсайна тIехъа айтта боагIа кхалнах

8 Цул тIехъагIа, Ийса чакхвальар шахъарашка а юрташка а Даълера боагIа Хоза Кхай кхайкабеш. Цунна мутIахъа вар Цунна улув Цо хъехам луш хинна шийтта викал.

2. Кхы а Цо жинех а лазарех а паргIата баяхъа массехк кхалнах а: Шийна чура ворхI жин дIадальнна йола, Магдалина айнна цIи дIаяхийта йола Марем а,

3. ХIарона цIенна кулгадеш волча Хъозай цIен нана Янна а, Шуша а иштта дукха кхыбараши а. Цу кхалнаха шоашка долча рузкъях дақъа луш гIо дора Ийсайна.

Ахархочох лаъца дувцар

4. Ийса волча тайп-пайпарча шахъарашка дукха нах баяхъкар. Цо царна цхъа хъаъкъяле дувцар дийцар:

5. «Цхъа ахархочох кхай тIа фу тасса вахар. Цо ший болх дIаболабича цхъадола фу наъкъа йисте Йолийгар, цудухъа уж когашта кIал а даҳар, цул совгIа хъазилгаша а диар.

6. Кхыдола буртилгаш кхертIой дадача Йолийгар. Цар зIиргаш гучадаълачка уж докъаделар хий ца тоъарах.

7. Кхыдараши кIарцхалашта юкъе нийсдаларагIа уж цар кIал дихъа хъатIа ца доалаш дисар.

8. Кхыдараш дикача лайтта нийсделар. ХъалтІа а даынна, дадийначул близза дукхагІа ялат делар цар». Из дувцар чакх а даыккха, Ийсас чоагІа аылар: «Хозаш мелволчунна длахозийла ер».

Дувцачун маіан довзийтар

9. Цун мурдаша хыттар Цунга, фу маіан долаш да из дувцар айнна.

10. Ийсас аылар: «Шун таро я Даыла Дунен къайленаш шоашта йовзя, хъята кхычарна Аз уж иштта долча дувцарапча йовзийт. Хъята, царна бяргагушхех а уж гац, хозашшех а кхетац.

11. Ишта, маіан долаш да из дувцар: буртилг Даыла дош да.

12. Найкъа йисте дайда буртилгаш уж Даыла дош хезарашта тара ба, бакъда хъаденача шайтІас цар дег чура из дош длахъу, уж Даылах тийша а тийша тІех ца бовлийттар дүхъя.

13. Хъята, кхартІош тІа лийгараш – уж Даыла дош хезача, Гадбаха тІаэцараشتа тара ба, бакъда овла бац цар, цудухъа цхайолча хана уж теш, цар тешам мелаб ха юола ха хъэттача уж юхабовл.

14. Кларцхалашта Йолийгараш тара да Даыла дош хезача рузкъях дизача вахара уйлаш дайм чуйоссарашта, цудухъа цар зИргаш хъя тІа цадоалаш дус.

15. Хъята, дикача лайтта нийсденна фу – уж ба Даыла дош шоай ценача дег чу лоаттадераш, цар сатем хиларах ялат а хъатІадылар.

Лакха айяй йоага цІи

16. Цхъянне а ше сега цІи е менге кІал а оттаергъяц е цу тІа горшок а йогІаргъяц, из чувоагІачоа гургийолаш лакха айергъя.

17. Къайле цхъяннена а ца ховш юсаргъяц. Цхъаккха лочкъадаэр а гуча ца доалаш дусаргдац.

18. Аз дувцача Даыла дешашка оашош ладувхара уйла елаш. Хъана аылча, долчунна кхы а лургда, хъята доацаш волчунгара шийга да мотташ дар а хъадоаккхаргда».

Ийсай нана а вежарий а

19. Ийса волча гучабовла Цун нанеи вежарийи баяхкар. Бакъда, Цунна гонахъа дукха адам хиларца тІакхача таро хилаңзар цар.

20. Цхъянне цунга аылар: «Хъя нанеи, вежарийи ба ара Хъох бярг тоха ловш».

21. Ийсас жоп делар: «Са нанеи вежарийи уж ба Даыла дешага ла а дувхаш из khoачашдеш бараши».

Ийсас хи тІа баянна мух соцабу

22. Цхъян дийнахъа Ший мурдаща хина кема тІа а хайна Цо аылар: «Іамал дехъарча берда тІа даргда вай». Уж хи тІа Голла боккхача Іама берда йисте длахахар.

23. Уж боагІача хан хина кема чу Ийсайна наб кхийтар. Хи тІа чоагІа мух а баянна хина талгІех кема хъалдизар. Уж кхерамече хъале бар.

24. Мурдаша сомаваькхар Ийса: «Устаз! Устаз! Вай хъалак хулаш мадоагІий!» Цо хъала а гөттэ мух а талгІеш а дешаца совцайир. Гонахъа сатем эттар.

25. ТІаккха Цо царга хыттар: «Мичад шун тешар?» Кхерабенна цецбаинна шоайла хетташ бар уж: «Малав из? Цо хина а миха а доал ду, цу михо а талгІеша а Цунга ладувгІ».

Жинаша кхеставеш вола саг тоавар

26. Уж Галилайна духъаларча берда тІа уллача Гарас – областте баяхкар.

27. Ийса берда тІа ваялча, Цунна духъала шахъарера жинаш кхеставеш вола цхъя саг вера. Из дукхача хана денз тІа хъама а цаювхаш, цІагІа а ца вахаш, байна нах бадача хъагІар чу Іеш вар.

28. Ийса барга вайча Цунна хъалхашка вежар из. Саго мухъ теха аылар: «Фу эш Хъона согара Ийса, Везача Воаккхача Даыла ВоI, аз дех Хъогара ма кхеставе со».

29. Жино дукхача хана денз кхеставеш вар из зъанарапча дъавийка лоравича а уж хоададий жино яхардеш, цхъа адам доацача яъссача метте дъаводар из. Ийсас хоам бир жинага, цу сага чура арадала айнна.

30. Ийсас кхы а хъйттар цунга: «Мала яхаш ва хъо?» Цо аылар: «Эзар», хъана аылча дукха жинаш дар цунна чуденна.

31. Цу жинаша дехар дир Ийсайга, шоаш лътта къал ма кховса айнна.

32. Цига лоам тъа яжаш дукха хъакхарч яр. Жинаша дийхар Ийсайга шоаш царна чудалийта айнна. Цо царна пурал делар.

33. Жинаш сага чура ара а дайнна хъакхарчашта чудессар. Лакхача берда тъара хи чу а лилха йам чу иихеяхар хъакхарч.

34. Йунаша из шоашта дайначул тъехъага удаш дъа а баха, шахъарашка, юрташка дъакхайкадир.

35. Хиннар фуд хардухъа адамаш дайхкар Ийса волча. Ийсайна тъа – баъхача царна вайра шийна чура жинаш арадаынна саг. Тъа хъама ийиха а волаш, хъаъкъал чухъ волаш, Ийсай когашкахъ йеш вар из. Хъабаъхкарош чюоага цецбайлар.

36. Хиннар дайначар дийцар царна жинаш толхаваъ саг мишта тоавир.

37. Цу Гъарчарча-областерча массаболча баҳархона, шоаш чюоага кхерабенна хиларца дехар дир Ийсайга, шоаш бита а бита дъагъовалар Хъо айнна. Из кема тъа а хайна юхавийрзар.

38. Цо жинаш шийна чура дъалехкача саго дехардир Ийсайга ше а вайтвалар йа Хъайца айнна. Хъальта, из шийца вайтанзар Ийсас.

39. «Ца а гой хъе Дала кхетам чу воалаварах дувца йа», – аылар. Цу саго дъа а ваха шахъаре баҳача нахага шийна Ийсас дайча дарбах дийцар.

Яира йоIа цамогаш йола кхалсаг а

40. Ийса Галилае юхавеча, адамо Из дегаш гъоздаынна тъайцар, шоаш цунга хъежаш хиларага тара.

41. Гуллама цага кулгалхо вола Яир вера цунна тъа. Гора а вежа дийхар цо: «Ший цен тъовоагъавалар Хъо», – айнна.

42. Хъана аылча цун мара йоаца, цаI шийтта шера енна ялайоал лаш уллар. Ийса дъаводаш цунна гонахъа дукха адам дар. Из халла мара чакх цавоалалуш.

43. Цу хана наха юкъе цхъа кхалсаг яр, шийтта шера ций ца соцаш бала озаш, лорашта ший деррига ахча дехка цар яь гойле а йоацаш.

44. Тъехъашка гъолла тъа а ена, Ийсай барцкъех кулг техар цо. Цу сахъате цун йоуха ций соцадир.

45. «Мала вар сох кулг техар?» – айнна хъйттар Ийсас. Цхъанне а дарий данзар Петрас аылар: «Устаз! Нах ма бий хъона гонахъа, цар Хъо дъатетт, иштта йоттаденнад Хъохъ кулг а».

46. Хъальта Ийсас аылар: «Сох цхъанне кулг йеттар, хъана аылча Сона хоаделар Айса саг тоавъя».

47. Кхалсаг ше гучаянналга хайна гарре эгаеш тъа а ена Ийсайна хъалхашка йоежар. Массавар а волаш дийцар цо ше Ийсайх кулг хъана техад а цу сахъате ше тоаенналга а.

48. Тъакхха Ийсас аылар цунга: «Кхалсаг, хъа тешаро тоайир хъо. Дъагъо паргъатта».

49. Ийса къамалъ дай а валалехъа гуллама цен кулгалхочун цага тъа а вена цхъан саго аылар: «Хъа йоI еннай. Аылана хало е эшац».

50. Хъальта, Ийсас из къамалъ хеза аылар Яирага: «Кхера ма кхера, хъальта теша, тъакхха хъа йоI дийнлургъя хъона».

51. Яирай цага а вена Цо цхъаннена а шийца йиИиг цага йслча чувала пурал даланзар, Петраи, Яхъянинеи, Якъапай йиИий дайней наннеи мара.

52. Цига еннаочо белхаш бар берригаш а шоашта хъалдettаш. Бакъда, Ийсас альар: «Маделха из еннаяц шоана, тхъайса улл из!»

53. Уж цунах бела айттар хъана альча царна ховра из енналга.

54. Хъята Ийсас цун кулг хъа а лъяца мухъ техар: «Йииг хъалгатта!»

55. Йола чу саделар, из цу сахьате хъалгеттар. Ийсас цунна я а хъама ле альар.

56. Даи нанei чюагы цецдаиннадар. Ийсас альар царга хиннар цхъаннега а ма дувца.

Шийтта викал вахийтар

9 Ший шийтта викал хъа а вийха, Ийсас царна низ а бокъо а елар адамашта чура деррига жинаш діадаха а цамогаш барех нах тоабе а айнна.

2. Цо бахийтар уж Даъла Дуненах дар кхайкаде а адамашта дарба де а.

3. «Шоаш новкъа довлаш шоашца е Іаса, е тормиг, е я а хъама е, ахча ма эца, хувца барцъка ма эца», – альар Цо царга.

4. «Шоаш діакхъячча ціагы Іе, цу шахъарера арадовлалца.

5. Нагахъа санна, цхъаннахъа а шоаш тіа ца эце, шоай когаш тіара хъамаш тіехъ егае, цу шахъарера арадовлаш дом хъалатаргбоацаш. Шо тіа ца ийцача нах из кхоачам болаш хургда».

6. Ийсай мурдаш діабахар юрташкара юрташка а болхаш, Хоза кхъа кхайкабеш массаболча нах дарбаш деш лелар уж.

Хъарон веха хъайзар

7. Ийсас а Цун мурдаша а дечох лъяца хабар мека діялгы доал кхоачаш волча Хъарона хезар. Из сабарах веха хъайзар, хъана альча, цхъаболчар йоахар Ийсайх венначара Яхъя дийнвеннав.

8. Вокхар Илез-пайхамар дийнвеннав йоахар, кхоалагічар-діаяхача заман чу хиннача пайхамарех цаі дийнвеннав йоахар.

9. Хъарона ше-шийга хеттар: «Яхъяй аз корта баккха ма айннадарий, тіаккха из саг малав теш, цунах лъяца уж хъамаш нах дувца?» Цо айттув лехар Ийса вовза.

Пхи эзар саг вузавар

10. Викалаша, юха а баяхка, дийцар Ийсайна шоаш дайчох лъяца. Уж а ийца царца цхъана хилардухъа, Бет-Сайда ціи йолча шахъара юхевахар Ийса, нах боацача моттиге.

11. Хъята, из мичахъа ва а хайна, дукха адам дера Цунна тіехъа, Ийсас уж тайциар. Цо Даъла Дуненах лъяца а дийцар иштта цамогарашта дарбаш а дир.

12. Ди сайрангахъа лестача Ийсай шийтта викало тіа а вена альар Цунга: «Адам діадахийта деза. Лоалахарча юрташка отарашка баҳа, шоашта бувща моттиг а я а хъама а лохаргъя цар. Вай дола моттиг, цхъаккха а ціа доацаш, яъсса я», – альар.

13. Тіаккха Ийсас альар царга: «Оаш бузабергба уж». Мурдаш цецбальар: «Вайга пхи маъкхи ши чкъарьреи мара мичаб. Діадаха царна я а хъама эц оаха?» – айнна.

14. Цига гулбенна хиннараш кхалнахи бераши доацаш пхи эзар гаргга маіа нах бар. Хъята Ийсас альар Ший мурдашка: «Уж бийкъя а бийкъе, шовзткъя итт-итт саг волча тоабашка Іоховшабе».

15. Цун мурдаш Цо айннача бесса Іохайшар.

16. Шийга хинна пхи чайпалги ши чкъарьреи хъа а ийца, сигал хъал хъежа из кхача къоабалбеш дуіа дир Ийсас. Тіаккха маъкх а чкъарьий а діакховдадир ший мурдашка нах діадекъя айнна.

17. Хъама диа баянна дисар хъагулдачул тіехъагы шийтта яышка хъал йизар дааро.

Ийсайх лаъца дийцар

18. Цкъя нах боаҷача моттиге дулаш деш Из воаллача хана, Шийна уллув хиннacha мурдашкa Ҷо хайттар: «Со малав айнна хет-хьогI наха?»

19. Ҷар жоп делар: «Цхъаболчар Хъо нах хих чакхбоахаш вола Яхъя ва йоах, вокхар Хъо Илез-пайхамар ва йоах, кхоалагIчар БIаь шерашка хъалха дийнвенна пайхамар ва йоах».

20. «ТIаккха шоана фу хет?» – айнна хайттар Ийсас. Кипас жоп делар: «Хъо Дала лаърхIа везвав вайта Къоабалваър ва-кх», – айнна.

21. Ҷо царна тIадиллар из цхъяннена ма хайта, айнна.

22. Ҷо аylар Адама ВиIий дукха Iазап, халонаш ла езаргъя, из тIаэцаргвац бокхагIчар а дина керте латтараша а Илманхоща а. Из вувргва, хъайта кхоалагIча дийнхая Дала Из дийнвергва.

Ийсай мурдий декхар

23. ТIаккха Ийсас аylар массарга а: «Сона тIехъя ва ловш вар, шийх дог а дилла, Iазапа а Ioажала а кийча волаш, ший кхел шийца яхъя разъя волаш хила веза хIара денна.

24. Нагахъя санна, ший са кIалхар даккхара сагата волчо из доадергда, ТIаккха Са духъя са дIаденнаочно из кIалхар доаккхаргда.

25. Фу пайда ба сага деррига дуне цун хилар, ю ше хIалаквича, шийна зе дича?

26. Со а Са дешаш а баъхъан долаш наха хъалхашка эхъ хеташ волчо Адама BoIа а эхъ хетаргда, Ший сий лакхдергда, Даь а Даьла малейкех а.

27. Мадарра ях аз шуга, укхаза латташ бола цхъабара什 Даьла Дуне голлца лергбац».

Ийса хувцавалар

28. Из къамаъл хинна бархI е ийс ди даынначул тIехъяГа Шийца Кипа а, Яхъя а, Йоакъап а волаш, Ийса дуIа де лоам тIа хъалваълар.

29. ДуIа деча хана цун юхъ цIаъхха хувцаелар, тIадувхар чюагIа кIайделар, тIа бIарг ца соцалуш.

30. Цунна юххе дIаэттар нур лепаш ши саг. Уж ши саг Мусай Илези вар.

31. Цу шинне а Ийсайга къамаъл дир. Ҷар дийцар Ийсайна Иерусалиме дунен тIара дIаваха везарах лаъца.

32. Кипа а цун новкъостий а чюагIа наб кхийтта бар. Сомабаълча царна дайра Ийсай а Цунна улув лаъттча шин сага а нур лепаш.

33. Уж ши саг дIаваха эттача Кипас аylар: «Устаз! Ма дика да вай укхаза! Кхо чайтар де вай Хъонеи, Мусайней, Илезаи?» Цунна шийна а хацар ше фу дувц.

34. Кипа къамаъл дай а валалехъя, царна гонахъя сийрда морх эттар. Ийсай кхо мурд кхеравелар, цу морха чухънахъя нийсбелча.

35. Морх юкъера оаз хезар: «Аз харжа, Сона дукха веза, Са BoIа Из. Цунга ладувхалаш!»

36. Оаз длатийча царна Ийса ше латташ вайра. Мурдаша шоашта дайнар къайла дихъар, цу хана цхъяннега а ца дувциаш.

Жинаш кхеставеш вола саг

37. ШоллагIча дийнхая уж лоам тIера чубаъхкар, Ийсайна дуҳъал ера адамий йоккха тоаба.

38. Наха юкъера цхъяннe чюагIа цюгIа техар: «Устаз! Дех Хъога, хъажа са кIайнкага! Из са цаI мара вац!

39. Касть-кастта цунна чудолча жинаш кхеставу из. КIайнк цюгIа а хъекхе, вехкавале лаътта кхет, багах чопаш араух. Иштта, цунна низ бе безам боаццаш мара дIадалац из жин.

40. Аз Хъя мурдашкара а дийхадар из жин эккхаде айнна, бакъда царна хIама де маганзар».

41. Ийсас аylар: «Марьжа яI, тувладенна, харц никъ хъаййца адамаш! Мел хургва-хъогI Со шоана юкъе? Мел ла деза теш Са шо? Хъавоалаве хъай къайнк!»

42. Къайнк хъатIа воагIача хана Iотох лазар а дайте. Хъальта, Ийсас жинага арадала айнна амар а дий, къайнк тоаваь даьга дIавелар.

43. Массавар а Даьла боккхача низах чюоагIа цецвайнна вар. Ийсас дечох дерригнех а цецвайнна латтийсар уж цу юкъа Цо ший мурлашкa аylар:

44. «Дикка ладувхалащ, диц ма делаш Аз шоашка яхар: Адама BoI наыха кара ГIоргва».

45. Хъальта, мурдаш кхийттанзар Цо яхачох. Цу дешай маIан царех лочкъадаьдар. Ийсайга фуд айнна хатта уж лоархIабанцар.

Малав керттеравар?

46. Мурдаша къовсам баккхар, шоашта юкъе керттера вар малав айнна.

47. Ийсас цар дагар ха а ховш, бер хъя а ийца, Шийна юххе дIа а оттадаь,

48. аylар: «Са духъа ер бер тIаийцачо Со тIаэцаргва. Со тIаийцачо, Со Вайтар а тIаэцаргва. Цудухъа шоана юкъе эггара кIезига вар а эггара керттера вар а ва».

Шоана душъалвоацар шугахъа ва

49. ТIаккха Яхъяс аylар Ийсайга: «Устаз! Тхона цхъа саг вайнав Хъя цIерах наха чура харц жинаш дIадоахаш. Из соцеве ГIертадар тхо, хIана аylча из тхо санна Хъона тIехъа этта воацандав».

50. Ийсас жоп делар: «Из санна вар соца ма ве! ХIана аylча, шоана душъала воацар шугахъа ва!»

Iийса а Шамрана-мехкара юрт а

51. Ше сигала хъальэца веза ха тIакхъачача Ийсас чюоагIо йир Иерусалиме ваха.

52. Цо Ший хуллаш хъалха баҳийтар цхъан шамронхой юрта, Шийна эшачунна кийчо яйтадрухъа.

53. Бакъда, цу юртарча наха Ийса тIа ийцанзар, хIана аylча, гуш дар Из Иерусалиме водащ, тIаккха шамранхощтеи жутгаштеи юкъе башха бувзам бацар.

54. Из болх кхетабече Цун мурдаша Йоакъапа, Яхъяс аylар: «Аыла! Хъона лой, оаха сиглара цIи лайтта йоссаергъя, ер нах хIалакбайтаргба».

55. Хъальта, Ийсас юхавийрза царна из де бокъю яланзар.

56. ТIаккха Ийса а Цун мурдаш а кхъича юрта баҳар.

Ийсайна тIехъаомтар

57. Уж новкъя Голла боагIача хана, цхъан саго аylар Ийсайга: «Хъона тIехъа воагIаргва со, Хъо миччахъа воде а».

58. «Цогалий а оалхазарий а чуIе бIенаш да, бакъда Адамлен BoIа корта оагIорабаккха моттиг яц», – айнна, жоп делар цунна Ийсас.

59. Кхъича сагага Цо аylар: «Сона тIехъа хъавелла!» Хъальта цу саго дийхар: «Аыла! Пурам да сона цкъя цIа а ваха, сай венна да дIаволла».

60. «Байнараш байначарна бита, хъальта Iа Даьла Дунен чура дар кхайкаде», – аylар цунга Ийсас.

61. Кхъи цхъан саго аylар Цунга: «Аыла! Со Хъоца воагIаргвар, пурам да сона цкъя цIагIар баращча Iадика ювца».

62. Ийсас жоп делар цунна: «Нохара ткъам хъя а лайца, юха хъожаш вар Даьла Дунен чу хилара пайдане вац».

Ийисас кховзткъеи итт мурд длахъожавар

10 Цул тIехъагIа Иийисас ший мурдашта юкъера кхы а кховзткъеи итта саг харжар. Шийна хъалха шишка цхъана Ше ваха везача шахъарашка, масса йолча моттигашка длахъожабир Цо уж.

2. Цо аylар царга, новкъя боахаш: «Хъажал, мел дукха адам кийча да хургдолча дунен тара дар тIаэца. Уж, кхедаь латта ялат санна ба, хъальта из ялат чуэца болхой тоъац. Ялат долча Даьга деха из чуэца кхы а болхой бахкийта аyle.

3. ДIадоле! Бертий орданга юкъе Йаъхарий санна, дIадохийт Аз шо.

4. Шоашца е ахча даа – мала е хувцаш кога тIа ювха хъама хъа ма эца, новкъя моаршал хоатташ е цхъаннеца совца а ма совца.

5. Шоаш чудаинчча цIагIа цкъя хъалхагIа ала: „Машар хилба укх фусаме!“

6. Нагахъ санна, цу чу Йеш вола фусам да машар безаш саг vale, оаш кховдабай машар цо длаэцаргба, нагахъ веце – шун машар юха хъбоагIаргба.

7. Цу цIагIа Йе хъаденнар дуа а дуаш мола а молаш, хъана аylча болхочунна байча балхах йоал йоагIа. Цу юртара шоаш арадовллалца фусамаш ма хувца.

8. Шоаш тIаийцаcha моллагIча шахъаре шоашта еннар яя,

9. цамогаш бола нах тоабе, Даьла Дуне гарга кхоачаш латт аyle хоам бе нахага.

10. Шоаш тIа ца ийцача шахъаре гIолла дIа кхайкаде:

11. „Шун гIалий тIа тхоай маьчаш тIа билла дома а кхыметтел шоана юха бегабу оаха. Хъальта ховш хилалаш укх гIалий тIара бахархой: Даьла Дуне шоана гарга кхъячад“.

12. Аз ях шуга: къематдийнахъа Седам-шахъарерча наха аttагIа хургда шо тIа ца ийцача нахачул.

13. Даькъаза я хъо, Къероз шахъар! Даькъаза я хъо Бет-Сайда шахъар!* Нагахъа Цори, Цадане, шо долча хинна тамашийна хъамаш хиннадаларе, цигара нах тхъоворре а дехке байнна, цудухъа тIолхаш тIа а йийха Йовкъарал шоай корта билла хургбар.

14. Цудухъа къематдийнахъа Цорерча а Цаданерча а наха шойла аttагIа хургда.

15. ТIаккха хъо, Къапарнам, хъо езъяь сигала йоаккхаргъя моттий хъона? Йоаккхаргъяц жожагIата цIерал кхоссаргъя».

16. ТIаккха Ший мурдашка Иийисас аylар: «Шуга ладувхачо Сога ладувгI, шо тIацаэцачо, Со тIаэцац. ТIаккха Со тIа цаэцачо Со Вайтар а тIаэцац».

Кховзткъеи итт мурд юха верзар

17. Иийисас вахийта кховзткъеи итт мурд юхавера, самукъадаинна, воаккхийвеш. «Аъла, – йоахар цар, – жинаша а оаха яхар ду, Хъа бокъон цIерах оаха амар дича».

18. Иийисас аylар: «Из бакъда Сона бIаргадайра ди тохаш санна сиглара иблис чудежа.

19. Аз шоана низ беннаб кхерам боацаш лехъашта, гизгашта, иблисах хъамел даянчча когаш тIатеха тIагIолла дIадаха, шоама цхъанна а хъамо зе дергац.

20. Хъальта жинаша оашош яхар деш хиларах доккхал ма де, шоай цIераш Дала сигал дIаязъярах даккхий де оаш».

Иийса воаккхийвер

21. Цу хана Даьла Сино хозахетарах кер бузабаьча Иийисас аylар: «Аз хоастам бу Хъа, Са Да, сигален а лайттан а Аъла, берригача хъаькъал долаш а дийша а хинчча нахах

* 10:13 Уж ши шахъар Галилай Йама юххе яьда нийсьеш хиннай Цораца Цаданеца. Цори, Цадане баха нах цIена никъ ца лелабеча, бIехача сий дайнача нахаш лоархIаш хиннаб.

лочкъада хиннар, кегий бераш санна болча эсала наха Ia гучадаккхарах. Иштта ба-кх Хъя дика лоIам!»

22. ТIаккха Ший мурдашка Цо аylар: «Деррига а Сай Дас хъаденнад Сона. Цхъяннена а хац BoI малав, Даъна мара, цхъяннена а хац Да малав BoIa мара, е BoIa из хейта ловрашта мара».

23. Юха мурдашкахъя дIа а вийрза царга аylар Цо: «Ираз долаш нах да шо, хIана аylча, шоай бIаргашца ер деррига гу шоана».

24. Ях Аз шуга: дукха пайхамараш а паччахъаш а ловш бар ер шоана дайнар го а шоана хезар хаза а, бакъда царна да а дайнадац е хаза а хезадац».

Къахетаме шамранхо

25. Юха хъалха а вайнна цхъян Иилманхочо хъйттар Йийсайга цунах фу доал хъожаш: «Устаз, цIаккха а хадаргдоаца Даъла волчара вахар сай хилийта фу да деза аз?»

26. «Товората тIа фу яздайд? – духъала хъйттар Йийсас. – Ia мишта кхетаду из?»

27. Вокхо жоп делар: «Даггара, сица хтай дерригача хъякъалца берригача хтай низаци веза Аыла, хтай Даъла. Хъайна уллуvrвар а веза хье санна».

28. «Нийса жоп далар Ia, – аylар цунга Йийсас, – иштта да а де Ia, тIаккха хьо лергвоацаш ваха кхеллав хъона Даъла дунен тIа».

29. ХIаъта Иилманхочо бехказа валар духъа хъйттар: «ТIаккха малав сона улуврвар, мала везаргва сона?»

30. Цунна жоп луш Йийсас дийцар: «Цхъя саг хиннав Иерусалимера Ерихан шахъаре хъавоагIаш. Новкъя зуламхой тIабеттабеннаб цунна. Наъкъя воагIачунна тIера хIамаш Io а яъха, цунна валлала чюоагIа етта а йийтта, из Йокхессача вита а вита, дIабахабар уж.

31. ТIаккха цу новкъя хъавоагIаш хиннав цхъя дина да. Из новкъя улла саг а вайна, наъкъал дехъа оагIора а вайнна тIехваинна дIавахав.

32. Из иштта дайнад Леви цIи йолча тайпан Даъла цIагIа болх беш волча сага, наъкъал дехъа а вайнна, дIавахав из а.

33. Юха лозаваc саг уллача кхъячар араваинна лелаш вола шамранхо. Из саг бIарга а вайна, цу наъкъяхочох къяхийтар цунна.

34. Цо тIа а ваха дайттаца а чхъягIарца а цунна човнаш иила а йила, дIайихкар. Юха ший лозаваc вира тIа а хоаваc, гостинице хъя а воалаваc, цунга хъожаш хилар.

35. ШоллагIча дийнахъя ше дIаводаш, гостиница фусам даъна ши дото эппаз а денна, цо аylар: „Укханга хъожаш хила, нагахъ санна Ia ахча дукхагIа дIадохийте, хуле юхавечка кхы а дIатIалургда аз“.

36. Малав хъона хетачогIа кIалвиссачоа улуврвар?»

37. Иилманхочо жоп делар: «Цунах къахсийттар ва-кх». Йийсас тIаккха аylар цунга: «ДIа а Гой иштта де Ia а».

Марта а Марем а йолча хъоашалгIа

38. Шоай новкъя Голла боагIаш, цхъян юрта кхъячар Йийса а цун мурдаш а. Цига Марта цIи йолча кхалсаго тIайшцар уж ший фусаме.

39. Цу кхалсага Марем цIи йолаш йиша яр. Марем Аылан когашкахъ а хайна Цунга ладувхаш яр.

40. ХIаъта, Марем дукха я хIама кийчье Герташ удаш лелар. ТIаена Йийсайга аylар цо: «Аыла! Укх са йишийна ръзы вий Хъо? Ер болх беррига сона тIа а бита ма ягIий из? Сона новкъостал де ала цунга?!

41. «Марта, – аylар Йийсас, – хьо дерригане бала болаш я,

42. хIаъта оаш де дезар цаI мара дац. Марема дикагIдар хержад из цунгара цхъянне а доаккхаргдац».

ДуIа де Йомадар

11 Цкъя Йийса Ше кхъячача моттиге дуIа деш вар. Из дуIа дай ваялча мурдех цхъянне дийхар: «Аыла! Тхо а Йомаде, Яхъяс ший мурдашта ма Йомадаий».

2. Ийсас аылар царга: «Оашош дуңа деча хана иштта ала: „Тха Сийдола Да! Хъя ци сийлахь хайла! Сигаленашка санна лаътташкада Хъя оарц, Хъя низ боссалба.

3. Хъара дийнахъя напагы даалахь тхона

4. Тха къиношта гешт делаахь, тхоашта декхарийла болчарна оаха гешт ма-дарра. Хъарам хъамах ма хъокхадалийталахь тхо“.

5. Юха Ийсас аылар царга: «Масала, шун цхъянне доттагы ва. Бийсаны юкъе из волча а даха оаш цунга ях: „Доттагы! Юхалург кхо маъкх я тхона,

6. са новкъост наъкъя воагыаш со волча сецав, цунна хъалхашка дахъя ялат дац сога“.

7. Вокху чура хъаара кхайкаш ала тарлу: „Вита со, са ниI длаакъайлай со а бераш а дийша дада. Са хъя а гетта хъона маъкх яла йиш яц“.

8. Аз ях шуга, нагахь шун доттагыл лаърхы цо шоана маъкх ца лой, оаш юха а ца довлаш, юха а юха а из ийихача цо хъал гетта, шоана из лургъя.

9. Цудухъя Аз ях шуга: дехаш хила – шоана лургда, лохаш хила шоана корадергда, наъарах хъама тоха, из шоана хъаеллалургъя.

10. Хъама дийхачун да, лехачунна кораду, ниI техачунна, из хъаеллалу.

11. Малагыча дас лургба ший воыа шийгара маъкх ийихача цун меттел кхера? Нагахъя цо чкъяра бехе, цун меттел бIехал?

12. Нагахъя цо фуаш дехе, цун меттел дохъаж тоха гизг?

13. Цу тайпара нагахъя шо цIена дегаш долаш деце а дика Гулакхаш де ховш хилча шоай берашта, тIаккха тешам болаш Сий долча Дас Ший Деза Са лургда дехачунна».

Ийса а Байыл-зебулла а

14. Цкъя чудесса сага мотт соцабеш хинна жин эккхадир Цо; из арадаукхача мотт ца лувш хиннар, из лебе волавелар, нах цецбайлар.

15. Царех цхъабараша йоахар: «Харц жиний аылас – Байыл-зебулас низ беннаб Цунна уж лелхаде».

16. ТIаккха вокхар Ийсайх фу доал зийначул тIехъагы дехардир сигалара цхъя белгало яйта тхона айнна.

17. Цо царна дагардар фуд а ховш аылар царга: «Моллагы йола бартбоаца паччахъакхе йохаргъя, барт боаца дезал хъалак хургба.

18. Нагахъя иблис шийна гонахъарчарца барта деце цун паччахъалкхе латтаргий? Аз из шуга ях, Байыл-зебулай низаца Аз жинаш дIадоах яхаш оаш кхейкаденда.

19. Нагахъя Аз Байыл-зебулай низаца жинаш лелхадой, шун наха хъан низаца лелхаду уж? Цар шоаш аргда шо бакъдоацилга!

20. Аз Даыла низаца лелхаду жинаш. Хъама из Даылера Дуне шоана кхъама хилара белгало я.

21. Нагахъя ший цIа лорадеш вола саг дегы онда а герзах виза а vale, цун доалахъя дар дIадаҳъара кхерам бац.

22. Бакъда цул ондагывар тIа а кхийтта, из эшавой, фусам-дағыгара цо иштта тешабеш хинна герз хъя а доаккхаргда, боахам дIахъоргба.

23. Соца воацар Сона дүхъала ва. Соца уж гул ца беш вар уж дIа – юха бекъаболийташ ва».

Харц жин юхадахар

24. «Адаман чура ара даыле харц жин хий доацаха яйссача метте Голла шийна фусам лохаш а лийле, из кора ца йича, цо ши-шийца оал: „Юха а дена сай цIагы чугIоргда со“.

25. Юха деча цунна цу цIагы нув хъакха, из цIендах хул.

26. ТIаккха цо дахе шийла вогы дала кхы а ворхы жин доаладу. Уж цу адаман чухъ дах. Хъама сага хъалха хинначул а чюоагыгы во хул».

Бакъдола ираз

27. Ийса къамал деш воаллаш наха юкъерча цхъан кхалсаго цІогІа техар: «Даькъала я Хъо керахь лелаваь, Хъона накха хъекха кхалсаг».

28. Хъяльта Ийисас альлар: «Кхы а чоагІагІа даькъала ба Даьла дешага ладувгІаш, из кхоачашдеш бараш».

Тамашийна болх гойта айнна дехар

29. Дукха адам дар Ийисайна гонахъа гулденна тІатеIаш. Из дувца волавелар: «Телха я хІанзара тІехъе. Цо йоах тамашийна белгало гойта, бакъда царна цхъаккха а белгало хургъяц, Ювназ – пайхамаро гойта белгало йоацар».

30. Нунав-шахъарерча бахархочта Ювназ-пайхамар санна, хІанзарча тІехъенна Адама ВоИ белгало хинна Даоттаргва.

31. Къубахъарча кхалсаго-паччахъо къематдийнахъа цу ноахалца дийн а венна, укх тІехъен нах бехке бергба, хІана аылча, из цхъан дунен миIингера ера Сулейма-паччахъага хъаькъалерча дешашка ладувгІа. Хъяльта укхаза шуцара вар Сулейма паччахъал везагІа ва».

32. Нунавара бахархой Дала кхельтеча дийнахъа гловтвргба хІанзара нах бехке бе, хІана аылча уж дехке байннабар шоаш леладаьчох Ювназ-пайхамара кхайкам байчул тІехъагІа. Хъяльта укхаза шуцара вар Ювназ-пайхамарал везагІа ва».

ДегІа сердало

33. «Кіерам ше хъалсагача цхъанне а оттабац къайлагІча, е кхы йола хІама тІаегІа из оттабу бIаргагургболча, хІана аылча хъачувоалаоча сердало еза.

34. ДегІа сердало я бIаргий сердал. Нагахъа бIаргаш цІена хуле, деррига дегІ а цІена хургда. Нагахъа санна бIаргаш кхъяла дале, дегІ байде хургда.

35. ТІаккха хъажалахъ хъай дегІацара сердалонах боадо ца хилийта.

36. Нагахъа хъай дегІ сердалох диза дале, цун цхъаккхе маьже боадонах еце, Хъо лотабаь кІерам санна сердало луш хургва».

Ийисас парушхочта а Иилманхочта а духъал къамал ду

37. Ийса къамал дай вальча цхъан парушхочо ше волча хІама яа чувиийхар. ЦІагІа чу а вальнна хІама яа волавелар Иийса.

38. Парушхо цецвальлар Цо Іадатах доагІача бесса хІама яалехъ кулгаш ца диларах.

39. Хъяльта, Ийисас парушхочунга альлар: «Оаш, парушхоча тІагІолла кад, Іаг буле, а чура цІарьмата а Даьла вицвенна а да шо».

40. Йовдала дараш, тІерадар кхеллачо кхелладац чурадар а?

41. СагIийна хІама луш хила шоашка долчох, тІаккха хургда деррига а цІена.

42. Къа да шун парушхой! Оаш шоай доалахъ долчох кхыметтел шоай коарча баяца тІара итталагІа дакъа а Даьла цІагІа дІалац. Хъяльта, шоана бицбеннаб Даьлера безам а Цун нийсхо а. Шо из шаккхе а де дезаш дар.

43. Къа да шун парушхой! Гуллама цІагІа магIадаинна дагІа лов шоана, базара майдан тІа массане а шоашка моаршал хаттар лов шоана.

44. Къа да шун! Боарзаш шаьрденнача кашамашта тара да шо, уж кашамаш дий ца ховш цу тІа гІолла когаш тІабетташ лел нах».

45. Цхъан Иилманхочо альлар: «Устаз! Цу дешашца тхона а халахетар ду Iа!»

46. Ийисас жоп делар: «Шун а да къа, Иилманхой! ДІа ца бохъалу мухъ наха тІабулл оаш, хІяльта оашош пIелг-пIелгах а тохац.

47. Къа да шун шоай пайхамарашта деза кашамаш ду оаш, бакъда уж боабаьраш шун дай ба.

48. Хъята из шоана хов, дале а шо раза да шоай дайша леладечунна, хъана аылча цар боабаъб пайхамараш, оаш царна кашамаш ду.

49. Щудухъя Хъякъал долча Дала айннад: „Аз уж болча пайхамараш а викалаш а бохийтаргба, хъята цар цхъабараш боабергба, вожаш межхах боахаргба“.

50. Укх тъехъара дуне кхеллача хана денз Йодаха масса волча пайхамарий ций хъадехалда укх ноахалгара,

51. Хъбуллагара сагла доаккхача моттигаи Даыла Щеннеи юкъе вийнчача Закречунга кхаччалца белгала Аз ях шуга, оаш жоп лургда цу дерригнек а.

52. Къя да шун Іилманхой! Хъякъалга бода никъ байзар шоана, бакъда цунна тъехъя шоаш а даланзар шо е цхъабараш а бахийтанзар оаш».

53. Ийса длавахар. Цул тъехъагла Іалама нах а парушхой а тайп-тайпарча хаттарашца шоаш къорда бойташ тъехъабаълар Цунна,

54. моллагыч а деша тъехъя лавца а из лаца гъерташ, цул тъехъагла бехке вергволаш.

Ши духъя дувцарех лоралелаши

12 Цу хана эзараш адамаш гулделар шоайла чоагла тълаташ. Ийса цкъя хъалха ший мурдашка къамыл де воловелар: «Парушхой тийша болх совбаларах, цар шидухъя дувцарах лоралелаши, е царна тара шоаш а ма хилалаш.

2. Цхъя цаI хъама дац къайлагла ховргдоацаш, цхъя цаI лочкъада хъама дац гучадаргдоацаш.

3. Оаш боадонгахъя айннар сердалонгахъя хозаргда. Оаш цагла айннар, лерге даха шорттига тховнаш тъера кхайкадергда.

Хъанах кхера веза

4. Аз ях шуга, Са доттагыч, саг ве низ болchoх ма кхера, дегI хъалакдаларал совгla цунна кхы хъама дулалургдац.

5. Аз аргда шуга хъанах кхера веза: шо кхера деза, саг венначул тъехъагла из жожагытен церал кхосса низ болchoх. Белгала ях шуга, Цунах кхера!

6. Пхе хъазилгах ши шай мара доаккхаргдий? Хъята Далла царех цхъаккха а дищденнадац.

7. Хъята, шун керта тъара масса бола чо дагарбая ба. Щудухъя шо ма кхера! Массадолча хъазилгел дезагла да шо!»

Адамий BoI наха хъалхашка къоабалвар

8. Кхы длахо Ийисас йоахар: «Аз ях шуга! Со наха хъалхашка къоабалвш вар, Адама BoIa Даыла малейкашта хъалхашка къоабалвергва.

9. Хъята, наха хъалхашка Сох цаI длақъасте Со а малейкашта хъалхашка цунах къаастаргва.

10. Адама BoIa духъала дош айнчача а гешт дергда, хъята Даыла Синах водар ала хъежачоа мегитаргдац.

11. Нагахъя санна, шоаш гуллама цагла хъакима е Іаъдала, болхлооча духъала оттаде доаладой сагот ма делаш, фу ала деза хъогI яхаш.

12. Даыла Сино цу хана алладезар Іомадергда шоана».

Сонтача хъалдолча сагах дола дувцар

13. Наха юкъера цхъанне Ийсайга айлар: «Устаз! Са вешийга тха даых дисар соца декъя оалдалара Ia!»

14. «Ладувхалахъ, – айлар цунга Ийисас, – Со хъан викал вайв шоана юкъерадар декъя а из къоастаде а?»

15. Цул тъехъагла Цо массанега а айлар: «Хъажалаши, тъех дукха рузкъя хилара тъехъя ма довлалаш, хъана аылча сага вахар цунга дукха рузкъя дар айнна цунах тийша дац».

16. Ийисас чысагла цхъя дувцар дийцар царна: «Цхъан вайхийча сага длаидийна ялат хъийкъя хиннад.

17. Фу дича бакъахъя дар-хъогI яха уйлаш еш хиннав из. – Мича хъоргба иззала хъувкъам.

18. Тіаккха цо айннад: „Аз фу дергда аылча: ер киркаш дІа а яха йоккхий яраш хъалъергъя, деррига ялат цига дІахъоргда, сай мел доля рузкъя а хъагулдергда,

19. Тіаккха аз сайга аргда: хІанз хъога шортта рузкъя да, из төъаргда дукхача шерашка. СалаIа, даа, мала, хъай вахарах хъалвиза!“

20. ХІальта Дала цунга айннад: „Іовдала саг! Тахан хъа са эца боагІаргба. Хъанна дусаргда Іа мел Іоадаыр?“

21. Иштта хургда хІаранена, Далла ца гулдеш шийна рузкъя мел гулдерашта».

22. ХІальта, Ший мурдашка Ийисас айннад: «Цудухъя ях Аз шуга: шо сагота ма хила, шоашта яа хІама езаргъяр айнна, е тІадувха барзкъя дезаргдар айле.

23. ХІана аылча сага вахар цу барзкъял е дуача хІамал лоархІамегІа да.

24. Хъажал къайгашка: хІама дІа а ювц цар е чу а эцац цар, е доа бац цар е киркаш яц цар, бакъда Дала khoаб уж. Шо цу оалхазарел дуккха дезагІа да!

25. Мелла чІоагІа тохаваларагІа малагІчун вІаштІехъ даргда ший вахар бІарг цІацІкъам тоххала а дІаъхде!

26. Нагахъя санна шоай иззal кІезига хІама а вІаштІехъ доалаш ца хилча, сенна ю оаш доаккхагІчун уйла?

27. Хъажал мишта хъаул зизаш е къя а хъегац е тха оалхаш а дац. Бакъда, аз ях шуга, ший мел йоккха таро яле а, Сулейма-паччахъя царех цхъаккха миссел кийченнавац.

28. Нагахъя санна, тахан йолаш йола, хІальта khoана пишка чу тессача доагарголаш зизаш, байцовІаш Дала иштта хоза кийчъеш хилча, шо Даълах кІезиг тешарашиб мел дукхагІа кечдергда мотт шоана?

29. Цудухъя даа, мала дар айнна тоха ма ле, из дацар айнна сагот ма де.

30. Даълах ца тешаш дунен тІа мел болча наха уйла ю цун. ХІальта, оаш из де йиш яц, хІана аылча, шун Даъна хов шоана фу эш.

31. Эггара хъалха Даъла Дунен тІа бода никъ лаха беза, кхы тІа эшар Дала шоана лургда.

32. Ма кхера Са уматах дола Іула хъисапера кІезига нах, Даъла лоIам ба шоана Дуне дала.

33. Шоай рузкъя дІа а дохкаш, мискачарна сагІа ле. Леладеш тишлургдоаца бохчаш кийчде шоашта. khoачалургдоаца рузкъя сигаленашкахъ лаха: цига цунна тІа къу а khoачаргвац, е из нецаша а дуаргдац, хІальта

34. шун хозле йолча шун дог а хургда.

Тхъовсанза бола Іуй

35. Юкъ а йихке, шоай кІерамаш лотабий масса хана кийча хила.

36. Саг йоагІачара шоай фусам да цІаварга хъежа, Фусам дас цІа а вена, ниI техача, цунна из цу сахъате хъаелла кийча хургбola нах санна хила.

37. Ираз долаш ба фусам дай цІакхъячча тхъайса ца баяда Іуй. Бакъдар ях шуга: цо ший тІера хІама Io а яйккха уж шийна гонахъя Io а ховшабаъ царна гІулакх дергда.

38. Ираз долаш хургба уж нагахъя санна фусам да цІакхъячча мичча хана мара из цаварагІа ах бийса яылча дале а кхы тІехъягІа дале а, уж тхъайса баядабеце.

39. Халащ, нагахъя санна фусам дайна моллагІча хана ший цІагІа къу чуваргвий ховре, цо из юха тохаргвар.

40. Шо а хила кийча, хІана аылча Адама BoI шоана дагадоацача хана юхавоагІаргва».

41. ТІаккха Кипас хайттар: «Аъла! Из тхона, Хъа мурдашта доагІаш да е массанена лаърхІа дувщаш да Хъа?»

42. Аъло жоп делар: «Хъаъкъял долаш а мутІахъя а вола лай малав цІагІа, из фусам дас кхычча Іушта тІахъажа оттавой, царна шоай ханнахъя кхача луш вар из вий?

43. Ираз долаш ва из шийна тІадилла гІулакх деш из волча хана цунна фусам да тІакхоаче.

44. Бакъдар ях шуга, фусам дас из ший берригача боахама тІехъя хъажа оттавергва.

45. Хіята, нагахъ санна лай шийна ловчча бесса ший доалахъарча наха етташ, царга гІелал яхъаш хуле, са фусам да-м цІа маца воагІаргва хац яхаш дуаш молаш

46. лелача хана цунна вІалла дагадоацаш фусам да цІавоагІе, цо из таіазар а дай дІахецаргва тешам байна саг хиларагІа тарра.

47. Ший фусам да лоархІар цун лоіам бавзар, бакъда из кхоачашбе ца хъожар дукха йитта вусаргва.

48. Нагахъ санна, чулоаттавеча Іуно шийна ха а ца ховш, етта езаш хІама дой, цунна дола таіазар кІезигагІа хургда. Дала Ше дукхагІа денначунгара дукхагІа хъадехаргда, дукхагІа тийша дитачунгара дукхагІа бехктохаме оттавар дехаргда.

Іийса а декъадалар а

49. Укх лайтта щи йоссае ловш венав Со, из сихагІа лотаялар дезаш ва Со!

50. Хіята балийна фордах чакхвала везаш ва Со, из хиллалца сатем бац Са!

51. Шоана мотта хургда, Со укх дунен чу машар бахъаш венав? А! – Аз ях шуга – Декъадалар дахъаш венав!

52. Хіанз денз дІа иштта хургда: нагахъ санна, цагІа пхи саг vale кхө шиннена духъала, шиль кхайннена духъала хургва.

53. Да воЯа духъала хургва, воІ даына духъала хургва, нана йоІа духъала хургъя, йоІ нанна духъала хургъя, маырнана несийна духъала хургъя, нус маырнанна духъала хургъя».

Заман белгалонаш къоастаяр

54. Юха Іийлас жоахар нахага: «Малх боалехъа морхаш яича, догІа доагІаргда оал оаш, из иштта хула а хул.

55. Хіята къулбехъара мух хъокхе, йІовхал оттаргъя оал оаш, из иштта хула а хул.

56. Ши духъа дувцараш! Сигален а лайттан а белгалонаш хов шоана, хіята укх заман белгалонаш къоастае хІана хац шоана?

Шоай довхочунца та

57. Хила дезачун уйла хІана яц оаш оашош?

58. Шоай довхочунца кхеле долхац, новкъа цунца барта даха хІана хъажац шо, хІана аылча цо шо кхелаҳочунна тІадоаладергда, кхелаҳочо шо набахтен тІавиллачунга дІалургда, цо шо набахта чудохкаргда.

59. Белгала ях шуга, шоай тІеххъара дар дІаделча мара цигара арадаргдац шо».

*Дехке а дайле, Далла гІулакх де хъажса,
шоашта хІалак хила ца лой*

13 Цу хана цхъа наха Іийсайна тІа а баяхка, дийцар даыла коа боабаъча Галилаерча нахах. Пулата амарах, сагІа доаккхача юкъа уж боабаъ хиларах.

2. Шийна тІехъабаъхкачарга Іийлас аылар: «Иштта байна уж нах кхыча галилаенал къинош совдувлаш бар-м моттац шоана?

3. Иштта дац из, бакъда – шуга ях Аз, – нагахъ санна, леладаъчо дехке а даынна, шо Далла гІулакх дара тІа ца дерзе, уж санна хІалакхургда шо а.

4. Е шоана-м хета тарлу Шилона вІов тІаежа, венна воалла барайтта саг Иерусалиме бахача кхыча нахал дукхагІа бехке ба, айнна?

5. Иштта дац из, бакъда – Аз ях шуга, – леладаъчо дехке а даынна Далла гІулакх дара шо тІа ца дерзе шо а уж санна хІалакхургда».

6. Цхъа хъаъкъал дола хІама дийцар царна Іийлас: «Цхъан сага комсий беша сомий га хиннай. Цкъа цох сомаш латабий хъажа веча уж корабаъбац цунна.

7. ТІаккха комсаш лелаеча ший болхочунгага айнад цо: „КхоалагІа шу да со укх гаънага хъежа, бакъда, сомаш латац укх тІа. Хоадайи дІаяккха из, цо зехъа моттиг дІалувцаргийоацаш“.

8. Болхочо цунна жоп деннад: „Аыла, кхи а цхъан шера йита ер. Аз гонахъе аъхка а аъхка, кхо а тесса болх бергбар.

9. Мегад, хъатIадоагIача шера сомаш лата мег укх тIа? Нагахь санна ца лате, га дIайоаккхаргъя Iа“».

Шоатта дийнахъя кхалсаг ерзаяр

10. Цхъан шоаттадийнахъя наха гуллама цIагIа хъехам беш вар Иийса.

11. Букара йийрза буќъ хъал ца нийслүүш юла цхъа кхалсаг яр цу чу, барайтта шера жиний лазар долаш.

12. Из бIаргаяйча, шийна хъатIа а йийха, Иийсас цунга аylар: «Кхалсаг! Хъо хъай лазарах мукъаяльар».

13. Кхалсага тIагIолла кулгаш лаьцар Цо. Вож цу сахьате хъалнийсьенна дIаэттар, Далла хоастам а беш.

14. Из деррига бIарга дайнача гуллама цIен хъакимо, Дала дездэй дайтача шоаттадийнахъя Иийсас дайчадарбана рарьза воацаш, чубехкача нахага аylар: «Ялх ди да кхыча гIулакхашта. Цу деношкада дувла шоашта дарба дайта, дала дездэй дайтача шоаттадийнахъя ца а доагIаш».

15. Цо айнначоа жоп луш Айлас цунга аylар: «Ши духъа дувцараш! Шоай сиргIа е вир хъа а дайста, Дала дездэй дайтача шоаттадийнахъя хий молде дигацай оаш?

16. Барайтта шера иблисо йийхка лаьтта ИбрахIим-пайхамара тIехъене юла ер кхалсаг лазарах хъа а яьста, Дала дездэй дайтача шоаттадийнахъя Iазапах мукъаяла хIана мегац?» – айнна.

17. Цо из аylча, эхъ хийтар Цунна духъала хиннача наха. Чухь мал хиннар хозахетар хинна вар Иийсайна уж тамашийна гIулакхаш карагIодвларах.

18. Цул тIехъагIа хайттар Иийсас: «Сенца диста мегаргда Даьла Дуне?

19. Из саго ший беша дIадийнача зIамигача гих тара да. Цу гих, хъа тIадаьлча, йоаккха га хул, кхыметтел сигаларча оалхазараша цун ткъовронаш тIа бIенаш дехка а».

20. Кхы цIаькхаза а хайттар Иийсас: «Кхы сенца диста мегаргда Даьла Дуне.

21. Из морза тIадама тара да, кхалсаго бод хъокхабеш дуккхача хъоарах техад из. Морз хъоараца дIаийнад, бод оаркхув дизза хъалсейсаб».

Готта никъ

22. Шахъарашка, юрташка гIолла чакхувулаш, Иерусалиме водаш вар Иийса. Наькъя водаш наха хъехам бора Цо.

23. Цкъя цхъанне хайттар Цунга: «Иштта, кIезига ба хъогI къалхара бувлараш?» Иийсас аylар:

24. «Готтача наIарех чакхдовла хъажа, хIана аylча Аз ях шуга, чакхбовла гIергачарех дукхагIа бараш чакхбовлатургбац.

25. Шо арахъя дусаргда фусам дас ниI дIакъайлача. Цу наIарах хIама етташ, оаш дехардергда, хъаелла тхона яхаш, бакъда цо аргда: „Сона шо довза а довзац, шо мичара дайхкад а хац“.

26. ТIаккха аргда оаш: „Хъоца йиа дар тхо, хъоца менна а дар тхо, Iа тха улицаш тIа хъехамаш дайдар тхона“.

27. Бакъда, Цо аргда: „Аз ях шуга, Сона шо довза а довзац, шо мичара дайхкад а хац. ДIадовла Сона юхера, харц нах!“

28. Даьла Дуне тIа а ийца уллув болчарна юкъе ИбрахIим а, Исхъакх а, Йоакъап а, иштта беррига пайхамараш а бIаргабайчae, оаш махъарч деттаргда, цергаш хъекхоргъя, хIальта шо цу меттера лохкаргда.

29. Малхбоалера, малхбузера, гIинбухера, къулбехъара баяхкача наха Даьла Дуне тIайца, Далла уллув болчарна юкъе хиннача тойне шоай моттигаш дIалувцаргъя.

30. Уж моргаш ба, укхаза тIехъя хинна цхъабараш, цига хъалхарча мугIаре хургболаш, иштта цхъабола хъалхарча мугIаре хиннараш тIехъя хургба».

Иерусалимах къахетар

31. Цу дийнахъя цхъаболча парушхонаш тIа а баяхка Иийсайга дийцар: «Аравала, дIагIо укхазара, XIарон хъо ве гIерташ ва».

32. Цо царга аылар: «Гю а гюй ала цу аыкхага: Аз жинаш лелхадергда, наха дарбаш дергда тахан а хоона а хальта хоалагЧа дийнахъя Сай болх йисте боаккхаргба Аз.

33. Бакъдар аылча, фуннагIа хуле а, Со тахан а хоона а ломма а наыкъя ваха везаш ва, хIана аылча пайхамара Иерусалима арахъя валар хила йиш йолаш дац.

34. Иерусалим, Иерусалим, хъайна бахкийта пайхамарашиб боабер, хъайна Дала бейтача пайхамарашта кхерий деттар. Дукхаза уйла хиннай Са хъя бераш, оалхазаро ший кюригаш санна, сай ткъам кIала хъагулде, бакхда шоана, Иерусалима наха ланзар из!

35. Шун цIа дайсса дусаргда. Ях шуга: Со кхы гургвац шоана, цхъя ха а ена оаш „Даькъала ву Везача Аылан цIерагIа воагIаш вар“ аллалца».

Цюка кIала хий этта саг тоавар

14 Цхъан шоаттадийнахъя цхъя лоархIаш вола парушхо волча хъоашалха вена хIама яа йийзар Иийсас. Вожаш Из зувш хиннаб махулла.

2. Цига Цунна духъала вена хиннав лазар дола саг,

3. ТIаккха Иийсас хайттад Иилманхоща а парушхоща а шоаттадийнахъя дарба де мегий айнна.

4. Вожаш йист хиланзар, Иийсас кулг хъекха верзавав дIавахийтар унахо.

5. ТIаккха царга хайттар: нагахъ шун цхъянне воI е уст гIув чу бежача цу чура сихха хъалдаха хъожаргдечий шо шоаттади дар айнна доацаш.

6. Укханга ала хIама доацаш бисар уж.

7. ХъоашалIа быхкачар хъалхара моттигаш дIалувцаш дайча цунна доагIаш къамаыл дир Иийсас:

8. «Нагахъ санна, хъе хъоалчагIа вийха vale, magIа барьчче Io ма ха, хIана аылча хъол бехкех вола саг хъийха хила тарлу цига.

9. Хъо вийхачо тIа а вена хъога аргдоацаш: „Меттиг ле цунна“, ТIаккха наха хъалхашка юхъ Iаърж этта, эггара ТIеххъарча метте Iоха везаргва хъя.

10. Бакъда, хъе кхайка венавале, хъавеча тIеххъарча метте Iохалахъ, хъога кхайкачо хъатIа а вена аргдолаш: „ДоттагIа, magIа вала“, ТIаккха хъайца багIачарна хъалхашка сий долаш хургва хъо,

11. хIана аылча, ше лакхве гIертар лохвергва, ше лохве гIертар лакхвергва».

12. Ше хъоашалха вийхачунга айннад Иийсас: «Марта е пхьюр Iайха деча хана, хъай доттагIий, вежарий, гаргара нах, бIаъхий лоалахой ма беха, хIана аылча цар торо я хъо чувеха, шоашта дай дика юха де а.

13. Бакъда, Iайха шу оттадеча хана хъабеха къебараш, мискаш, астагIабараш, БIаргашдайнараш.

14. Даькъала хургва хъо, хIана аылча, цар из деррига хъона юхадала таро хуръяц. ХIальта, Даьлах тешаш бола нах малха боалача дийнахъ из деррига Дала юхалургда хъона».

ХъоалчагIах лаьца хъаькъале дувцар

15. Из хезача, Цунна уллув хиннача цхъянне аылар: «Иразе ва Даьла Дуне ТIаийцар!»

16. Цо цунга аылар: «Цхъан саго дика шу оттадав дукха хъавший хъабийхаб.

17. ХIама яа хъатIаэттача ший лай вахийтав цо хъавший хъабеха: „Деррига кийча да ала“, – айнна.

18. Цхъя барт бича санна, берригаш бехказа бувла болабеннааб. Хъалхарчо айннад: „Аз лаьтта ийцад ваха цунга хъажа везаш ва со, бехк ма баккхалахъ“.

19. Цхъаькхане айннад: „Аз итт уст ийцаб, цар дукъ мишта леладу хъажа веза са, дехар ду хъога, бехк ма баккхалахъ“.

20. КхоалагIочо айннад: „Аз саг йоалаяй щудухъ ва йиш яц са“.

21. Юхавенача цун лаьво из долчча бесса дIадийцад фусамдаьга. ТIаккха эгIазвахача цо айннад ший лаьга: „Воле, сиха шахъаре массанахъя гIолла дIа а вахе

хъабоалабе къебараш, мискаш, астагІа бара什, бIаргаш дайнааш“.

22. Шийга айннар даьчул тIехъагІа, лавво айннад: „Фусамда! Іа айннар кхоачашдаш аз, кхы а моттиг йисай“.

23. Фусамдас айннад лавга: „Найкъ тІа а ваяле юрта такилг, карт мел йолча чакхвавле хъабахка безалга дIакхетабе хъайна мел вейнар са цІа диза хургдолаш.

24. Ях Аз шуга: хъийха хиннарех цхъанне са шунах мотт тохаргбац“.

Ийсай мурд хилара маx

25. Ийсайца йоккха тоаба йоагІар. Юха а вийрза, аylар До царга:

26. «Хъя а вена Са мурд хила ловчоа, ше, ший да, нана, бераш, иижарий, вежарий, кхыметтел ший вахар а цадезаш хила веза.

27. Ший дог дилла, Сона тIехъа ца воагІар Са мурд хила йиш йолаш вац.

28. Масала, шох цаI влов хъалъе ловш ва, Іо а хайна лоархIаргдэций цо из хъальяра ший дIагIоргдар, ахча тоьаргдий Гишло чакхъякхара?

29. Нагахь санна, из иштта ца хуле, лард дIаеллача вуссаргва из, кхы дIахо балхаш де ца могаш. Цунна бIара хъежаш шеваргвеларгва,

30. Яхаргда: „Ер саг влов хъалйотта волавеннавар, бакъда, йисте яккха ца а могаш висар“.

31. Иштта, паччахъаца тIом бе водача паччахъа, цкъа Іо а хайна уйла е езаргъя, могаргдий хъогI сона итт эзар сагах латтача бIуца ткъо эзар бIухочох латтача кхича паччахъа эскарал котвала, айнна.

32. Нагахь санна, лоархIавергвеце ший викалаш бохийтаргба цо машар бе айнна, моастагІа гарга кхачалехъа.

33. Цунна тарра, шох цхъаннех Са мурд хургвац, шоай доалахь мел долчох шо ца къасте.

34. Тух дика хIама я. Бакъда, цун дирал йой сенца метта оттаергъя из?

35. ТIаккха цхъанна хIамана пайдана дац из, кхыметтел лавттах тоха а, дIакхосс из! Хозаш мел волчоа дIахозилда».

Бейнача устагІах лавца хъавкъале дувцар

15 Ийсайга ладувгІа дукха боагІар йоал гульераш, кхыбала къинош доля нах.

2. Парушхона а Илманхона а разза боацаш йохар: «Укх саго къинош дая нах тIайбарал совгІа, царца Іо а хай хIама юъ!»

3. ТIаккха Ийсас ер кица доаладир царна:

4. «Шох цхъанне бIай устагІа ба, хIайта царех цаI байнаб цун. Юхе биса безткье ткъеста бажа ара а бита, из цаI лаха ГIоргвеций из, ший бейна устагІа хъакорабалца?

5. Корабальчул тIехъагІа, Гад а ваха из балмаш тІа а билла чувеча,

6. лоалахой а доттагIий а хъя а бийха аргда: „ГладгЮ соца: сона сай байна хинна устагІа корабальб!“

7. Цунна тарра сигала дукхха йоаккхагІа Гозал хургъя къинош доля цхъа саг дехке ваялча, дехке бовла ца безача наикъ тІа ба моттата веztкьеи ткъеста сагал.

Дейнача ахчах лавца хъавкъале дувцар

8. Е хъаэцаргъя итт дото сомах цхъа сом доадай кхалсаг. Лампа хъал а сага цIарІа нув хъекхаргбеций цо из корадаллца?

9. Корадича нешаш а лоалахой а хъя а бийха аргда: „Соца са дегагIозле екъа, корадац сона доадай хинна сом“.

10. Сох тешалаш, иштта дега Гозле я Даыла малейкашта дехке ваяннча къинош долаш хиннча сагах».

Вейнача кIаинках лавца хъавкъале дувцар

11. ДIахо Ийсас дийцар: «Цхъан дая ши воI хиннав,

12. зIамагIЧо даьга айннад: „Вай боахамах сона доагIаш доля дакъа хъада“. Дас къонгашта доагIаш доля доакъюш дIаденнад.

13. Массехк ди даялча зIамагIвар, шедар дехка а дехка, ахча ийца гаинарча мехка дIавахав. Цу метте сакъердаш, пайда боааш ха дIайихай цо, шийга мел хиннар дехкад.

14. Шийга мел хиннар цо дехкачул тIехьагIа, цу мехка моцал эттай, таро йоааш висав из.

15. ТIаккха цу мехкарча цхъан сага чуэттав из. Вокхо хъакхарч йоажае вахийтав из.

16. Хъакхарча дуаш дола зIиргаш даа а кийча хиннав из, кхиметтел уж а луш хиннадац цунна.

17. ТIаккха шийна тIакхъачун уйла яь айнад цо: „Ма дукха лай ба-кх са даяна чулатташ, биззалца йиача а хIама юхе юс царна. ХIальта, со укхаза моцала вала воал.

18. Да волча юха а ваха аргда аз: ‘Далла а хъона а хъалхашка бехке ва со.

19. ХIанз хъа воI ва яха йиш яц са. Хъай лайх цаI ве сох“.

20. Из а айнна сихха даяна дIатIавахар из. Даяна гучу хана гаинна вар из, къахийтар даяна воIах. Дас ведда тIа а ваха, фоартах Iооллавенна, барт баккхаб воIа.

21. ВоIо даяга айнад: „Са да, Даллеи хъонеи хъалхашка бехке ва со. Кхи хъа воI ва айнна ала йиш йолаш вац со“.

22. Бакъда, дас лашка айнад: „Жи дикагIа дола дувхар хъа а дай тIадувха укханна, пIелгах гIоз болла, (Хъалхарча ханашка фусамдас ше чIоагIагIа лоархIача сага пIелгах боллаш хиннаб гIоз) когаш тIа маьчаш ювха.

23. Йотехе вай тоаденнача Iасилга урс хъакха. Той дергда вай.

24. Са воI ма вий ер: венна ма варий ер, хIанз дийнвеннав, вейначар кораваьв“. Цул тIехьагIа той отгадаьд цар.

25. ХIальта, воакхагIа вола воI цу хана кхай тIа хиннав. ЦавоагIаш цIенна гарга веча халхардеш а мукъам а хезаб цунна.

26. Хъа тIа а вийха, цхъан лайга хайттад цо: „Фуд укхаза хиннар“, – айнна.

27. Вокхо жоп деннад: „Хъа воша цIенах кхийттав, хъа дас толашагIа бола вай уст бийнаб из могаш маьрша цIаварах“.

28. ВокхагIа вола воша сов эгIаз ваха цIагIа дIачу цаводаш Иийнав. ТIаккха аравальнна да дехарде эттав.

29. „Даьга, – айнад воIо, – аз массехк шера болх бабь хъона, лавво санна, цкъа – цкъа Iа айннар цадеш Иийнавац со. Iа сона кхиметтел газа бIийг а йийнаяц, саи новкъосташца аз сакъердартдолаш.

30. ХIальта, ер хъай воI цIавече – толашагI бола уст бийр Iа, хъа мел бола боахам кхахъпашца цо биа боллашехъ а!“

31. Бакъда дас айнад цунга: „ВоI, хъо масса хана соца ва, са мелдар хъа да.

32. Хъо-м ГIадваха ма везий хъа воша венна маварий, ер хIанз дийнвеннав, вайначар кораваьв“».

Тешаме воацача лайх лайца дувцар

16 Ший мурдашта Иийсас кхы а цхъа хъаькъале дувцар дийцар: «Цхъан хъал долча сага боахама доал деш лай вар. Фусам даяна хезад лайс цун боахам боабаь дIабоакхаш латт айнна.

2. Лай кхейка хъа а вийха фусам дас хайттад: „Из фуд сона хъох лайца хозаш дар? ДIа а вахе хъай балхах жоп дала кийчле, кхи дIахо хъога сай боахам лелабайта раяза вац со“, – айнна.

3. ТIаккха урхалхочо уйла яй: „Аз фу да деза? Фусамдас балхара дIавоакхаш ва, лайтта аха ваха са низ бац, сагIа деха эхъ хетт.

4. ХIа! Сона хов фу де деза, укхазара дIаваькхача кхича фусаме чуэцаргволаш“.

5. Цхъацца вехаш ший фусам дай декхараш дохкараш хъабийхар цо. Хъалхарчунга хайттар: „Хъо мал декхарийла ва са фусамдаьна?“

6. Вокхо жоп делар: „БIаь пед зейтдайтта“. Урхалхочо айлар цунга: „Ер хайнай декхар тIадола каяхат а ийце, сихха Iо а хай дIаязде: бIаьннена меттел шовзткьеи итт“.

7. Юха кхычунга хайттар: „Хъо мел дала дезаш ва са фусамдаьна?“ Цо айлар: „БIаь гали кIа“. Урхалхочо

аиннад: „Хай декхар тАдола каяхат хъя а ийце дIаязде: дезткъя гали хъаде“.

8. Фусамдас хоаставаьв тешаме воаца лай, сел кхетаме из хиларах. Ба а ба укх дунен тIа Даъла нурел болча нахал чIоагIа кхетараш.

9. Аз ях шуга, укх дунен тIарча рузкъах пайда а эцаш шоашта доттагIий лаха. Юха из хъял шох дусаргдолча хана, Даъла Ший дайма латтача цIагIа тIаэцаргда шо.

10. КIезигача хIаман тIехъя тешаме вар, доаккхача хIаман тIехъя а тешаме ва, хIальта кIезигчун тIехъя воацаар доаккхачун а вац.

11. Нагахъя санна, шо цадоагIа рузкъа гулдеш тешаме хиннадеце, хъано шох тийша дутаргда боккъала мах бар?

12. Нахадар шох тийша дита йиш ца хилча, шундар хIано лургда шоана?

13. Шин фусамдаьна гIулакх дулалургдац цхъян Iуна. Цунна цхъя фусамда везаргва, вож везаргвац, е цхъяннена хъесталургва, хIальта вокхоча вашаргвац. Цудухъя ахчана а Даъла а гIулакх дулалургдац шоана».

Товрат а Даъла Дуне а

14. Ахча дукха дезаш бола парушхой из деррига хоза а хозаш Йийсайх белаш бар.

15. ХIальта, Цо аылар: «Шо наха хъалхашка дика хила Герташ да. ХIальта Даъла хов шун дагардар. Адамашта мах болаш хетар Даъла хъарам хетт.

16. Яхъя дунен чу валалехъя а хиннад Товрат а пайхамараш а, цу хана денз нахага кхайкабу Даъла Дуненах лаъца Хоза Кхаъ. Цу юкъе ваха Гертар цу юкъе а вода.

17. Бакъда, Товрата тIара цхъя мугI бовле сигале а лайтта а вIашагIкхетаргда.

18. Ший фусам нана йоллашехъя а харцахъча наъкъ тIа вайнинар, из хъарам гIулакх леладеш ва, хIальта йита ягIа кхалсаг йоалаечо а хъарам никъ хъяэц.

Лазарах и, вIаъхийча сагах и дола дувцар

19. Цхъян хана цхъя вIаъхий саг хиннав, геттара чIоагIа барзкъя тIадувхаш кечлуш, боккъала дола цIей хIара денна шийна деш хиннав из.

20. ХIальта веррига кIомаргаша а вайкхха, Лайазар яхаш цхъя къе саг хиннав. Из иллав вIаъхийча сага коанаIарашка,

21. шийна хIама юаш йихе йиса тIехкаш кхоачаргъярий хъогI яхаш, жIалеш хъя тIа а удаш цунна къомаргех мотт хъекхаш хиннав.

22. Юххера а веннав къе саг. Из малейкаша сигала ИбрахIима юххе магIа вайкххав. Хъал дола саг а веннав, дIавеллав из а.

23. ХIальта жожагIатен чухъ унзара Iазап озаш ше волча хъале ши бIарг хъалакхача гайннара ИбрахIима юххе Лайазар вайнав цунна.

24. ВIаъхийча саго цIогIа хъакхад: „ИбрахIим са да! Къахетам бе сох! Хъавайта соволча Лайазар, хила Iетте пIелг бошибий са мотт шелбе ала цунга. Доаккха тайазар ма дий сона тIалаттар. Укх церал воагаш!“

25. Бакъда, ИбрахIима жоп деннад: „Дагадохал са воI Iа дуненахъ дIаийцад дика мел дар, хIальта Лайазарга халагIа мел дар кхъячар. ХIанз цунна укхаза парглато яйнай, Iа хъай бала оз.

26. Цул совгIа тхона а шоана а юкъе бух боаца ор да: нагахъ санна, тхо долчара барашишо долча кхача безам хилча а уж шо долча дихъя доалалургдац е шо тхо долча а кхоачалургдац“.

27. ВIаъхийча саго аылар: „Паккха аз дехар ду хъога, са да, тха цIагIа вахийта Лайазар.

28. Са кхы а пхи воша ма вий. Лайазара аз леладаър ма леладе алийта са вежарашка, укхаза балийна, унзарча моттиге уж кхоачаргбоацаш“.

29. ИбрахIима жоп делар: „Царца Мусай Товрат а пайхамарий йоазонаш а да. ЦутIа яхар дайта!“

30. „А, са да Ибрахим, – айнад віаъхийча саго, – нагахъ санна веннар воагіе мара уж къинош лехъде юха совцаргбац“.

31. Бакъда Ибрахима аылар: „Нагахъ санна цар Мусайга е пайхамарашка ла ца дувгіе, кхеталургбац кашар гөттә веннар воагіе а“.

*Шийхваларах, гештдараҳ, тешамах,
декхараҳ лаъца*

17 Ийисас аылар Ший мурдашка: «Сагах къалотаргдола бахъан шеко йоацаш массаза а хургда. Хільта, дақъаза ва ше бахъан долаш къя латийташ вар.

2. Цу эсалча зәмга бераш санна болча нахах цхъан сагах а къалотийтачул хъайран кхера кач элла, ше форда чу кхоссавалар гойле я.

3. Шоаш лоралелаш! Нагахъ хъайх вошас къя лотадой, бехк баккха цунах, хільта из дехке воале гешт де цунна.

4. Нагахъа хъай вошас дийнахъа ворхіаза хъайна во болх бой, хільта ворхіаза хъе волча вена: „Со дехке вавыннав“, – оале, гешт де цунна».

5. Тіаккха викалаша аылар Аылага: «Алсам баккха тха тешам».

6. Аылас аылар: «Нагахъ санна шун тешам зәмига буртилг миссел баларе оаш цу комарий диттага аргдар: „Хъай овла тіхъ хъе яъле, форда чу йогіале!“ Цо оаш яхар дергдар.

7. Масала, шун цхъанне лаътта оахаш е жа доажадеш Іу ва. Из аара балхара цәвеча, цхъанне а аргдац оаш цунга: „Хъавола, укх метте Іо а хайна хілама я“.

8. Оаш цунга иштта аргда: „Сона яа хілама кийчье, юкъ йихке са гүлакхага хъажа со йиа а менна а валлалца, тіаккха Іайха яа а яа, мала а мала“.

9. Шийна тіадиллар Іуно кхочашдича, цунна баркал аргдац оаш.

10. Иштта оаш а шоашта Дала тіадилла гүлакх кхочашдой ала: „Тхом духхъала Іуй мара дац: оаха тоашта тіадилла гүлакх кхочашдац“.

Цюка лазар доля итт саг* тоавар

11. Иерусалиме водаш, Шамрана, Галилай а шинна меҳка доазон тіа гүлла хъавоагашвар Іийса.

12. Из цхъан юрта чуюалача хана Цунна духъал кхийтар діацадоалаш цюка лазар доля итт саг. Гаъна сайца

13. маҳъарч деттар цар: «Ийса! Устаз! Къаҳетам бе тхох! – яхаш.

14. Уж біаргабайча Ийисас аылар: «Діа а дахе, Іалама наха шоаш гойта». Цамогаш бола нах діаболхашеъ, новкъя шоай цамогарах ценбалар.

15. Царех цаі ше тоавенналга хайча муҳ бетташ Далла хоастамбеш юхавийрзар.

16. Ийсайна хъалхашка бартал а вежа, Цунна баркал яха эттар из. Из шамранхо вар.

17. Тіаккха Ийисас хайттар: «Итт саг тоаваланзарий лазарах? Вож ийсса мичаҳъя ва?

18. Далла хоастамбе венар хийрача халкъя юкъера вена ер саг мара веций?»

19. Тіаккха цу шамранхочунга аылар Цо: «Хъалгіатта діагіо. Хъо сох тешаш хиларо лазарах кіалхараваъккхар хъо».

Даъла Дуне гаргадар

20. Цкъя парушхочо хайттар Ийсайга: «Даъла Дуне маца тіакхоачаргда?» – айнна. Цо жоп делар: «Біаргашца Даъла Дуне гора белгало хургъяц.

* Цюка лазар доля нах – уж цюағіа халача, дарба хулаш доацача лазаро кхестабу нах ба. Уж мо бола нах къастьта бахаш хиннаб, кхыча нахана халайиш йолаш хиннабац. Из лазар Даъла сага тіағазардар дұхъя дейтарех лоархіаш хиннад.

21. Цхъеннега а оалалургдац: „Из укхаза да“, е „Да метте да“, хІана аылча Даыла Дуне шоана юкъе да».

22. ТІаккха Ший мурдашкы аылар Цо: «Цхъа ха йоагІаргъя Адама ВоИ цхъан дийнахъа мукъаха горга оаш сатоссаш, бакъда из шоана тургвац.

23. Шуга аргда: „Укхаза“ е „Діаметте ва“, шо дІа ма довдалаш.

24. ХІана аылча еррига сигале цхъан йистера вокх йисте кхаччалца сийрдаяккха ди тохаш санна дуне сийрдадаеккха тургва Адама ВоИ Ше лайтта воссача дийнахъа.

25. ХІальта из ди тІакхачале, дукха балаш ла дезаргда цун. ХІанзарча ноахала тІехъено тІаэцаргвац Из.

26. Нохъа-пайхамара деношкы хиннана бесса тургва Адама ВоИ юха венача деношкы а.

27. Нах дуаш, молаш, истий кхувлаш, марье ухаш бар Нохъа-пайхамар ше фордан кема тІа а хейна хъалвоала ди тІакхаччалца. ХІальта цул тІехъагІа хий а хъийда, берриг нах хІалакхилар.

28. Из дар Лот волча дийнахъ а: дуар, молар, эцар, дохкар, лайтташ дІадувра, цІенош хъалдора.

29. Бакъда Лот Цаданера арвайнана дийнахъа сиглара догІа санна дийлхача сангalo а цІеро а дерриг адам хІалакдир.

30. Из тургда Адама ВоИ воагІача дийнахъ а.

31. Цу дийнахъа тхов тІа вар, ший хІамаш хъаэца Іо кІал ца водаш цига висар гІойле я, хІальта, кхай тІа балха хиннар юха чу ма воагІалва.

32. Дагадохал Лота фусамнанна хиннар (ХІальта Дала Лотага цун дезалга а Цадан шахварера арабалча кхы юха ца хъожаш дІагІо айннад. Бакъда Лота фусамнана юха хъежай, цу сахьате шийла бІоагІа хинна дІаэттай).

33. Ший вахар кІалхардаккха дагадехачо из хІалакдергда, ХІальта из хІалакдечо из Іалашдергда.

34. Беллгала ях шуга: цу бийсана цхъан цІагІа бийшарех цаІ дІахъоргва, шоллагІвар вусаргва.

35-36. Цхъана хъайра Іахъар Іохъаш йолча шин кхалсагах цхъа дІахъоргъя, шоллагІяр юсаргъя».

37. «Мичахъа тургда из, Аыла?» – айнна хайттар Цун мурдаша. Ийисас аылар: «Дакъа долчча хъаргІа къайгаш а гуллургъя».

Жерал йисача кхалсагах а кхелаҳочоҳ а лаъза хъаъкъале дувцар

18 Ийисас Ший мурдашта цхъа хъаъкъале дувцар дийцар, уж дайма дулаш деш хургболаш, дод эккхаргдоацаш:

2. «Цхъан шахъаре вахаш цхъа кхелаҳо хиннав. Из Даълах ца кхераш а наахаш эхъ ца хеташ а хиннав.

3. Цу шахъаре яхаш жерал йиса кхалсаг хиннай. Хіара денна кхелаҳочун каш тІа а ухаш цунга дехара什 деш хиннад цо: „Сай довхочунца болча къовсаме нийсхон тІа кхоачаелаҳ со“, – яхаш.

4. Цхъа ха яллалца цунна новкъостал ца деш Ийинча кхелаҳочо юххера а уйла яй: „Даълах ца кхере а наахаш эхъ ца хете а

5. цу кхалсага новкъостал де деза – кх аз хіара дийнахъа хъа а ухаш се кхеста ца вайта“, – айнна.

6. Айлас айннад: «Уйлаш елаш цу харц кхелаҳочо дувцвчоҳ лаъзе.

7. Кхы вІалла деце дийнахъ а бусса а шийга кхайкаш бола, Ше харжа болча наыха бокъю лораергъяц Дала, цар духъа сихлургвац Из? Цар дехара сиха жоп лургдац Цо?

8. Ях Аз шуга: Цо нийсхон тІа кхоачийтаргба уж, лораергъя цар бокъю. ХІальта Адама ВоИ дунен тІа веча, короргбий-теш Цун Даъла нийсхонах тешаш бола нах?»

Парушхочоҳ а йоал гулъеш волчоҳ а лаъза хъаъкъале дувцар

9. Шоайх тоам а хеташ, кхыбара什 ца безарашта цхъа хъаъкъал доля хІама дийцар Ийисас:

10. «Ши саг вахав Даыла цIарIа дуIа де, цаI парушхо, вож иоал гульеш вар. Парушхочо дIа а этта дуIа деш хиннад:

11. „Даыла хоастам ба Хьона, со ер нах санна воацаш, харцон тIехъя воацаш, кулга цIена волаш, харц наыкъ тIа воацаш, хIайта ер иоал гульеш вар санна воацаш.

12. КIира шозза марха а khoаб аз, сайна хья тIа боагIача пайдын итталагIа дола дакъя сагИйна а лу аз“, – яхаш.

13. Гайно латташ вар иоал гульеш вар, кхымметтел сигалаши бIарг халхъожабе ца вухъаш, ший наыкха тIа бий бетташ иохар цо: „Даыла! Къаяхетам бе сох, къинош летача сагах!“

14. Белгала ях шуга, цу шиннек Дала къаяхетам бай цIавахар иоал гульерь ва. ХIана аылча, хIара ше лакхера хетар лохвергва, ше геттара лоха хийтар лакхвергва».

Ийса а бераш а

15. Ийса волча кегий бераш доаладора, Цунга уж къоабалдеш тIагIолла кулг хъакхийта. Бакъда мурдаша бераш хъачудайтацар.

16. ХIайта Ийисас мурдаш Шийна хъатIа бийха аылар царга: Царна духъале ма е, цу мочар да Даыла Дуне.

17. Белгала ях шуга: Даыла Дуненна бер санна гIадводаш воацаоча из бIаргагургдац.

Хъалдола хъаким

18. Цхъан хъакимо хайттар Ийисайга: «Дика Устаз! Аз фу деデザ цIаккха а чакхдаргдоаца вахар хилийтара?»

19. «Сох „Дика Устаз“ хIана ях Iа? – хайттар Ийисас – Цхъаккха а вац дика, цхъа Даыла воацар.

20. Даыла лоIамаш хой хьона, харц наыкъ тIа ма лела, саг ма ве, хIама ма лочкъае, харц тешал ма де, да-нана лархIа».

21. «Бера хана денз из дерриг кхоячашдеш хъавоагIаш ва со», – аылар хъакимо.

22. Из хезача Ийисас аылар: «Кхы цхъа хIама эш хьона: хъай доалахь дар деррига дIа а дехка цунах хъайица ахча

къечарна дIа – юха декъя, тIаккха сигала жовхъар хургда хъя. Цул тIехъагIа Сона тIехъя вола».

23. Хъаким гIайгIане вийрзар из хезача, хIана аылча из чоагIа хъал долаш саг вар.

24. Ийисас цун веха хиларга хъежа аылар: «Мел хала да хъал долча сага Даыла Дуне тIаэца.

25. Инкала маыха Йургах гIолла чакхъяла аттагIа да, хъал долча сага Даыла Дуне тIаэцачул».

26. Из деррига хезараша хайттар: «Малав тIаккха кIалхара варгвар?»

27. Ийисас жоп делар: «Адамашта ца дулалур, Далла дулалургда».

28. ТIаккха Кипас аылар: «Тхо да-кх деррига дита Хьона тIехъя эттараш...»

29. Ийисас аылар: «Беллгала ях шуга: Даыла лоIам къоабал бара ший цIа а, да-нана а, бераш, ииша-воша а, ший цIеннана а дитачунна цо дитачул дукхагIа да».

30. ХIайта, тIайоагIача заман чухь Даылацара цIаккха а чакхдаргдоаца вахар хургда.

Ийисас кхозлагIа Ше кхалхарах а дийнваларах а дийцар

31. Ший шийтта мурд хъа а вийха, Ийисас аылар: «Вай хIанз Иерусалиме долхаш да, цига деррига кхоячашхургда Адама BoIах пайхамараша дIаяздарь.

32. Из хийрача халкъа дIалургва. Уж цунах белаш, из кхеставеш, Цунна тIа шодамарч етташ хургба.

33. Цар цунна шод еттаргъя, юххера а вургва, хIайта кхоялагIча дийнахъя Из юха дийнлургва».

34. Цо дийцачох мурдаш кхийттанзар. Цу деша маIан къайле йолаш дар.

Ерихан-шахъара уллув бIаргий са доаца сагIадехарг тоавар.

35. Ийса Ерихан-шахъара уллув кхайчача хана, наыкъа йисте сагIа дехаш вар цхъа бIаргаш дайна саг.

36. Уллув гоЛла тIехбувлча наыха гар хеза цо хайттар: «Из фуд?» – айнна.

37. Цунна жоп делар: «Назаретера Ииса ва из тIехвоалаш вар», – айнна.

38. ТIаккха бIаргаш дайначо мухъ хъакхар: «Дауда тIехъенах хъаваинна BoI Ииса! Къахетам бе сох!» – айнна.

39. Иисайна хъалха боагIача наха чувхавора из, гар ма е яхаш. ХIальта, цо кхи а чIоагIагIа цIогIа хъакхар: «Дауда тIехъенах хъаваинна BoI Ииса! Къахетам бе сох!» – яхаш.

40. Иисас юха а сеца из саг Шийна хъатIа воалаве аylар. Из хъатIа кхъачача хайттар цунга:

41. «Согара фу эш хъона?» – айнна. БIаргаш дайначо аylар: «Аыла, бIаргий са хилар лов сона».

42. Иисас аylар цунга: «БIарга са гуш хила хъайна! Хъо тешаш хиларо кIалхара вайккхав хъо».

43. Цу сахъате бIаргаш дайначун са меттадера. Из Иисайна тIехъа вахар, Далла хоастам а беш. Из деррига бIаргадайна нах даггара Далла хоастам бе айттар.

Ииса а Закай а

19 Цул тIехъагIа Ииса Ерихан-шахъаре а кхъачча цига гоЛла чакхвоалаш вар.

2. Цу шахъаре вахаш вар йоал гульерий хъаким а волаш, хъал дола цхъа саг. Цун цIи Закай яр.

3. Закайна чIоагIа ловра Ииса бIаргавовр, бакъда дегIа замига хилар бахъан долаш наха тIагIолла хъожалацар из.

4. Ведда хъалха дIа а ваха, цхъан комарий гайн тIа хъал тIа вайлар из, тIехъоала Ииса бIаргавовр дезаш.

5. Закай волча тIа а вена, лакхе хъал а хъежа Иисас аylар: «Закай сихха Йовала! Хъо волча саца веза Са тахан».

6. Вокхо сихха Йо а вайнна хозахетарца тIайцар Ииса ший фусаме.

7. Из дерриг бIарга дайна, раъза боацачар шоайла хабарашибора: «Къинош летача сага фусаме хъоашалха вахар-кх Из».

8. Закайс аylар Аылага: «Аыла! Аз ах боахам къечарна дIалургба, нагахъа санна аз цхъанна а хIаман тIехъ сагагара совлен йоал яккхаяле, хинна зе диазза метта отгадергда!»

9. Иисас аylар: «Тахан къахетам бессаб хъа фусаме, хъа дезале, хIана аylча хъо а ИбрахIима тIехъенах вайнна воI ва.

10. Адама BoIa дайнар, дисар лаха а кIалхардаккха а вена ва».

Итт дошо ахчах лаъца дувцар

11. ЛадувIачарна Иисас цхъа хъарькале хIама дийцар. Из Иерусалима уллув воландав, халкъа хийтар шоаш сатувса Даъла Дуне хIанзехъ гуш хургда.

12. Иисас дувца доладир: «Паччахъа цIен тIара цхъа саг хиннав гаинарча мехка ваха аравоалаш, ший мехка ший паччахъа бокъонаш чIоагI а яъюхаверзардухъя.

13. Ше дIавахале, ший Йуй хъа а бийха, царга итт дото ахча дIа а денна айнад цо: „Со юхавале ер ахча пайдана хулача хIамана хъожаде“.

14. ХIальта цу мехкарча наха везаш вацар из саг. Цар цунна тIехъа шоай викалаш баҳитар, шоай лоIам дIахайта: „Тхона ловш дац из саг паччахъ хилар“, – айнна.

15. Паччахъ хинна ше юхавеча цу саго хъабийхар ший Йуй. Царга ший ахчах фу пайда хилар айнна хайттар цо.

16. Хъалхарча Йуно ва а вена аylар: „Аыла! Хъа цхъан дошо ахчо итт дошо ахча пайда байб“.

17. Фусамдас айнад цунга: „Дика да хъо дика Йу ва. Хъо кIезигача хIаман тэхъ тешаме хилар бахъан долаш, хъа кулгий кIал итт шахъар лу аз“.

18. ШоллагIочо айнад: „Хъа цхъан дошо ахчо пхи дошо ахча пайда байб“.

19. Фусам дас айнад цунга: „Хъона хъалхарча дайкъе пхи шахъар лургъя аз“.

20-21. Хъавенача кхоалагIочо айнад: „Аыла! Ер да хъа дошо ахча, се хъох кхерандав йовлакха юкъе делладар аз из, хIана аylча хъо къиза саг ва: Йайха дIа ца йиллачара

хIама хъаэц Ia, Iайха дIа ца дийначара хъайна ялат хъокх Ia“.

22. Пачахъа аylар цунга: „Iайха – хъайна кхел йир Ia, марька Iу! Хьона ховра со къиза саг вий а, айса дIа ца йиллачар хIама хъаэцаш а айса дIа ца дийначара ялат хъокхаш а волга.

23. ТIаккха со цIа vale цу ахчах сона пайды xIана бинзар Ia, тIера йоал йоаккхаш из юха лург денна а?“

24. ТIаккха улув латтарашка аylар цо: „Хъаэца цунгара дошо ахча, дIале из итт дошо ахча пайды бъачунна“.

25. Цар аylар: „Аыла! Цунга итт дошо ахча долаш ма дий“, – аынна.

26. Пачахъо жоп делар: „Аз ях шуга: долчунна кхи а лургда, доацаунгара, цунга дар а хъадоаккхаргда.

27. Аз шоашта тIехъ пачахъалдар цаловш хинна са моастагIий хъа а боалабий, укх метте сона хъалхашка етта“.

Iийса Иерусалиме вода

28. Из дувцар дийцачул тIехъагIа, Iийса дIахо вахар Иерусалиме бода ший никъ бе.

29. Зайт-дайтта гув оалача юхе ядача юрташкя Вифагийнеи, Вифанийнеи юхе шоаш болча хана Iийсас ший ши мурдахийтар,

30. царга аынна: «Духхъала уллача юрта гIо, цу юрта дIачу оттача дIадийхка латташ къона вир тургда шоана, цу тIа кхи а саг хайнавац.

31. Хъа а дайсте хъадоаладе из укхаза. Нагахъа шоашка хоатте: „Санна доаст оаш из хъа аынна?“ – иштта жоп лургда оаш: „Из Аылана дезаш да“.

32. Аылас бахийтача мурдашта Цо аыннача бесса из корадир.

33. Цар вир хъадыстачул тIехъагIа, цун дайша хайттар царга: «Оаш xIана доаст вир хъа?»

34. Вокхар аylар: «Из Аылана дезаш да».

35. Цар из Iийса волча хъа а доалада, цунна шоай тIехъанахъа дувхаду барзкъа тIа а тесса, цу тIа Iийса хоавир.

36. Из водар, хIальта цар шоай барцкъашца Цунна хъалха никъ буллар.

37. Зайт-дайтта лоам тIара никъ мухалегIа бодача метте дукха мурдаш бар, уж берригаш а самукъадаларца мухъарч детташ Далла хоастамаш де болабелар Цо шоашта дайча доаккхийча гIулакхех.

38. «Даъкъала ва Везача Аылан духъа воагIаш вола Пачахъ! Сигала барт ба, лакхахъ хоастам ба!» – яхаш.

39. Наха юкъера цхъаболча парушхоща аylар Iийсайга: «Устаз! Совцабе Хъай мурдаш!»

40. Цо жоп делар царна: «Беллгала ях шуга: нагахъ уж совце, кхартIоша махъарч деттаргда».

Iийсайна Иерусалиме бола къахетам

41. Кхы а гарга гIертачул тIехъагIа Iийсайна бIарга яйра шахъар. Из вилхар цунна хургдолча таIазарах.

42. Цо аylар: «Нагахъ санна, хьона хъе дикан тIа воалавергволя никъ бовзаре! ХIальта тахан ложкъа бай ба – кх из хъа бIаргех.

43. Цхъа денош доагIаргда, моастагIаша го а бай хьона гонеахъа тIема ханара карт еш, хъо юкъевелла къовлаш.

44. Хъо йохаергъя, хъа бахархой а хьона чу боабергба. КхартIо тIа кхартIо бутаргбац, из деррига а хургда хъайна Даъла чувессалга хьона ца хар бахъан долаш».

Даъла цIа хIамаш йохкача нахах цIендар

45. Даъла ЦIен коа а вена, цигара сагIийна доадеш дола хъайбаш дохкаш бола нах лелхабе волавелар Iийса.

46. «Яздаш да, – йохар Цо царга, – Даъла Йоазон тIа: „Са цIа дулан цIа хургда“, – аынна, хIальта оаш укхоз зуламхой бIи байб».

47. Ийсас хIара дийнахъа Даыла цIагIа хъехар. Дина керте латтараш а Iилманхой а боккхий нах а, Ийса хIалакве ловш бар.

48. Бакъда, царна шоаш фу дича бакъахъа да хацар, хIана аylча дерриг адам Цунна улувра дIадалацар, хIара Цун дешага ладувгIаш.

Ийсайна каарчох шеко яра хаттар

20 Цхъан дийнахъа Ийсас Даыла цIагIа наха хъехамаш деш, Хоза Кхъа кхайкабеш волча хана, Цунна хъа тIа а баяхка дина керте латтараша, Iилманхона боаккхагIачарца цхъана хайттар:

2. «Ала тхога, малагIча бокъонах ду Iа из? Хъан еннай Хъона цу тайпара бокъо?»

3. «Аз а лургда шуга цхъа хаттар, – аylар Ийсас, – оаш а да Сона жоп.

4. Яхъяйна хих нах чакхбаха енна бокъо сиглара яр е адамашкара яр?»

5. ТIабыхкарош вIаший барт бе эттар: «Нагахь санна вай: Сиглара яр, – оале, таккха Цо хоаттаргда: „Хана тийша дац шо Яхъяй?“

6. Нагахъа вай адамашкара яр, оале, наха вайна кхартIой деттаргда, хIана аylча уж тешаш ба Яхъя пайхамар хиларах».

7. Цар жоп делар: «Хац тхона», – аньна.

8. Ийсас аylар: «ТIаккха Аз а аргдац шуга, малагIа бокъонца деш да Аз дешдар».

Комсий беша* болча болхлоех дола хъавкъале дувцар

9. Юха Ийсас наха цхъа хъавкъале хIама дийцар: «Цхъан саго комсаш йийна хиннай. Уж лелае болхлошка дIа а енна, дукха хана денз цIагIа хиннавац из.

* Комсий беш Даыла Йоазонаш тIа Израила халкъа сибате лоархIаш хиннай.

10. Комсаш хъахулача хана цо ший комсаш тIара ийца пайдах цхъа дакъа хъагулде аньна комсаш лелаерашка Iу вахийтав. Бакъда, комсаш лелаераша йийтта а йийтта цхъаккха хIама доацаш юхавайтав из.

11. ТIаккха кхывола Iу вахийтав цо, из а йийтта эхъ дай, хIама доацаш юха вайтав.

12. ТIаккха юха а khoалагIа вола Iу вахийтав цо, из а лозава ара кхессав.

13. ТIаккха комсий дас аньнад: „Фу дича бакъахъа да аз? Сай боча воI вохийтаргва аз, цунах эхъ хета мег царна“.

14. Комсаш лелаераш из бIарга вайча, шоайла яха болабеннаб: „Из тIехъе я! Ве вай из, тIехъле вай хургойлаш!“

15. Комсий бешара ара а вайкхха, вийнав из. Фу дергда царна комсий беша дас?

16. Цо юха а вена боабергба уж, хIальта комсий беш кхычарна дIалургъя». ЛадувгIачар аylар: «Из иштта ма хилийта!»

17. Ийсас лаърхIа царга хъежа хайттар: «Фу маIан долаш да Даыла Йоазоси дешаш: „Гишло еш пхъараша дIакхесса кхералг цIенош хъалдара керттера кхера хинна дIаэттаб?“

18. Цу кхартIох ког мел кхийттар, ваттIаргва, хIальта из Io тIа кхийттар цо кIалахъоргва».

19. ХIальта, дина керте латтараш, Iилманхой цу ханна Из лаца беннабар, царна хейра из шоашта доагIаш Цо аньналга, бакъда нахах бахъанзар уж.

20. Цудухъа Ийсайна тIехъа хъажа болабелар уж тIавайта массехк саг, моллагIча деша тIехъа вайнна а из гIалатваларга, Iаьдала дIаваларга сатувсаш, уж маькара нах гонахъа хъувзар Цунна, шоаш дика бараш ба а моттийташ.

21. Хайттар мотт беттачар: «Устаз! Хъа дешаш а, хъехамаш а нийса дий хов тхона цхъяннена а тоамбар де

ца хъожаш, кхетам болаш нийса Йомаву миштта ваха веза Даылагахъя.

22. Алал, бокъо лой тхона римльянхой паччахъана йоал яла е лац?»

23. Ийсас цар цена йоаца уйлаш яйза, аylар царга:

24. «Хъагайтал Сона дото ахча. Хъан сурт, хъана ци я цу тиа?» «Римльянхой паччахъа я-кх» – аylар цар.

25. «Цудухъа паччахъадар паччахъана Дале, Даыладар Далла ле», – аylар царга Ийсас.

26. Цар айттув баланзар наха юкъе дешаца Из лаца. Цо иштта жоп даларах цецбайнна латтийсар уж.

Дийнваларах лаъца

27. Цунна хъа тиа вера садукъох массехк саг (уж тешацар венна саг дийнваларах) Тлаккха укх тайпара хаттар делар:

28. «Устаз! Муса-пайхамара яздайд вайна, нагахъ саг велча, цун цен нана дезалхо воацаш йисача, венначун вошас из кхалсаг йоалае еза ший веший тIехъе метта оттаяра.

29. ВорхI воша хиннав. Хъалхарчо саг йоалаяй, бакъда из леча хана дезалхо хиннавац цун.

30. ШоллагIча вошас йоалаяй ший вешийх йисар. Из а веннав кхы дезалхо воацаш.

31. КхоалагIчио йоалаяй из, иштта ворххIе а веннав цхъа бер а доацаш.

32. Юххера а из кхалсаг еннай.

33. Масала, уж дийнбелча хъан цен нана хургъя из, ворхIанега из маыре а хинна хилча?»

34. Ийсас аylар царга: «Укх дуненчу истий а боалабу, маыре а болх.

35. Хъята хургдолча Дунен тиа баха а дийнбала а дегIараша саг йоалаяц, е маыре а болхац.

36. Цудухъа Дала уж юха дийнбайб, хъана аylча малейкашта нийссабола Даыла дезал ба уж, бала йишил ялаш бац.

37. Хъята байнараш белгала дийнлураш хиларах Муса-пайхамаро гайтар кекан кел йоагIача хана. Мусас Везача Аылах ИбрахIима а, Исхъакх а, Йоакъапа а Даыла айннад.

38. Бакъда Даыла – байначар Даыла вац, дийначар ва. Цунна берригаш а дийна ба».

39. Тлаккха цхъаболча Иилманхоща аylар: «Дика айннад, Устаз».

40. Цул тIехъагIа Цунга хъама хатта цхъаккха алоархIавацаар.

Дауда BoIах лаъца

41. Тлаккха Ийсас аylар царга: «Мишта оалалу наха Дала лаърхIа вайта Къобалваър Дауда BoI ва?

42. Дауда Забура тиа ше ма йоахий: „Веза Аылас айннад са Аылага: ‘Са айтта кулга оагIорахъа вагIа.

43. Аз Хъай моастагIий Хъай когашка Йобахккаллца”.

44. Нагахъа санна, Дауда Цунах Аыла аylча, цун BoI мишта хул Из?»

Иилманхойх лорвалар

45. Массавар а Ийсага ладувхаш вар, хъята Цо Ший мурдашка аylар:

46. «Иилманхой лоралелаш. Уж дIаъха дувхараш дийха лел, базар тиа шоашка моаршал хайттча хоза хет царна, гуллама цIагIа а, той долча магIа а байнна багIа лов царна.

47. Уж бахъан долаш жерал багIа кхалнах шоай долчох боал, цул тIехъагIа шоаш наха гойтардухъа дукха ха йоаккх цар ламазаш деш. Хъята, иштта болчарна лира таIзар хургда».

Жерал ягIача кхалсага сагIа

21 Ийсайна дайра хъалдолча наха Даыла цен коа латтача ахча гулдечча яышка чу ахча чутувсаш.

2. Мар воацаш ягIа кхалсаг а яира Цунна. Цу кхалсаго ший зIамига цIаста ахча Йодиллар.

3. «Бакъдар ях шуга, – айлар Ийсас, – цу кхалсаго денна сагIа массане а денначул доаккхагIа да.

4. Вокхар шоашта хIама хъатIадара луш да, хIайта цо ший таро йоаццашехь а, шийна яа хIама эца юхе ца дуссашехь а Йодиллар».

Даъла цIа дохоргхиларах лаъца

5. Даъла цIенах лаъца, из малагIча дикача, дезача кхартойх, малагIча совгIатех хоздаъд лаъца дувца гулбеннааш болабелча Ийсас айлар:

6. «Шоана хIанз хоза мел хетар хоарцаргда. Цхъа ха йоагIаргъя укхаза кхартIо тIа кхартIо ца бусаш».

Къематдийнахъара белгалонаш а ла деза балаши

7. «Устаз, – хайттар Цунга, – маца хургда из? ХIайта сенах ховргда тхона из кастта хургдолга? МалагIа белгало хургъя?»

8. «Шоаш Iеха ма дайталаш, – жоп делар Ийсас. – ХIана аylча, дукха бараши Са цIерагIа боагIаргба, хIайта цар яхаргда: „Из Со ва! Ха а хъакхъай!“ МагIолаш царна тIехъя!

9. Шоашта тIемах, нах гIовттарах хезача унзара ма довлалаш. Из хъалха хила дезаш да, хIайта тIехъардар иштта сиха хургдац».

10. Цул тIехъяла Ийсас: «Нах наха духъала, паччахъ паччахъбана духъала гIовттаргба,

11. ЧюогIа лайтташ агаргда, дукхача моттигашка, хала лазараш, моцал оттаргъя, хIайта сигаленашка унзара хIамаш, сийдола белгалонаш хургъя.

12. Бакъда из хилалехъа хъалха, шо лувцаш, лелхадав леладергда. Со бахъан долаш набахта товсаргда, гуллама цIен кулгалхощка, хъакимашка, паччахъага дIалуш леладергда.

13. Из деррига а хургда шоана шоаш хъадоаладаършта хъалхашка Сона тешалде йиш йолаш.

14. ЧюогIа дагодалаш: хъалххе а уйла ма елаш мишта бехказа даргда,

15. Аз шоана лургда хъарькале дешаш шун довхой низ кхоячаргбац хъарькала а дешашта а шоана духъала отта.

16. Кхымметтел даъша-ноаноша, вежараша, гаргарча наха, новкъосташа дохкаргда шо. Цхъабарааш шох боабергба.

17. Со бахъан долаш массанена а гоама хургда шо.

18. Бакъда, шун керта тIара кхымметтел цхъа чо Йобожаргбац.

19. Духъала овтталуш хила – цунца боккъонцахъа массазара вахар хургда шун.

Иерусалим хоарцоргхиларах лаъца

20. БIуюша гобас Иерусалим яича халаш: из харцара йола ха хъатIакхъячалга.

21. Цу хана ЯхIуд-мехкара бараши лоамашкахъа байдача бакъахъа ба; Иерусалиме бараши из сихагIа йитача бакъахъа я; арахъа бараши шахъаре юха чу ца баяхъача бакъахъа ба.

22. ХIана аylча, яздарь кхоячашхула, чIир лехара денош хъа кхъяча ха я из.

23. Къа да бераш барий, накха хъокхарий цу деношка! Йоаккха гIайгIа йос лайтта. ЭгIазло ЙотIа елхаргъя халкъя:

24. цхъабарааш урса иралах легарба, шоллагIабарааш тайп-тайпарча мехкашка лаъца дIабугаргба. Иерусалим кхъяча наха когашта кIал лоаттаергъя шоай ха дIаяллалца.

Адама ВоI дунен чу вала

25. Малха тIа, бетта тIа, седкъаш тIа тамашийна белгалонаш хургъя. Ловзабаиннана форда талгIеша еча гIарах кхераденна адам дунен чу сагаттдеш хургда.

26. Дунен тIа доагIаш латтаочох унзара байнна, чухъ синош доацаш нах Йолегаргба сигаленаш меттахъар ювландай, тIадоагIар фуд ца ховш.

27. ТIаккха гургва царна: сийленца, возоленца низаца визза морхашта тIагIолла воагIа Адама ВоI.

28. Из хулача хана шоай букъалгаш хъалнийсде, куртош хъальайде паргIато юхе я!»

Комарий гъннах лъца масале дувцар

29. Ийласас укх тайпара хъакъале дувцар дийцар царна: «Хъажал комарий гъннага а, иштта масса йолча гъннашка а.

30. Царна гIа тохача хана, шоана царна бIарахъежача хов бIаьсти гарга Герталга.

31. Иштта из бIаргодайча шоана а хоалу Даьла Дуне гарга долга.

32. Бакъдар ях Аз шуга, ер ноахал дIадалалехъа из кхоачашхургда.

33. Сигаленаш, лайттанаш лар йоацаш довргда, Са дешаш дIадовргдац.

Дийша ма ахка

34. Хъажалаш, даарца, маларца корта бохабай, дахара долча хъашташца шоай дегаш дIа ма лувцийталаш, цу денна шоаш кийча хилийталаш.

35. Щаъхха, цаI лаца яь кийле санна хургда из ди дунен чу масса долча адамашта.

36. Геттара сома хила, массаза дуIаш де, цу блехача балах шоаш кIалхара довла низ хургболаш, Адама ВоЛа хъалхашка отта кийча хилара».

37. Диинахъа Ийласас Даьла цIагIа хъехамаш дора, хIаьта сайрана араваьле Зайт-даьтта яхача лоам тIа бийса йоаккхар Цо.

38. ХIаьта деррига адам Йуррехъа Из волча Даьла цIагIа доагIар Цунга ладувгIа.

Ийса ве айнна барт

22 «Пасахъ» яха цеIей дар гарга Герташ, тезача майкха цеIей.

2. Диине керте латтараш а Иилманхой а Ийса хIалакве альттув лохаш бар, хIана аылча уж халкъах кхерар.

3. ТIаккха искархо айнна цIи тиллача ЯхIудана иблис чудаьлар. ЯхIуд Иийсай шийтта викалах цаI вар.

4. Цо дина керте латтараша а Даьла цеIен хъахошща а тIа а ваха, Иийса царна дIаваларах лъца къамаьл дир.

5. Самукъадынна, цунна ахча дала барт хилар цар.

6. ЯхIуда Иийса царна кара лургва айнна дош делар. Иийса царна дIавала эттув лохаш воа из, Цунна улув нах боацача хана.

Дезача денна кийчо яр

7. Тезача майкха деза цеIей тIакхъячар. Цу дийнахъа Даьла духъа сагIийна Іаъхар бе безаш бар.

8. Ийласас Кипеи Яхъяни вахийтар: «ДIа а гIой, шинне а вайна пасахъана дуаш дола сагIийнара яа хIама кийчье», – айнна.

9. «Мичахъ кийчде лов Хъона из?» – хъялтар цар.

10. Цо аьлар: «Шахъаре чувоаллаш кхабилга чу хий дахъаш воагIа саг духъалкхетаргва шоана. Цунна тIехъа из ваххача цIагIа чу гIо.

11. Фусамдаьга аргда оаш: „Устазо хетт: ‘Ший мурдашца Даьла духъа сагIийна хIама даа че мичахъ я?’“

12. Цо шоана лакхе тIа кийчъяй йоаккха че гойтаргъя, цу чу кийчо ергъя оаш».

13. Цар дIа а баха, Цо яххача бесса деррига кора а дай, Даьла духъа сагIийна кийчо йир.

Аылан сайре

14. Ха тIакхъячача Иийса а Цун викалаш а сагIах кхета гулбелар.

15. Ийласас аьлар царга: «Сайна бала тIалацале, ер сагIийнара Іаъхар шуца къаьстта баа ловра Сона.

16. Таханарча дийнахъа денз Со кхы тургвац укх моча сагIа деча моттигашка, хIана аылча, боккъонцахъа долча сагIах Даьла Дунен тIа мара кхетаргвац Со».

17. Ийсас дүлан кад хья а ийца дүланца цунах Далла баркал а айнна, аылар: «Хья а ийце шоашта юкье гөллә дәмала.

18. Аз ях шуга: Аз цхаккха тайпа комсий чхагтар маргдац, Дауна Дуне тәакхаччалца».

19. Цо майх хья а ийца, дүланца цунах баркал а айнна, йийкъя а йийкъя мурдашка дәелар: «Ер майх Са дегі да, шун духъя дәлуш дола. Со дага а лаңе ер каст-каста делаш».

20. Шоаш хәма йиа балтча, Ийсас чхагтара кад хья а ийца аылар: «Укк када чу Аз шо бахъан долаш Йодохийтаргдола ций да. Цу тайпара Даллеи нахай юкье керда барт чубосс.

21. Хажалаш! Со вохкаргволча сага кулг Сачунца цхана даар тә кхайдад.

22. Бакъда, Адама BoI Шийна хъаяхча наыкъ тә гөллә вода. Из вехкачунна чоагта къя да!»

23. Уж шойла хетта болабелар, мала хургва хьогі вайх иззаморг де дага дехар яхаш.

Керттера вар малав айнна дай къамаыл

24. Тәаккха мурдашта юкье цатоам эттар, малагта пархын веза шоашта юкье керттера, айнна.

25. Хәльта, Ийсас аылар царга: «Халкъий паччахъашта адамашта төхъя кулгал ду шоаш дика гүлакх деш ба алар а дех.

26. Хәльта, шоана иштта ма хилда. Моллагта а шоана юкье лакхагта вар лохагта вар санна хилва, хъаким вар – Йу санна хилва.

27. Ай керттера вар малав: юаш вар е цунна эшар тәаяхъаш вар? Юаш вар веций? Хәльта Со шоана юкье Йу санна ва.

28. Шо Са халонех Соца чакхадыннад.

29. Аз Дуне дәлу шуга Са Дас из Сона ма-даллара,

30. шо Соца цхана Са Дунен тә дуаш а молаш а хургдолаш. Шо шийтта паччахъя Ганда тә дагтаргда Израила халкъя шийтта тайпана текъ кхел».

Кипа дәкъастарах лаңца дувцар

31. Аылас аылар: «Ай ва Шамыа, иблисо шох фудоал хъажа бокъо яккхай, цига гуш хургда кла малагта да, нувхаш малагташ я.

32. Хәльта Аз дүла дайдар, хья тешаш хилар лаңгыца далийта. Та Іайха, хъе тешара ха хъакхачча хай вежарий тешар чоагтеда.

33. Цо жоп делар: «Аыла! Со Хьюца набахта ваха а вала а кийча ва!» – айнна.

34. Хәльта Ийсас аылар: «Аз ях хьога, Кипа, тахана Йүрийна боргыл кхайкале, кхозза Со хъайна вовзац аргда Та!».

35. Юха Цо хайттар мурдашка: «Аз шо киса ахча а кара төрмиг а когаш тә ювха хувца майчаш а йоацаш дәдахийтча хәма иишари шоана?» «Эшацар», – аылар цар.

36. «Хәнз шоашта дәле ахча а хъаэца, төрмиг а хъаэца, шоашка тур деце коч ехке а тур эца.

37. Аз ях шуга: хәнз укх сахьте Даула Йоазонаш тә яздар нийсдала дезаш да Соца: „Тәаккха Из зуламхойх ларьхыл“, хәна аылча Са никъ кхоачалуш латт».

38. Цар аылар: «Аыла! Хажал тхога ши тур да», – айнна. «Төъаргда шоана», – жоп делар Ийсас.

Зайт-дайтта лоам тә дүла дар

39. Цигара ара а вайнна массаза санна Зайт-дайтта лоам тә вахар Ийса. Мурдаш а баҳар Цунна төхъя.

40. Шоаш дә кхайчача Ийсас аылар: «Дүла де, халонашта духъал отта низ балара шоашта».

41. Ше а царна кхера кхоссала йолча моттиге дехъа а вайнна гора а вежа, дүла де эттар Из:

42. «Са Да, аз дех Хьюгар, калхара ваккха со Хъайна лой хәльта Хъайна ловр мара ма де укх къахъача када! Хәльта а Са лоям бар ма делахъ, Хъайна ловр мара!»

43. Сигалара Йодессар Цун дөг чоагтеде дала малейк.

44. Халача хъале, кхы а чюагIагIа дугIа де эттар Иийса. Цун хьоцар цИй тIодам санна лайтта легар.

45. ДуIа дая а вайнна, мурдашта тIавахар Из. ГлайгIано дог дохадаь, бийша бадаш корабира Цунна уж.

46. «Шо дийша мишта ухк? – хайттар Иийсас. ХъалагIовтта дуIаш де, халонашта духьала овттара низ балара шоаш кIал ца дисийта».

Iийсайна тийша болх бар, Из лацар

47. Иийсай къамаьл чакхдалалехъа адамаш хъадаьхкар. Царна хъалха вайнна воагIаш вар ЯхIуд, шийтта викалех цаI. Иийсайна тIавера Цунна барт баккха.

48. Иийсас хайттар: «ЯхIуд, барт боаккхаш бу Iа Адамлен ВоIа тийша болх?»

49. Иийсайца болчар, гIулакх миштад бIарга а дайна хайттар: «Аьла, товораш тоха оаха?» – айнна.

50. Царех цхъанне тур теха дина керте латтарашта чуллатача Йун айтта лерг даьккхар.

51. ХIайта, Иийсас аьлар: «Сабар де, товьаргда!» Цо, кулг Iетта, лерг тоадир цу сага.

52. Юха Ше лаца баяхкача дина керта даяшка а, Даьла цIен хъакимашка а боккхийчарга а аьлар Цо: «Со зуламхо-м вац, шо товораш а, хъокхий а даяха укхаза да?

53. ХIайра дийнахь Со шуца Даьла цIагIа волаш Сона тIа кулг мича Iеттар оаш, хIайта хIанзар яр шун ха я, боадон ха».

Кипас Иийса дIатосс

54. Цар Иийса хъа а лаьца, дина керте латтарий цIагIа чувигар. Кипа а царна тIехъа вар гаьно.

55. Гулбеннараш коа ци а лоатаяь блоахлуш бар. Кипа а вар царна юкье Iеш.

56. Чулаттача цхъан йоIа вайра из цIера юххе Iеш. ЛайрхХа Кипага а хъежа, цо аьлар: «Из саг а вар Цунца».

57. ХIайта Кипас аьлар: «Кхалсаг, сона вовзац Из».

58. КIезиг сабардаьча гIолла цхъанне ер вейна аьлар: «Хъо а ва царех цаI». «А, вац», – жоп делар Кипас.

59. Кхы цхъа сахьат хиллала ха яьлча кхы а цхъанне а тIатоЙадаь аьлар: «Ер белггала вар Иийсайца, хIана аьлча ер а галилайхо ва».

60. Кипас дуьхьале йир: «Саг Iа фу дувц хац сона», – айнна. Цун къамаьл чакх далале боргIал кхайкар.

61. Аьла юха а вийрза нийсса Кипайна тIахъажар. ТIаккха дагадера цунна Аьлан дешаш: «Тахана боргIал кхайкале, Со кхозза дIатоссаргва Iа».

62. Кипа коара ара а вайнна дег чура вилхар.

ТIемахоша Иийсайна низ бу

63. Иийса лоравеш бола нах Из футтаргвеш, Цунна етташ бар.

64. Цар Цун бIаргаш дIа а дийхке, йийтта а йийтте, хоаттар: «Хье пайхамар vale, дувцал, хъан техар Хъона?»

65. Кхы а дукха Из эсалвоаккхаш дола хIамаш дувцар цар.

Гулламе барт хаттар

66. Йуйрийна хъалххе шоай вIашагIкхетаре гулбелар боккхий нах. Царца бар дина керте латтараш а, Иилманхой а. Уж болча воалавир Иийса.

67. «Дала ЛайрхХа вайта Къоабалвайр vale, нийсса тхога хъаала», – йоахар цар. Цо царга аьлар: «Аз шуга дIаоале, шо тешаргдац.

68. Нагахь Аз шуга хоатте, Сона оаш а жоп лургдац.

69. ХIайта, хIанз денз дIа Адамлен ВоI Низболча Далла айтта оагIорахьа вагIаргва».

70. Уж массавар а хетта болабелар: «Хъо Даьла ВоI ва тIаккха?» Цо жоп делар: «Оаш шоаш ях-кх Со ва».

71. ТIаккха цар аьлар: «Кхы сенна эш укхаза тешаш? Цунна багара хъадальнна из вайна хезар-кх!»

Ийса Пилата хъалха воалаву

23 Цул тIехъагIа уж берригаш а хъалгIайтта Иийса а ийца Пилатана тIабахар.

2. Цига Из бехке ве эттар уж: «Тхона ер Саг нах корзагIбоахаш волга хайнад. Укхо Римльянхой паччахьана йоал ма ле йоах, Ше Паччахь а, Дала ларьхIа вайта Къоабалварь а ва йоах».

3. Пилата хъйттар Цунга: «Хъо жугтий Паччахь вий?» Ийсас жоп делар: «Іа ях-кх из».

4. ТIаккха Пилата дина керте латтарашка а халкъага а дIахайтар: «Из саг бехке ве цхъаккха баxан дац са».

5. Хъялта цар юха а юха а йоахар: «Ший хъехамашца халкъ деррига ЯхIуд-мехка меттахъадаккхад Укхо. Галилайе дIаволавеннав, хъялта хIамз укхаза кхъячав».

Ийса XIарона хъалхашика

6. Уж дешаш хеза, Пилата хъйттар: «Ер Саг Галилайхова?» – айнна.

7. Хъялта шийна Иийса XIарона кога кIал болча мехкара вий хайча, цо Из цу хана Иерусалиме вена волча XIарона тIахъожавир.

8. Иийса вайча, чIоагIа самукъадальдар XIарона, хIана аылча дукхача хана денз Из бIаргавор сатувсаш ше хиннада. Цунна Иийсах лаьца дукха хIамаш хездар, цудухъа Цунгара цхъа тамашийна болх го ловш вар из.

9. Цо Иийсага дукха а хаттараш дир, хъялта Вокхо цхъаккханена а жоп даланзар.

10. Дина керте латтараш, Иilmанхой а бар цига, шоай ма-хулла Иийса бехке веш.

11. XIарона а, цун тIемахоша Иийсайх бела а бийла эсала а ваяккха, Цунна тIа лепача кIадах дола дувхар а дийха, Из Пулат волча юха дIахъожавир.

12. Хъялта цу дийнахъа денз XIаронеи Пилатеи новкъостий хилар, хъалхагIа уж шоайла моастагIий бар.

Иийсайна ве кхел ю

13. Пилата дина керте латтарашка а, хъакимашка а, халкъага а дIа а хайта уж хъа а бийха,

14. айлар: «Ер Саг халкъ корзахдаккха ва айнна воалаваав оаш сона тIа. Шо а долаш аз Цунга барт хъйттар, хъялта оаш Цунна бехк беш тIадождарь сона цхъаккха а гуча дыланзар.

15. XIарона а кораданзар Цунна бехк беш доля хIама, цудухъа цо юхавайтав Из. Шоана гучча бесса, Цо из велла хIама дайдац.

16-17. Аз шод а йийтта дIахецаргда Из».

18. Бакъда массане а, цхъянне санна, махъарч хъекхар: «Ве Из! Барраб тхона хъахеца!» – яхаш.

19. Барраб саг верах а, шахъаре зулам эккхийтарах а чувеллавар.

20. Пилата, Иийса дIахеца ловш, кхы а цIаькхаза хъйттар нахага.

21. Бакъда хъекхаш махъарч дар: «ЖIаргах дIатоха Из! ЖIаргах дIатоха Из!» – яхаш.

22. Пилата кхозлагIа а хъйттар: «Во хIама фу дайд Цо? Из велла Цунгара дайнна гIалат дац, корада хIама дас Сона. Аз шодамаш йийита дIахецийтаргва Из!»

23. Хъялта цар чIоагIа махъарч хъекхар, Из жIаргах дIатоха яхаш. Цар махъарч Пилата дIасоцадир.

24. Цо соцамбир цар лоIам кхоачамбе, айнна.

25. Цар хъадеххача бесса саг вийна а, адам корзагIадаккха а вола зуламхо дIа а хийца, Иийса царна кара дIавалар Цо.

Иийса жIаргах дIатохар

26. Иийса дIавугача хана тIемахоша, шоай кхай тIара воагIа Къуринара ШамIа цIи йола саг хъалыцар. ЖIарга боагIа цунга ги а боллийта, Иийсайна тIеххъа дIабахийтар цар.

27. Ийсайна тIехъа дукха адам доагIар, царна юкъе Цунах къахеташ шоашта хъалдетташ белхаш бола кхалнах а бар.

28. Цо, юха а вирза, аylар царга: «Иерусалима кхалнах, Сох ма делха, шоайх а шоай берех а делха.

29. Цхъа ха йоагIаргъя наха оалаш: „Ираз долаш ба бер ца хулараш а бер цIаккха а данза бараш а, из даханза бараш а“.

30. ТIаккха наха яхаргда лоамашка: „Тхона тIахарца!“, гувнашка: „Тхо дIахъуладе!“

31. ХIана аylча тIа гIа даыннача къонача гаьна из болх беш хилча, екъача гаьнах фу хургда?»

32. Ийсайца ве вугаш ши зуламхо вар.

33. «Титий» оалача метте хъабаьхкар уж. Цига Ийса жIаргах дIатехар ши зуламхо а цаI Цунна айтта оагIорахъа вож вокх оагIорахъа дIатехар.

34. Ийсас чоахар: «Са Да, гештде укх адамашта, шоаш фу леладу хац акхарна». ТIемахоша, кхадж а тоссан, Ийсайна тIаювхя хамаш ийикъар.

35. Нах дIа а айтта хъожаш латтар. Хъакамаш Цунах белар: «Кхыбараш кIалхарбоахар Цо! ХIанз Ше кIалхъарваккха, нагахь Из Дала лаьрхIа вайта Къоабалваьр вале!»

36. Иштта тIемахой а бар уллув латташ, бела а белаш. Цар Ийсага миста чхъагIар кховдадир:

37. «Хье кIалхарваккха, нагахь Хье жугтий Паччахъ вале!» – айнна.

38. Ийсана тIагIолла жIарга тIа яздарьдар: «Ер жугтий Паччахъ ва», – айнна.

39. ЖIаргах дIатехача цхъан зуламхочо Ийса футтарвеш иохар: «Хьо Дала лаьрхIа вайта Къоабалваьр веций? Хье а тхо а кIалхардаха!»

40. ШоллагIо ший новкъост сецавора: «Даьлах кхераций хьо? Из таIазар дечий хьона даьр?

41. Вей шиннена даь таIазар нийса, доагIаш даьд, хIайта укх Сага цхъаккха бехк бац».

42. Цо аylар Ийсайга: «Ийса, со дагавохалахъ, Хье Паччахъа санна вувча».

43. ТIаккха Ийсас аylар цунга: «Белггала ях хьога: тахан Соца ялсмале хургва хьо!»

Ийса кхалхар

44. Динахъа делкъя ха яр. Лайтта цIаьхха боад бера, из кхъа саҳъата лайттар,

45. хIана аylча малх лайца бар. Даьла цIен эггара езача метте улла кхоллар шин даькъя декъаделар.

46. Ийсас чоагIа мухъ хъакхар: «Са Да! Сай са Хья кара дIалу Аз!» Из айнна Ийса кхалхар.

47. Из деррига дайнача римланхой эпсара, Далла хоастам а бай аylар: «Из Саг белггала Даьла лоIамагIа вар!»

48. Хъажа баяхъка нах наькха тIа кулгаш детташ юха бийрзар.

49. ХIайта Ийса вовзараш, Галилайра Цунна тIехъа баяхъка кхалнах а гаьннара хъожаш латтар.

Ийса дIаволлар

50. Ювсал цIи йолаш цхъа саг вар цига. Из Гуллама юкъе а волаш, Даьла лоIаме дика саг вар.

51. Из Ийсайна яьча кхела раьза хиланзар. Из Рамат цIи йолча шахъарера ЯхIуд-мехкара вар. Даьла Дуненга сатувсаш вар.

52. Пилат волча а вена, Ийсай ДегI хъадийхар Ювсалпа.

53. Цун ДегI жIарга тIара хъа а даьккха, кIайдача кIада юкъе а делла, лоамах яьккхача тола чу диллар цо. Цу чу цхъаккха дакъя дилланза дар.

54. Из Пайраска ди дар – Дала лаьрхIача шоатта денна кийчо яра ха тIайоагIаш яр.

55. Галилайра Ийсайца баяхъка хинна кхалнах а бахар Ювсалпа тIехъа, Ийсай ДегI хъагIар чу дIадуллаш дайра царна.

56. Цар цІа а баяхка хоза хъаж йоагІа дайтта а, кхы йола хъакхараш кийчийр. Шоашта тАдиллача бесса, Дала ларьхІача шоатдийнахъа салайар.

Дийнвалар

24 Іүйрийна хъалххе са тоссача хана кІиран хъалхарча дийнахъа, шоаш кийчдаш дайтта а ийца кхалнах кІинг болча бахар.

2. Царна дайра хъагІар чу дІачувоаллача лайтта хинна кхартІо тІера дІабалькхха.

3. Чухъанахъа царна Ийса-Альян дегІ кораданзар.

4. Юха а уж цецбайнна латтача хана, царна хъалхашка эттар къегаш дувхар дувхашши саг.

5. Кхерабенна бартал лийгар кхалнах. Шин саго айлар царга: «Дийна вар байначарна юкъе хІана лех оаш?

6. Из укхаза вац, Из дийнвеннав! Дагадохал Ше кхы а Галилай волаш Цо шоашка айнна:

7. Адама ВоИ къинош летача наха дІа кара лургва, жІаргах дІа а тохаргва, хІайта кхоалагІча дийнахъа дийнлургва».

8. ТІаккха царна дагадехар Ийсай уж дешаш.

9. КІинг болчара юха а баяхка из деррига а цхъайтта мурдача а кхыча нахага а дІадийцар цар.

10. Шийна дайнар викалашха дийцарашта юкъе бар Магдалера Марем а, Яннайи, Йоакъяпеси нана Марем а кхыбона кхалнах а.

11. ХІайта кхалнаха дийцачох цхъаккха а тийшанзар. Цар дешаш дайсса хийтар.

12. ХІайта Кипа, хъал а гІатта, ведда кІинг болча вахар. Чухъажача цунна духъал денар юкъе вавлла кІада зигаш дар. Из шийна дайначох чІоагІа цец а вавнна дІавахар.

Іаммас-юрта бодача новкъа

13. Цу дийнахъа а ши мурд вар Іаммас яхача юрта вахаш, из уллар Иерусалимера диль сахъата гІаш никъ балла йола юкъ йолаш.

14. Шоаш наькъа болхаш цу шоашта дайначох дувцар цар.

15. Цар из дувцача хана царна хъа тІа а вена уллув вавнна водар Ийса Ше.

16. Бакъда цар бІаргаш дайча санна дар цу юкъа, цудухъа Из царна вовзанзар.

17. Ийсас къамылдир царца: «Фуд оаш дувцар?» Уж сайцар цхъа мо юхъмараш яв.

18. Царех Кхалайп яхачо айлар: «Хъо сона гучох, Иерусалиме цаI мара-м вац хиннар фуд ца ховш?»

19. «ХІайта фу хиннад?» – хайттар Ийсас. «Назаретара Ийсайца хиннар, – жоп делар цар. – Из пайхамар вар. Далла а массадолча адама а хъалха дешаша, гЦулакхаца низбола, унзара хІамаш дайр а вар Из.

20. Дина керте латтараша а кхыча хъакимаша а Из вехкар ве айнна кхел а яита, жІаргах дІатохийтар Из.

21. Тхо чІоагІа тешаш дар Цо Израил-мохк кІалхара боккхарг хиларах. КхоалагІа ди да из деррига а хинна.

22. Бакъда цхъаболча кхалнаха цецдахад тхо. Укх Иүйрийна хъалххе, сатоссача хана, ДегІ чу доалла КІинг болча бахача,

23. Ийсай дегІ корадацац царна. Хъабаъхкача цар дийцар тхона, шоашта хъалхашка цхъянне суртых долаш айттача малейкаша Из дийна ва айлар яхаш.

24. Цул тІехъагІа тха цхъабола новкъостий бахар уж хиннача КІинга тІа, кхалнаха дийцача тайпара хилар деррига, хІайта Ийса царна цига вайнзар».

25. ТІаккха Ийсас айлар шинна наькъахочунга: «Ма Іовдала шийла дегаш долаш да шо! Ма кхетац шо шоашка пайхамараша айнначох!

26. Дала ларьхІа вайта Къоабалвайр Ше бола балаш а лайна кхача везаш вецирий цул тІехъагІа вар духъа?»

27. Муса-пайхамаргара дІаволавенна, масса болча пайхамарашка кхоачаш Цунах лайца Даъла Йоазон тІа айннар царна дийцар Ийсас.

28. Уж шоаш ларьха хиннана юрта йисте кхарьчар, Ийсас Ше длахо водаш хилара кеп оттайир.
29. Бакъда, цар чоагла дехар дора Цунга: «Тхона Иевалар Хьо, ди а сайранга додаш латт», — яхаш. Ийса царца цагла чувахар, Ердухья.
30. Царца пхьера дула деш бисмал а дийша майкхийкъа длаелар Цо царна.
31. Цар бларагш хъаделладалар, царна вайзар Из. Бакъда Ше гуш хилийтандар Цо.
32. Цар шоайла йоахар: «Вай дог мишта доагар наикъа доаглаш Цо Даыла Йоазонех вай Йомадеча хана?»
33. Уж цу сахьате хъа а гайтта Иерусалиме юха баҳар. Кхы мурдашца цхъана цхъайтта гулвеннана уж чубаълча
34. Вокхар айлар акхарга: «Аыла боккъонцахъа дийнвеннав. Шамана хъалхашка эттав Из».
35. Тлакхха цар дладийцад шоаш наикъа болхаш хиннар, шоашта Из мишта вейзар Цо майкоатача хана.

Дийнвенна Ийса мурдаш болча вар

36. Хъайта уж из дувцаш баяхкача хана — Ийса Ше царна юкъе латт Цо йоах: «Моаршал да шуга!»
37. Сов кхерабенна шоашта хъалхашка латтар цхъа Ии да мотташ.
38. «Сенна эхъ хийттар шоана? — хайттар царга Ийсас. — Цатешам ханаб шун дегашка?
39. Бларажалаш Са кулгашта, когашта — Со ва из. Кулг тохал Сох, тлакхха шоана ховргда Ии дулхах дай доацилга а цун тлехкаш йоацилга а Са санна».
40. Из а айнна Цо Ший когаш, кулгаш гойтар.
41. Хъайта уж сов гладбаха цецбайнна бала ца могаш ца тешаш латтар. Тлакхха Цо хайттар царга: «Цхъакхта тайпа даа хъама дий укхаза?»
42. Цар дәбелар Цунна цхъа чегилг бетта чкъярь.
43. Цо из хъа а ийца царна блараггуш дәбиар.

44. Тлакхха Ийсас айлар царга: «Иштта да шоана Со дешаш, кхы а Се шуца волча хана Аз шуга яъха: Сох лайца Муса-пайхамара Товрата тла, кхыча пайхамарий, Забура тла яздар деррига а khoачаш ца хилча даргдаш», — айлар Цо.
45. Цул тлехьагла цар хъавъкал клоаргидир Цо, Даыла Йоазонах уж дикагыа кхетаргболаш.
46. Цо айлар царга: «Яздар да, Дала ларьхла вайта Къоабалваър бала ла а венначара khoалагыча дийнхана дийнвала а везаш ва айнна.
47. Цудухъа Цун церагла массадолча халкъашка, Иерусалимагара дладоладенна, кхайка деза, къиношта гештдара леладаъчох дехке дала айнна, шун къиношта гештдергда.
48. Шо цу хъаман тешаш хинна длаовттаргда.
49. Даc лургда айннар Аз длахкоачийтаргда шоана, бакъда лакхера низ шоана чубоссалца шо шахъаре совца деза».

Ийса сигала хъалвакхар

50. Царца Иерусалимера ара а вайнна, Бет-Хиуне-юрта кхаччалца длавахар Из. Кулгаш хъал а айдай, уж дайкъал бир Цо.
51. Юха уж дайкъал а беш, царна гайна воалаш, сигала хъалвакхар Из.
52. Мурдаш Цунна хъалхашка бартала Йолийгар. Цул тлехьагла доккхача дикахетарца Иерусалиме юха баяхкар уж,
53. еррига ха Даыла цагла Далла хоастамбеш дайихъар цар.

Словарь

Адамлен BoI – ишта Ийисас Шийх оал каст-кастта Хоза Кхаашка. Цунна нийса маан дара цхъа тара яц уйлаш. Цхъан оагIорахъа Даниила Хъалхарча хана байча Барта тIа тIехъагIа Дала Сий а цIи а низ а беннача сигларчох оал из. ШоллагIа дале жугтий меттал из саг яхалга да.

Байл-Зебулла – жугташа иблисах ѹокхача цIерех цая.

Вайтар – Цунах дувц пайхамарий а Товрата а книжкаш тIа. Ийсай хана жугтий Къоабалваэр varга хъежаш хиннаб Цо шоаш Рима Іаьдалах къалхъара боахаргиларах а Даьла Дуне оттаргиларах а. Грекий меттал Даьла лаьрххIа вайта Къоабалваэр из «Христос» ва.

Гуллам – лакхехъара жугтий барт беш барашиб, цу чу 70 саг воагIаш хиннав. Уж а динаца хъашт дарашиб хиннаб дукхагIа. Гуллама политически хаттараш кхоачашдарал совгIа, суда кхел а еш хиннай. Ийса волча хана гулламо кхоачашде тIайциар лоархIаш хиннад, паччахъа санна. Из Рима Іаьдала викалаша чIоагIаьда дале. ХIаьта Римахоша жугтий ди футтар ца бар духъа масса хана а гулламаца лоархIам лелабеш хиннаб.

Гуллама цIа – хIара шоатгадийнахъа Даьла Йоазонаш тIадола книжка дешара а ламазаш дара а жугтий гуллуш хинна моттиг. Ийса волча хана из моттиг хIара шахъаре хиннай, жугтий мел бахача. Гуллама цIагIа вIашагIкхийттача моллагIча доакъашхочун бокъо хиннай цунах цхъа дакъа деша а тIаккха цу тIа фу йоах айнна гулбеннарашта дувца а.

Дауд – вай дунеш тIа хъакхоллалехъа 10-га бIашеренашка ваяхача жугтий тIехъенах волча Израила эггара цIи хеза

СЛОВАРЬ

паччахъя. Из хиннав Даыла хеставеш доля йоазонаш тІа долча Забура эггара хъалхара тешалдеш доля яздаър. Бокъон а машара а тІехъя волча Дауда лелабаър Даыла лоіам хиннаб. Из бахъан долаш Дала айннад цунга цун тІехъе дуне мел латтача хана Израила паччахъаш хургба айнна. Жугтий пайхамарашта ховш хиннад дерригача дунен тІа Даыла никъ хъехаш хургвола Ийса Дауда тІехъенах хъавынна хургволга.

Дауда BoI – иштта оалаш хиннад Даыла ларьхІа вайта Къоабалваър, хІана айлча жугтий тешаш хиннаб Из Дауда паччахъя тІехъенах вайнна хиларах.

Даыла Дуне – хІанз а хургдолча а дунен чу наха а мел долча хІаман доал Даыла кхоаҷар.

Даыла Йоазонаш – жугташа лоархІаш хинна дина книжкаш. Царех да Товрат, Пайхамарий книжкаш, Забур кхыдола йоазонаш.

Даыла ларьхІа вайта Къоабалваър – жугташа Из лоархІ Дала харжар, белгалваър. Дала.

Даыла цІа – Иерусалимера еза Гишло. Духъала цига мара жугташа Даыла хъохвеш доля сагІа деш хиннадац, иштта цига гїуллуш хиннаб цІей долча дийнахъя. Юххъанцахъя Даыла цІа оала Гишло ях хъальяъ хиннай. Эггара хъалха из яй вай зама хъахалале 10-гІа башере цІихезача Сулейма паччахъю. Ийсай хана хинна Даыла цІа хъалдаъ хиннад Ціихезача ХІарона. Массехк ков декъаш долча даъкъах лаътгад цунна гонахъара доазув. Цунна ийченешка массаза а дукха адам гуллуш хиннад. Ийлас яъхача бесса Из дийнвеначул тІехъагІа дукха ха ялалехъя 70 шерашка римахоша дохадаъд Даыла цІа, хІайта хІанзалца кхы юха метта а оттадаъдац.

Дехкевалар – Далла хъалхашка ший бехк тІа а ийца, хъалхара цІена боаца никъ битар.

ДиълагІа доаллеладер – юххъанцахъя из хиннад моллагІа йолча паччахъалкхен диълагІча дакъа доалдар. ТІехъагІа

СЛОВАРЬ

Рима паччахъалкхенна Палестине доал мел дерашта юкъарахиннай из цІи.

Дина керте латтар – жугтий керттера Іалама саг, Товрата тІа яздечча бесса цунна мара бокъо хиннаяц пхъаца доля Іадаташ леладе, иштта чоағІа езагІа лоархІача Даыла цІен моттигаш ка чувала а.

Дина керте латтараш – массехк наха лоархІашагІа бола жугтий Іалама нах, политически а лоархІаш болаш. Дукха дина керте латтараш чубоағІаш хиннаб Гуллама. Ийсай хана уж берригаш хІана бац айнна массехк цІихезача дезалех хиннаб.

Забурах – Псалмах – греки меттал иллеш алар. Из цІи йолаш 150 жугтий дина иллеш да. Царех дукхагІчар тІа валарах, зенах, зулмах кІалхъара ваккхарах Далла хоастамбу, кхычар Цунна сий а безам а бувц е дехараш ду.

Зелотхой – греки меттал уж хъагІ яраш хиннаб. ХъагІ йолча жугтий дина-политически тоаба жугтий Рима Іаъдалаҳ халкъ кІалхъара даккха Гийрта, хала тарлу Ийсай шийтта викалех ШамІеи Кананитеи хъалхагІа цу хилар а.

Иблис – ШайтІа – из духъале лоаттаер ва. Даыла хъашташ кхоаҷашдерех фу доал хъежар. Цхъаннахъя язду Даыла цулла котваларах.

Йоалгульєр – Рима паччахъалкхенна доалахъя Палестине йоалгульєш вола юрта бахача нахах цхъагІ хиннав.

Кхыча дина нах – Ийсай хана иштта оалаш хиннад жугташкара дІамеликхача кхыча къамех, хІана айлча цу хана жугтий къаман мара Даыла Товрат довзаш хиннадац.

Левиташ – уж хиннаб шоаш Іалама нах беце а, Далла гїулакхаш деча хана Даыла цІагІа иллеца Из хоаставе, е гїурбана доахан кийчде новкъосталдеш хиннаш. Цул совгІа цар Іомадеш хиннад Товрат, иштта наха юкъе хъехархой санна хиннаб уж. Из де бокъо хиннай

СЛОВАРЬ

Израила халкъа шийтта тайпан керте латтача Леви Техъенна. Цигара хъайоагІа «левиташ» яха цІи а.

Марха – из цхъан йиллача юкъа хІама ца яар а цаххадаш Даълагара къахетам бехаш ламазаш дара а ха хиннай.

Пайхамараш – Даъла дош хозаш а из кхычарга дІахейта ховш а бараш. Пайхамараша тІахъехаш хиннаб жугтий леладаъчох дехке а дайле цхъан Далла гІулакх дара, Цун лоіам кхоачашбара, уллуvrvar везара, зуламе хІама ца дара. Дукхача пайхамараша дІаяздеш хиннад Дала шоашка гІолла яхар. Ийсай хана жугташа чІоагІа лоархІашхиннад ер зама хилалехъа 8-ча бІашере вавхача Исакхий книжка. Пайхамарашта юкъе книжка ца дита ер зама хилалехъа ийслагІа бІашере вавхача ИлияхІ лоархІаш хиннав. Цо Даълах ца тешаш вола пачхачъа чІоагІа чучаваъкхав, дукхача тамашийнача гІулакхашца цІи хеза а хиннав. ТехъагІа Малахъя яхача кхыча пайхамаро нахага яхачох зама йоалача хана ИлияхІ лаътта восса везаш хиннав.

Парушхой – Ийса волча хана хинна жугтий Даълах тешаш нах. Парушхой белгалбоалаш хиннаб, Товра тІара моллагІа дола хІама а чІоагІа леладеш хиннад цар. Уж наха юкъе чІоагІа лоархІаш а иштта шоаш дина тІакхувш хиларах доаккхалдеш а бар.

Пасахъ – керттера жугтий цІей, из цІей цар дездеш хиннад Египета чулаттачара Муса пайхамарас жугтий халкъ кІалхъара даккхар баъхан долаш. Из хІара шера апрель бетта дездеш хиннад. Из цІей долча дийнахъя лаърхІа Іаъхарг бувш хиннаб.

Саддуккей – дина керте латтараш хиннаб. Уж парушхой санна белгалбоалаш хиннаб ди чІоагІа лелабарца. Бакъда парушхона санна цар лоархІаш хиннадац кхы Деза Йоазонаш, цу юкъе Пайхамарий а. Уж тешаш хиннабац байнараш дийнлургхиларах, хІана аълча Товрата тІа цунах хІама айннадац.

СЛОВАРЬ

Садукъой – Ийсай хана хинна жугтий массехк чІоагІа лоархІа дина тоаба, садукъошта юкъе.

Теза маъкх цІей – Пасахъ дайстачул тІехъагІа теза хІама мара ца юаш доккха 7 ди. Цу ворхІ дийнахъя йиткъа хъяль теза маъкх мара я айш хиннайц.

Товрат – Биble къаънара пхи книжка да. Цу тІа язду дуне хъакхоллар, хъалхарча Даълах тешаш хиннана нахах, царна Даъла оаз мишта хозаш хиннай, Цунна лоіам мишта кхоачашбу. ДІахо цар жугтий къам мичахъара хъадаъннад. Египте из халкъ миштакІалхара дайкхад лай хургдоацаш, цунна Палестина лаътта мишта кхъячад. Цул совІа цу книжка тІа язду цхъан заманчухъ Дала жугтий халкъага дай амар – из да цар Іадаташта а юкъарча вахара а доагІа итта амар. Цудухъя деррига пхи книжка довзаш хиннад «Товрата тІа» яхача юкъарча цІерах. Жугтий дина «Товрат» эггара чІоагІагІа дешаш доля книжка хиннад, цу язъяя еррига бокъонаш лораяр кхоачаш данза даргдоацагчоах цхъа дехкар хиннад. ХІана аълча керттера тІадиллар Товрата тІа Дала Египтера жугтий арабаъхача Мусайга гІолла кхайкадаъд, из книжка каст-кастта Мусай Товрат оалаш хиннад.

Хих чакхваккхар – из да саг цІенвеш доля ламаз дар а хичу валар а гІулакх. Из Іадат жугташа нах а иштта далла гІулакх деш йола хІама а динаца цІенвеш леладеш хиннад. Хих нах чакхбоахачо Яхъя къинош летара什 дехке балара белгало еш хиннай уж хица цІенбеш. Шоатта ди – жугтий деза ди. Цу дийнахъя болх бе айш хиннайц, хІана аълча из Далла хетадаъ хиннад. Керда ди жугтий дІадолалуш хиннад малх чубазарца, цудухъя болх бе айш хиннайц пІарьска дийнахъя малх чубизачул тІехъагІа дІаволавенна шоаттаденна малх чубаззалац. Ийса волча хана жугтий Товрата хъеархона список отаяй, шоаттадийнахъя де айш йолча хІаман. ХІальта шоатта ди мел долча хана жугтий Даъла чІоагІа

СЛОВАРЬ

гуллуш хиннаб ламазаш дара а хъехамаш деш Іола деза книжка дешара а.

Іалама нах – Иерусалиме Даъла цIагIа гIулакх деш хиннаш. Жугтий дина керттера дақъа дIaloацар хиннад Даъла духъа сагIа далар. Іалама нах хила йиш йолаш хиннаб Товрата тIа ма аллара Муса нанас варьча веший XIарон тIехъенах бальнаш. Іалама нах бийкъа хиннаб 12 тоабах, царех xIара шера шозза шишиша кIира Даъла цIагIа гIулакх де дезаш хиннай.

Ілманхой – уж Товрат дика довзаш а наха из фуд дIахъеха ховш а бола нах хиннаб. Іийсай хана уж хиннаб жугтий халкъа юкъе дика лоархIаш а йоккха йоацача тоабан а нах.

Іурба ду моттиг – из Товрата тIа яздеча бесса жугаташа гIурба ду моттиг хиннай. Бокъо хиннаяц кхыча моттиге из де. Іийсай хана гIурба деча улга тIа доахан доадеш хиннад, хIальта духхъала Даъла цIагIа гIурбан хъаж чуйоссийташ хиннай.

Хоза Кхарь

Іийсас бена, Лукийс дIаязбай

*Евангелие от Луки
на ингушском языке*

Институт перевода Библии
Лицензия № 01271 от 22.03.2000
101000 Россия, Москва, Главпочтamt, а/я 360

Подписано в печать 15.08.2005
Формат 84×108 1/32. Печать офсетная. Усл. печ. л. 5,88
Тираж 1000 экз. Заказ №

Отпечатано с готовых диапозитивов
в типографии «Принткорп»
ЛП № 347 от 11.05.1999
220141 г. Минск, Староборисовский тракт, 40